BUNJEVAČKE
NARODNE PISME

SAKUPIO I UREDIO
IVE PRČIĆ

MCMXXXIX
SUBOTICA

zkvh.org.rs

— *Sva prava pridržana* —

Tiskano u tiskari Josipa Horváth, Subotica, Jelačićeva ul. 5.

PRIDGOVOR

Kada sam, još kao đače-samouče, počeo sakupljati naše narodno blago, vidio sam da je u nas vrlo malo dida i mâjka, koji još znadu „groktiti" naše pisme, koje nisu naučili iz knjiga, nego su se prinosile od usta do usta, od pokolenja na pokolenje. Slušali su ih od svojih starijih pa tako su i sami postali pivači. Svim žarom svoga mladenačkoga srca latio sam se da spasim ono, što se spasiti dalo; da sačuvam od zaborava ono, što se još nije zaboravilo.

Svitski rat me je zapričio u sabiranju, koje sam posli rata ponovo nastavio i evo sada pridajem javnosti u ruke.

Ako ovaj moj rad pridonese ma i samo jedan kamičak za izgradnju i upoznavanje povisti Hrvata-Bunjevaca, ja ću postići svoj cilj.

Pisme sam razdilio u šest vrsta ili ciklusa: pobožne, dičije, korizmene, kraljičke, svatovske i groktalice. Kod svake vrste dodao sam kratko razjašnjenje.

Dužnost mi je, da se posebno zahvalim svojim pivačima i pivačicama — ma da je većina njih već davno otišla Bogu na istinu — kao i onima koji su mi ustupili već zapisane svoje zbirčice.

Subotica, o Velikoj Gospi 1939.

IVE PRĆIĆ

zkvh.org.rs

I. POBOŽNE

zkvh.org.rs

U staro, burno doba, kada su ljudi vištije, baratili mačem, nego li perom, a žene više sidile za stanom, nego pokraj knjige, učila je bunjevačka nana svoju dičicu, da uz opće molitve: Oče naš, Zdrava Marija itd., nauče još i koju od ovih pismica-molitvica.

Ove su pisme u ono doba, bile zapravo usmeni, narodni molitvenik. Širenjem pismenosti i tiskanjem molitvenika, nestajalo je i ovih narodnih pismica-molitvica.

1. MARIJINA PORUKA

Leti, leti golubak.
Nije to golubak,
Već Božji anđelak.
Otkrili mu kolino,
Na kolinu knjižica,
Na knjižici Marija
Pa besidi Marija:
— Ko bi mene spomenio
Ujtru ustajuć,
U veče ligajuć,
Ja bih tom dala lip dar
Na smrtni dan. — 12

1908 Kazivala Marija Dulić, Subotica

2. GOSPIN SAN

Zaspala je Diva Marija
Pod Betlemom gradu na brdu.
Njoj dolazi Sinak pridragi:
— O Marijo, majko moja!
Jesi l' budna, je li spavaš? —
— Nisam budna, već ja spavam,
Al sam čudan sanak snila
I u sanku ja vidila,
Da su odan Židi prolazili
I tebekar provodili,
Zlatnu krunu skidali,
Trnovu navijali. —
— Jest, istina, majko moja!
Da su tudan Židi prolazili
I menekar provodili,
Zlatnu krunu skidali
I trnovu navijali. —

zkvh.org.rs

Ko bi ovaj sanak izmolio
U veče ligajuć ujtru ustajuć,
Taj ne bi mogo brez nas umriti,
Dok mi ne bi došli
Sa svetim Sakramentom
Iz kraljestva nebeskog,
Tilo saranili, a dušu odneli
U kraljestvo nebesko. Amen! — 25

1908 Kazivala Marija Dulić, Subotica

3. NEBESKA ZLAMENJA

Vozila se po moru galija.
U njojzi je Isus i Marija
I š njima je Krstitelj Ivane.
Crna jim se zemlja zanijala
I visoka ponavila gora,
A i vedro nebo otvorilo.
Al besidi Krstitelj Ivane:
— O kumice, Marijo Divice!
Što se crna zemlja zanijala
I visoka ponavila gora,
A i vedro nebo otvorilo? —
— Kad me pitaš, moj kume Ivane,
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:
Kad se crna zemlja zanijala,
Onda sam se Bogu pomolila;
A visoka ponavila gora,
Onda sam se Bogu poklonila;
Kad se vedro nebo otvorilo,
Onda me je Bog u nebo zvao. — 19

1884 Kazivala Kata Palić, Čonoplja

4. MARIJA I ŽIDOVI

Šetala se Diva Marija
Po raju po ravnom polju.
Sustrili je Židi-Židovi,
Proklete majke sinovi.
— Tako ti Boga, Marijo!
Šta ti se sjaji u nidri?
Je li je sunce, je l' misec,
Je li je dite Isuse? —
— Niti je sunce, ni misec,
Nit mi je dite Isuse,
Već jesu moje rukave
Svakakom svilom vezene,
Pričistim zlatom punjene. —
Izvadi da mi vidimo! —
— Šta ću sad, kume, Ivane?
Oteće Židi-Židovi,
Proklete majke sinovi. —
— Otkini zvizdu od krune
Pa baci doli u more!
Zvizda će morem ploviti
A Židi će za njom toniti
A ti ćeš po njoj hodit. — 22

1910 Kazivala Mara Stipić, Subotica

5. ZASLUGE SVETACA

Zlato nosi svitla zora,
Koja pute svim otvara.
Pravo čini Bogu služi!
Zapovidi Božje drži!
I taj đavlu sile tare,
Jel su u njeg mloge mreže
Po svem svitu razapete.
O Isuse i Marijo!

zkvh.org.rs

I Josipe i Frančiško!
Tvoje rane-vele-mogu,
Jel si vrlo viran Bogu.
Ko se Bogu priporuči,
Od Toga se Bog ne ljuči.
O Isuse budi faljen,
Jer se zoveš uvik Amen. 15

1908 Kazivala Marija Dulić, Subotica

6. PRIJATELJSTVO SV. IVANA

O Ivane, Krstitelju!
Dragom Bogu prijatelju!
Molimo te, moli za nas!
U potribi pomozi nas!
Dok stanemo umirati,
Ovu gorku čašu piti,
Pomozi nam ti popiti,
Rajska vrata otvoriti,
Duši misto zadobiti. 9

1911 Kazivala Teza Crnković, Subotica

7. ZLATAN KOKOT

Zlatan kokot
Na križ propet.
Anđeli dođoše,
Mariju budiše:
—Ustaj Marijo!
Majko Božja!
Židi se oteše,
Na križ ga propeše,
Gorke klince udaraše,
Crna krvca prokapaše,
Anđeli s nebesa slićoše,

Sveti kalež donesoše,
U njeg krvcu uložiše,
Prid Boga odnesoše. —
Sam Bog govoraše:
— Ko bi ovo izmolio,
Ujtru ustajuć,
U podne užinajuć,
U veče ligajuć,
Tim se ne bi tribalo bojati
Danjom zraka,
Noćom mraka,
Zla ognja
I crnoga pakla. Amen. — 24

1908 Kazivala Marija Dulić, Subotica

8. BOLI SV. KATARINE

Sveta Kata, Katarina,
Prva Božja mučenica,
Bičom bičovana,
Šibom šibovana,
U kolo vitana,
Prid Bogom pitana:
— Bolu l' tebe rane tvoje?
— Ne bolu me rane moje,
Već me boli srce moje
Na Isusa gledajući,
Di ga Židi privezaše
I na križ ga pripinjaše,
Svetu krunu skidaše
A trnovu naticaše,
Čavli ruke probijaše,
Mačom srce probodoše,
Svetu krvcu polivaše. —
Tako sveta Kata govoraše.

zkvh.org.rs

O Isuse! Smiluj mi se!
Primi mene pored tebe! 20

1911 Kazivala Teza Crnković, Subotica

9. USPAVANKA

Poď mo spati,
Boga zvati
I Mariju milovati.
Ne bil' nam se smilovala,
Križom vrata otvarala.
Križ se diže u nebesa,
Nebesa se zasjaše,
Božja zvona zazvoniše,
Sve vištice ogluniše.
Osta Diva okrunjena,
Koja rodi Spasitelja.
— Spasi, Bože, dušu moju
I mog oca i majkinu! — 13

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

10. GOSPINO OKRILJE

Sveta Vido, vidi mene!
Slatka Gospe, krili mene!
Svi anđeli, čuvajte me!
Da mi duša ne pogine,
Dok mi tilo ne počine.
A ja ligam u ložnicu
Kao Isus u grobnicu.
Ako umrem, priumrem;
Ako ostanem, osvanem.
— Primi, Bože, dušu moju
I mog oca i majkinu. Amen! — 11

1911 Kazivala Teza Crnković, Subotica

11. MOLITVA SVETE KATE

Sveta Kata kleči.
Zaiskala vodice,
Da opere ručice,
Da se maši ramena
I Isusa ranjena,
Da s' ne boji bisna psa,
Ni zla sna,
Ni gore poloma,
Ni vode potopa,
Ni vile vištice,
Nikake žarčice,
Od ovoga svita. Amen! 12

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

12. SVETI TOMA I VILE

Sveti Toma plete mrižu,
Da uvati vilu i vištica,
Koju vaćaše, onu moraše,
Koja ostajaše, ona mu se moljaše:
— Nemoj mene sveti Toma.
Za prisveto tvoje ime,
Ostavi meni sime! — 7

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

13. KRIŽANJE

Križom se križam,
Na križ ligam.
Križ me čuva do ponoći,
A anđeli od ponoći.
Marija do svita,
Sam Bog do vika. Amen! 6

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

zkvh.org.rs

II. DIČIJE

zkvh.org.rs

Ove je pisme bunjevačka nana uz kolivku pivala svome čedu. Kad su dica ponarasla, to im je bila i prva zabava, a zapravo i prva lektira, prva duševna hrana.

Otvaranjem dičijih zabavišta, nestalo je i ovih naših dičijih pismica. Istisli su ih „umjetni" narodnom duhu tuđi stihovi.

1. TAŠI, TAŠI....

Taši, taši, tanane
I svilene marame.
Ko tanani kruva da,
Rodio mu vinograd
I kobila ždribčića
I snašica sinčića 6

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

2. A-BE-CE

A-be-ce-de,
Mačka prede
Na vr' grede;
Mačak mota
Priko plota,
A mačići glede.... 6

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

3. TRČI PIVAC

Trči pivac po zidiću
U šarenom kaputiću.
— Aca-ca! Lipča ja,
Neg popina sna.*) — 4

1911 Kazivala Teza Crnković, Subotica

4. ESTENDŽIJA

Faljen Isus bako!
Divojačka majko!
Nas je poslo estendžija;

*) Bratovljeva žena

zkvh.org.rs

Estendžija ďuvegija,
Da nam date kondir vina,
Kondir vina, nema vina,
Iz narandže rumenila.
Evo ogledalce! 8

1908 Kazivala Marija Dulić, Subotica

5. SIDI DIDA

Sidi dida na jendeku,
Miče bradom na divojku:
— Oj divojko di si bila? —
— Čuvala sam turske guske. —
— Pa šta su ti Turci dali? —
— Dali su mi jedno gušče,
I to gušče krnjauče,
Ko didina brada. — 8

1911 Kazivala Teza Crnković, Subotica

6. OJ IVANE MEDENI

Oj Ivane medeni!
Šta te nana ne ženi?
Nana čeka jeseni,
Da sazriju kesteni!
Nana čeka D'ove
Da sazriju zove.
Kesteni su sazrijali,
Ivana su obrijali. 8

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

7. JEDAN DVA TRI

Jedan dva tri,
Svađali se fratri
U kući za vrati.
Jedan uzme tačku
Pa udari mačku.
Nemoj mačka plakati,
Dobi'š jedno jaje.
Di je to jaje?
Pojili ga svatovi.
Di su ti svatovi?
Otišli su putom.
Di je taj put?
Zarasla ga trava.
Di je ta trava?
Popasli je volovi.
Di su ti volovi?
Sakrila jih majka.
Di je ta majka?
Sakrila se u tikvicu,
Pa pu Stipu u . . . 20

1923 Kazivala Ana Nović, Tavankut

8. NA „MATERICE"

Faljen Isus, gazdarice!
Čestite vam „Materice"!
Ja sam došo priko mora,
Da mi date malo ora,
Snašla me je strašna muka,
Da mi date i jabuka.
Vidio sam i ovaca,
Da mi date i novaca.
Napolju je zdravo zima.
Molim jednu čašu vina! 10

1911 Kazivala Teza Crnković, Subotica

zkvh.org.rs

III. KORIZMENE

zkvh.org.rs

Bunjevci su uvik bili virni sinovi Majke crkve. Crkvene zapovidi i propise, valida ni jedan narod nije tako virno vršio i održavao kao Bunjevci. Bože sačuvaj, da se u bunjevačkoj kući u „zabranjeno vrime" u Korizmu zasvira. Ali stari Bunjevci nisu bili nerazumni, oni su znali da mladež traži svoje, da u njoj „vre krv", osobito posli „debelih" Poklada. Zato su eto spivali ove pisme „korizmene", a pivale su se po naročitom korizmenom napivu. Uz njih je mladež izvodila razne igre (ne plesove!) i tako se pristojno i kršćanski zabavljala.

Žali Bože, moderni i brezvirski XX. vik rđavo je uticao i na Bunjevce. Njihova tvrda vira je omekšala, počeli su se modernizirati i napuštati dobre narodne i kršćanske običaje, pa s njima i ove lipe narodne „korizmene" pisme.

1. KALOPER

Kaloper biela Jelo,
Kaloper biela Jelo.
Što kričeš, vičeš Jelo?
Što kričeš, vičeš Jelo?
Otvori vrata Jelo!
Otvori vrata Jelo!
Šta će ti vrata Jelo?
Šta će ti vrata Jelo?
Da prođe vojska Jelo,
Da prođe vojska Jelo.
Čija je vojska Jelo?
Čija je vojska Jelo?
Ivana bana Jelo,
Ivana bana Jelo.
Stipana kralja Jelo,
Stipana kralja Jelo.
Iz kog je grada Jelo?
Iz kog je grada Jelo?
Iz starog grada Jelo,
Iz starog grada Jelo. 20

1911 Kazivala Jula Gugan, Baja

2. ŠTA JE U ZORI?

Pleti kosu da pletemo,
Da ujutru uranimo,
Da zoricu privarimo,
Da vidimo šta j' u zori.
U zorici devet braća
I med njima sestra Marta.
Hoj ide, hoj, hoj, ide hoj! 7

1911 Kazivala Jula Gugan, Baja

zkvh.org.rs

3. PAVLE PAUNE

Poigraj, popivaj, Pavle paune!
Daćemo ti svilen pojas, Pavle paune.
A šta će mi svilen pojas,
Kad ga ne nosim?
Poigraj, popivaj, Pavle paune!
Daćemo ti svilen šešir, Pavle paune.
A šta će mi svilen šešir,
Kad ga ne volim?
Poigraj, popivaj, Pavle paune!
Daćemo ti britku sablju, Pavle paune.
A šta će mi britka sablja,
Kad ja ne pašem?
Poigraj, popivaj, Pavle paune.
Da ćemo ti vranca konja, Pavle paune.
A šta će mi vranac konjic,
Kad ga ne jašim?
Poigraj, popivaj, Pavle paune!
Daćemo ti lipu divu, Pavle paune.
A šta će mi lipa diva,
Da je ja volim? 20

1910 Kazivala Liza Prćić, Subotica

---

4. VLAJALO

Umrlo je vlajalo, vlajalo
Tuđoj majci na ruci, na ruci.
Zovite mu teticu, teticu
I očevu sestricu, sestricu.
Nek donese omana, omana,
Nek nakadi vlajalo, vlajalo.
Ne mož' doći tetica, tetica
Ni očeva sestrica, sestrica.
Crnu kosu rasplela, rasplela,
Bilu ružu razvila, razvila,

Kosu rosu rasplela, rasplela,
Muško čedo povija, povija. 12

1910 Kazivala Teza Crnković, Subotica

5. OJ IVANE

Oj Ivane, Ivaniću!
Stani malo! Divaniću.
Nije meni do divana
Ni mom konju do stajanja.
Hoj ide, hoj, hoj, ide hoj!

Da je meni čaša vina
I mom konju šaka sina,
Bilo bih mi do divana
I mom konju do stajanja.
Hoj ide, hoj, hoj, ide hoj! 10

1911 Kazivala Jula Gugan, Baja

6. BOGOJAN

Jao jadan bogojan, bogojan!
A zašto si bogojan, bogojan?
Ta zato sam bogojan, bogojan,
Što mi ljuba odbigla, odbigla.
A zašto je odbigla, odbigla?
Ta zato je odbigla, odbigla,
Što joj nisam donio, donio
Žute čizme s vašara, s vašara,
Med'ne alve s pazara, s pazara,
Što joj nisi donio, donio
Žute čizme s vašara, s vašara,
Med'ne alve s pazara, s pazara?
Kad ja nemam ni novca ni konca.
Pa ti išti od oca, od oca!

zkvh.org.rs

A u oca ni kruva, ni ruva,
A ti išti od kuma, od kuma!
Od kuma mi sramota, sramota.
A ti išti od popa, od popa!
Od popa je grijota, grijota.
A ti iđi u kradnju, u kradnju!
Al za kradnju višaju, višaju.
A ti iđi u kolo, u kolo
Pa izbiraj koju ćeš, koju ćeš. 23

1910 Kazivala Liza Prćić, Subotica

7. KUJO LEKUJO

Kujo lekujo šta kuješ,
Šta kuješ?
Kujo lekujo zlat' prsten,
Zlat' prsten.
Kujo lekujo kome ćeš,
Kome ćeš?
Kujo lekujo divojki,
Divojki.
Kujo lekujo čijoj ćeš,
Čijoj ćeš?
Kujo lekujo kumovoj,
Kumovoj.
Kujo lekujo di je je,
Di je je?
Kujo lekujo u kolu,
U kolu.
Kujo lekujo zovi je,
Zovi je!
Kujo lekujo evo je,
Evo je! 20

1911 Kazivala Jula Gugan, Baja

8. JEŽONJA DRAGONJA

Ježonja, dragonja, slatki bratac moj!
Sidi, ježe, u oranje!
Ježonja, dragonja, slatki bratac moj!
Lezi, ježe u oranje!
Ježonja, dragonja, slatki bratac moj!
Diž' se ježe, iz oranja!
Ježonja, dragonja, slatki bratac moj!
Što se valjaš po toj travi?
Ježonja, dragonja, slatki bratac moj!
Već ti iđi u šumicu!
Ježonja, dragonja, slatki bratac moj!
Lati seku za nožicu!
Ježonja, dragonja, slatki bratac moj!
Oj, ie oj, slatki bratac moj! 14

1911 Kazivala Jula Gugan, Baja

9. CEMBULE

Cembule, cembule,
Ode gori svića,
Peku oraščića
A nama ne dadu,
Dok nas ne poznadu.
Cembule, cembule,
Ode gori lampaš,
Rodio se Andraš.
Cembule, cembule,
Ode gori kamenica,
Rodila se Aničica.
Cembule, cembule. 12

1910 Kazivala Liza Prćić, Subotica

zkvh.org.rs

10. PAUN PASE

Paun pase, trava raste.
Paun' moj, paun' moj!
Al pauna glava boli,
Paun' moj, paun' moj!
A pauna ruke bolu,
Paun' moj, paun' moj!
Al pauna leđa bolu,
Paun' moj, paun' moj!
Al pauna noge bolu,
Paun' moj, paun' moj!
Paun trepti da poleti,
Paun' moj, paun' moj!
Čiju ljubu obljubiti,
Paun' moj, paun' moj! 14

1911 Kazivala Jula Gugan, Baja

---

11. AJDE KATE

Ajde Kate kući,
Gospodar te zove.
Ja ne mogu ići
Kolo ostaviti.
Ajde Kate kući,
Gospodar boluje.
Ja ne mogu ići
Kolo ostaviti.
Ajde Kate kući,
Gospodar je žedan.
Ja ne mogu ići
Kolo ostaviti.
Čaša j' na armaru,
Voda u bunaru.
Ajde Kate kući,
Gospodar umire.

Ja ne mogu ići,
Kolo ostaviti,
Ključić na armaru,
Pokrov u armaru.
Ajde Kate kući,
Gospodar je umro.
Ja ne mogu ići
Kolo ostaviti,
Zvonam' oglasujte,
Popom ga pratite.
Ajde Kate kući,
Gospodara nose.
Ja ne mogu ići
Kolo ostaviti,
Njega danas nose,
Mene sutra prose. 32

1884 Kazivao Naco Kmetović, Bikić

12. KOLO IVANOVO

U Budimu sunce sjalo,
Za godinu nije stalo.
Tamo ima vitka jela
I pod jelom kolo igra,
To je kolo Ivanovo.
Majka Maru svitovala:
— Nemoj Mare tamo ići
U to kolo Ivanovo!
Jel je Ive huncut velik,
Pa će tebe privariti,
Bilo lice obljubiti,
Crne oči povaditi. —
Mara majku ni slušala,
Već je ona tamo očla,
U to kolo Ivanovo,
Al je Ive privario,

zkvh.org.rs

Bilo lice obljubio,
Crne oči povadio. 18

1910 Kazivala Teza Crnković, Subotica

13. TUĐA MAJKA

Zob zobali vrani konji
I u zobi besidili:
— Daj nam Bože vojevati.
Save vode ne plivati,
Jel je Sava voda brza,
Sinoć Marka potopila,
O jutros ga izbacila.
Da j' u Marka svoja majka,
Za dan bi mu glase čula,
Za drugi bi razabrala,
Za treći bi Marku išla.
U Marka je tuđa majka.
Za godinu glase čula,
A za drugu razabrala
Za treću je Marku išla.
Kad je majka Marku išla,
Na Marku je trava nikla,
Ditelina do kolina,
Čemerika suvorika,
A u travi paunica
I s njom devet paunčića.
Al besidi paunica:
— „Biž te moji paunčići!
Eto iđe Marku majka,
Žive će vas povaćati,
Paun-perje počupati
Pa će Marka nakititi." —
Kad je majka Marku došla,
Paunčiće povaćala,

Paun-perje počupala
Pa je Marka nakitila. 31

1910 Kazivala Teza Crnković, Subotica

14. LIPA MARTA

Izvor voda izvirala, pirliton,
Voda trunje izmićala, pirliton,
Iznela je šaren sanduk, pirliton,
U sanduku lipu Martu, pirliton.
Progovara lipa Marta, pirliton:
— Ko bi mene otvorio, pirliton,
Tom bi i ja ljuba bila, pirliton. —
To dočuli gospodari, pirliton,
I odoše otvaraše, pirliton,
Ne mogoše otvoriti, pirliton,
Uzdanuše pa odoše, pirliton,
To dočuli čobančići, pirliton
I dođoše otvaraše, pirliton.
Ne mogoše otvoriti, pirliton,
Uzdanuše pa odoše, pirliton.
To dočuli cigančići, pirliton,
Oni kuju sitne kline pirliton
Pa dođoše otvaraše, pirliton,
Otvaraše otvoriše, pirliton.
Progovara lipa Marta, pirliton:
— Jao moje bile noge, pirliton!
Kudan će te vi hoditi, pirliton? —
„Po tim crnim cigan-dvorim, pirliton".
— Jao moje bile ruke, pirliton!
Koga će te vi grliti, pirliton? —
„Onu crnu ciganešku, priliton."
— Jao moja medna usta, pirliton!
Koga će te vi ljubiti, pirliton? —
„Onu crnu ciganešku, priliton," 29

1884 Kazivala Kata Palić, Čonoplja

zkvh.org.rs

IV. KRALJIČKE

zkvh.org.rs

„Kraljice" su bunjevački narodni običaj o Duhovima. Još je sačuvan kod bačkih Bunjevaca. Prvi i drugi, a prije i treći dan Duhova ide po gradu ili selu 8 bosih divojčica od 10—15 godina obučene u svilu, vrlo nakićene, a na glavi krunom od perlica, đerdana i svilenih vrvca, pa pivaju za mali darak. To su „kraljice". Idu u paru. Prvi par su „pridnjaci", drugi „sabljari", treći „kralj i kraljica" a četvrti „ban i banica". One još od Uskrsa uče svoje „kraljičke" pisme, a kad svanu Duhovi, dobro pripravne po želji zapivaju. Najviše pivaju mladeži, divojkama i momcima, pa sirotici, sirotanu, đaku, vojniku, župniku itd. kako se to i vidi po naslovima pisama.

Kako se ovaj običaj i sada još obdržaje, to po zahtivu vrimena i događaja, minjaju se teme i lica pisama.

1. KADA IĐU U KOLO

Mi kolu*) iđemo,**)
Kolo od nas biži.
A što od nas biži,
Mi mu ne iđemo,
Da ga porobimo,
Već mu mi iđemo,
Da ga veselimo.
Na svom kolu voda
I na vodi šajka,
U šajki divojka,
Nove pisme piva,
Dragog dovikiva. 12

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

2. KADA DOĐU U KOLO

Meni moja majka
Ne da kolu doći,
Ni kroz kolo proći;
A moje se oči
Kradom ukradoše,
U kolo odoše,
Kroz kolo prođoše. 7

1873 Kazivale M. Pejagić i F. Diteljan, Vancaga

3. KADA IĐU PUTOM

U Šištaku gradu
Novo čudo kažu:
Patka potkovana,
Guska osedlana;
Ze-ec Boga moli,
Lisica ga dvori;
Na lisici perce.
Na kurjaku zvonce. 8

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

4. KAD SE SUSRIJU DVOJE KRALJICE***)

Il' nam se klanjajte,
Il' nam krune dajte!
Il' ćemo se biti,
Pa će krvi liti;
Krvi do kolina,
Mesa do pojasa. 6

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

*) Misto „kolu" može se pivati i „dvoru" ili „selu".
**) Svaki se redak opetuje i dodaje „ljeljo".
***) Onda jače zapivaju ovu pismu.

zkvh.org.rs

5. KAD IĐU OD KUĆE DO KUĆE

Od dvora do dvora,
Do careva stola,
Di car vino pije,
Car caricu budi,
U oke je ljubi,
— Ustaj car-carice,
Čuju se kraljice,
Otvaraj sanduke,
Pa vadi jabuke,
Pa daruj kraljice,
Kralja i kraljicu,
Bana i banicu,
Sva četir pivača
I dva rastavljača,
Što kolo rastavlja
I sve kolo redom,
Kolo na okolo. — 17

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

6. KADA DOĐU U KUĆU

Mi ode dođosmo
U najlipče dvore,
U najbogatije,
Perom ometene,
Vodom polivene.
Vode zaiskasmo,
Vode nam ne dadu,
Već nam vina daju.
Vina ne pijemo,
Da se opijemo
Pa da ludujemo,
Već vode pijemo
Pa da mudrujemo. 13

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

7. KAD ODLAZE

Oj kicošu!*)
Kako vežeš pošu?
Na dva kuklja,
Da je malo duglja;
Al je kraća,
Ne mož da dovaća. 6

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

*) U ovoj se pismi ne opetuje redak i na dodaje „ljeljo".

8. ŽUPNIKU

Gospodin plebanoš,
Ustaj pa pošetaj
Iz cele u celu,
Iz bašče u bašču,
Pod rumenu ružu!
Kud gospodin hodi,
Za njim cviće rodi,
Svakojake fele,
Modre i zelene,
Žute i crvene.
Ruža se razvila,
U kalež savila,
Na oltar nošena,
Misa govorena. 14

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

9.

Mi ovde dođosmo
U najbolje dvore,
Zlatom pokrivene,
Srebrom pošivene,
Staklom ograđene,
Odkale se šeće
Naš duhovni otac,
Tri astala zlatna:
Na prvim astalu
Knjige neštivene,
Na drugim astalu
Zlato nebrojeno,
Na trećim astalu
Čoja nekrojena.
Mi smo vama došli,
Da knjige štijemo,
Mi smo vama došli,
Da zlato brojimo,
Mi smo vama došli,
Da čoju krojimo.
Okreni se kralju,
Poklon' s' barjaktaru!
Poklon i veselje
Starom starešini,
Kućnom domaćini. 25

1873 Kazivale M. Pejagić i F. Diteljan, Vancaga

10. SVEĆENICIMA

Sad iz Rima pismo
Popovima stiglo.
Popovima kažu,
Da se s pukom slažu.
Da nauke daju,
Viru ne izdaju.
Da naši popovi
Ne budnu robovi. 8

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

zkvh.org.rs

11. BRATU I SESTRI

Ode nama kažu
Bratac i sestrica.
Blago j' onom bratu,
Koji selu ima.
Blago j' onoj seli,
Koja brat'ca ima.
Bratac bi za selu
S carom vojsku bijo;
Sela bi za brata
Dunav priplivala. 10

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

12.

Žuti zumbul raste
Na avlinskih vrati.
Pod njim sidi Mara,
Sva je rasčupana.
Doletio soka,
Soka iz visoka,
Pa odnese Maru
Gori med oblace.
Za njom trči Tune
Iza glasa viče:
— Oj, oblaci đaci,
Po Bogu vraćaci,
Vratite mi moju
Rođenu sestricu;
Ja ću vama dati
Pluge i volove
I volovsko roge
Za Marine noge
I projino sime
Za Marino ime
I oraće gvožđe
Da mi Mara dođe.—22

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

13. BRAĆI ILI SIROTANU

Ode nama kažu:
Dva brata jednaka.*)
Starijeg ženite,
Mlađeg kralju dajte.
Kralj će ga ženiti
Budimkom divojkom.
Budimka divojka
Mlogo dara nosi:
Tri tovara dara
A četvrti blaga.
Prvi tovar dara
Svekru i svekrovi,
Drugi tovar dara
Diver i jetrovi,

*) Kad se piva sirotanu onda slideća tri reda glase: Jednog sirotana. — Jel ga vi ženite. — Jel ga kralju dajte.

Treći tovar dara
Ostalim svatima,
A četvrti blaga
Momku i divojki. 18

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

14. OMRAŽENOJ BRAĆI

Viče majka Maru
Priko bilog grada:
— Jesi l' jesi l' Mare
Ubilila dare?
—Nisam, nisam, nane,
Ni do vode došla.
Gledala sam, nane,
Di s' bratac i sela
Strašno omraziše.
Da j' za čega, nane,
Ne bi ni žalila,
Već za jednu, nane,
Tananu košulju,
Sela ište njozi
A bratac joj ne da.
Al' besidi sela:
— Ne ću te se, brate,
Skoro zaželiti,
Dok gavranu, brate,
Ne pobili perje,
Dok ne rodi, brate,
Javor jabukama,
Dok zapiva, brate,
Riba u Dunavu. —
Nije prošla, nane,
Ni nedilja dana,
Al se sela, nane,
Brata zaželila.
Ona iđe, nane,
Tom crnom gavranu.
— Jel je tebi, gavro,
Pobililo perje? —
— Borme, nije, sele,
Još mi crnje raste. —
Ona kiti, nane,
Javor jabukama,
Vitar dune, nane,
Jabuke se krune.
Ona iđe, nane,
Ribi u Dunavu.
— Zapivaj, ribice,
Po Bogu sestrice!
Tanko glasovito,
Vrlo žalovito.
Nek se čuje riba
Čak do brata moga,
Brata rođenoga. —
— Ne možem ti jadna
Tužna zapivati,
Kad ribica ziva
Voda je zaliva. — 51

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

zkvh.org.rs

15. DIVOJČICI

Oj više višanja,
Više nego granja!
Savi svoje grane
Na sve četri strane!
Tamo vile, nane,
Divno kolo vode
I u kolu, nane,
Divojčica Manda,
Divno kolo vodi
I pisme izvodi. 10

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

16.

Oj ti naša drugo,
Alaj si ti lipa,
Ko da ti je tato
Mladi misec bio,
Ko da ti je nana
Žarko sunce bila!
— Al' ni mi je, druge,
Tato misec bio,
Al' ni mi je nana
Žarko sunce bila.
Već je mene riba
U vodi rodila.
Žuna me je tica
U kljunu iznela.
Tica lastavica
Bila j' dadiljica,
Rastova korica
Bila j' kolivčica. — 18

1873 Kazivale M. Pejagić i F. Diteljan, Vancaga

17. NOVOJ SNAŠI

Ode nama kažu:
Skoro dovedeno,
Na pazar vođeno,
Nikom ne suđeno
Već Stipi junaku. 5

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

18.

Hintala se Maca
Gori u oblaci.
Kako se hintala,
Tako je zaspala.
K njoj dolazi dragi,
Pa je dovikuje:

— Oblaci, oblaci,
Dajte doli Macu,
Gosti su joj došli,
Gosti od radosti
I otac i majka
I bratac i sela. — 12

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

19. NOVOROĐENČETU

Ode nama kažu:
Jedva doželjeno.
Nosila ga majka
Nane na vračare,
Vračari vračaše,
Da će čedo živit
Do sedam godina,
Po suncu hoditi
Do devet godina
Knjigu naučiti
I ocu i majki
I bratu i seli. 12

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

20. DICI

Narasla je trava
Za odžakom sama.
Pere travu kosi,
Voda otkos nosi,
Janja ručak nosi:
Kajgane i žmara
I malo rebara.
Tu nji dvoje sili,
Pa ručak pojili. 9

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

21 RODBINI

Šipka majka Mandu
Zlaćanom šipčicom.
— Rasti, rasti, Mande!
Za dan, za godinu,
Pa ćeš ići Mande
Uji u svatove,
Ujni u pohode,
A mâjki u goste.
Od uje ćeš dobit
Zlaćano prstenje.
Od ujne ćeš dobit
Svilenu maramu.
Od mâjke ćeš dobit
Rumenu jabuku. 14

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

zkvh.org.rs

22. ĐAKU

U petak se, nane,
Đače razbolilo.
U subotu, nane,
Bolom bolovalo.
U nedilju, nane,
Đače umiralo.
Ne 'tila ga majka
U groblje mećati,
Već u bašču, nane,
Pod žutu narandžu.
Svako jutro majka
Na groblje hodila . . .
— Je l' ti teška, đače,
Ta crna zemljica?
Je l' ti teška, đače,
Zelena travica? —
— Nij' mi teška, nane,
Ta crna zemljica,
Nij' mi teška, nane,
Zelena travica;
Već su teške, nane,
Suze materine. — 22

1922 Kazivala Kata Crnković, Tavankut

23.

Bolesno je đače
Majku ostavljalo . . .
–Kad ja umrem, nane,
Kraj glave mi, nane,
Crkvu saziđajte.
Čelo noga, nane,
Bunar iskopajte.
S desne strane, nane,
Klupicu metnite.
S live strane, nane,
Ružu usadite.
Ko je grišan, nane,
Nek' u crkvu iđe,
Ko je žedan, nane,
Nek' vodice pije.
A ko je umoran,
Nek' na klupu sidne,
Ko je mlađan, nane,
Nek' se ružom kiti. — 19

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

24.

U petak se, nane,
Razbolilo đače.
U subotu, nane,
Bolom bolovalo.
U nedilju, nane,
Dušu ispustilo.
Pita majka đaka:
— A šta ti je, đače,

Najteže na svitu?
Je l' ti teška, đače,
Saga od dasaka?
Je l' ti teška, đače,
Ta crna zemljica?
Je l' ti teška, đače,
Zelena travica? —
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara;
— Ni mi teška, nane,
Saga od dasaka,
Nit' mi teška, nane,
Ta crna zemljica,
Nit' mi teška, nane,
Zelena travica;
Već mi teška, nane,
Divojačka kletva,
Što su me uklele
Moje mile sele. — 27

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

25. SAMOUKU ĐAKU

Đače samouče,
Sam knjigu nauči.
Iz knjige mu kažu:
Da lulu ne puši,
Da konja ne jaši,
Da sablju ne paše,
Da curu ne ljubi.
A on lulu puši,
Pa on konja jaši,
Pa on sablju paše,
Još i curu ljubi. 11

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

26. DIVOJKI

Divojka je Krista
Roda bogatoga.
Bogati je prose,
Što prstenje nose.
Sva je braća daju,
A najmlađi ne da.
— Nije moja sela
Još konja dorasla,
Već je moja sela
Bila pa rumena,
Mlada i zelena,
Da u kolo iđe,
Da u kolu igra,
Da se s društvom sigra,
Da u kolu pleše,
Da marame veže. 16

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

zkvh.org.rs

27.

Mara je divojka
Roda bogatoga.
Bogati je prose,
Što prstenje nose.
Sva je braća daju,
A najmlađi ne da:
— Nije naša Mara
Nuz konja odrasla,
Već je naša Mara
Nuz kolo odrasla,
Da u kolo iđe,
Da se s njome diče,
Da se s njome diče:
Momčad i divojke
Otac pa i majka. — 15

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

28.

Izrasla je ruža
Kati pod pendžerom.
Iz rakije rasla,
Iz vina cvatala.
Pod njom sidi Kata
Pa maramu veže.
Sridom izvezena,
Krajom opšivena
Pa ona smotaje,
Dragom u džep daje.
— Evo, tebi dragi
Marama vezena,
Sridom izvezena
Krajom opšivena
Pa ti idi kući,
Pa se ti pofali
I ocu i majki
I bratu i seli,
Šta ti Kata dala
I u džep smotala. 20

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

29. DIVOJKI VEZILJI

Ode nama kažu:
Vezilju divojku.
Vezilja divojka
Sitan vezak vezla
Pod zelenom granom.
Iglu izgubila,
Đerđef polomila.
Karala je majka,
Stari starešina.
— Nekaraj me, majko,
Stari starešina!
U mene su ujci

Na moru trgovci. Iglu će s kovati,
Đerđef će poslati. — 15

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

30. SIROTICI

Sirotica Ana
Nigdi nikog nema.
Ni oca ni majke,
Ni brata ni sele.
Samo jednu ujnu
I još jednu strinu.
Ujna zaujljiva,
Strina zastriljiva.
Kad je ujtru budi,
Kan'dar vatra siva.
Kad je opasiva,
Zmijom podpasiva.
Kad joj kosu plete,
Guštera uplete.
Kad joj kruva daje,
Kamena joj daje.
Kad joj vode daje,
Čemera joj daje.
Kad na vodu šalje,
Vragu je pridaje.
— Evo tebi, vraže,
Jedno sirotanče!
Nigdi nikog nema.
Ni oca ni majke
Ni brata ni sele. — 25

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

31.

Bilila je Mara
Na moru darove,
Bileć' utonila,
Toneć' govorila:
— Jao moji dari
Na kim ostajete?
Ni oca ni majke,
Ni brata ni sele,
Već prokleta strina,
Koja me je klela,
Kad sam kosu plela.
U kosi sam našla
Tri tovara dara.
Prvi tovar dara
Kumu i kumici.
Drugi tovar dara
Svekru i svekrovi,
Treći tovar dara
Momku i divojki. — 19

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

zkvh.org.rs

32.

Sirotica Milka
Sidila u bašči,
Tica naletila,
Krilim' udarila,
Kanda j' tica znala,
Da je sirotica.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez glave,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezine nane.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez oka,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinog oca.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez vrata,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinih braća.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez perja,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinih sela.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez repa,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinih teta.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez noga,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezina roda. 30

1922 Kazivala Kata Crnković, Tavankut

33. JEDINICI

Jedinica Klara
Navik bolesnica.
Nosila joj majka
Po devet vračara,
Po deset likara.
Prvi vračar vrača
I pogaču ruča:
—Bolovat će Klara.—
Drugi vračar vrača
I pogaču ruča:
–Umrit će vam Klara.-
Treći vračar vrača
I pogaču ruča:
— Živit će vam Klara
I odranit će se
Sa novom kašikom
I s njezinom rukom,
Zelenom jabukom 18

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

34. MATERINOJ MAZI

Mazi majka Macu
I ruva joj traži,
Da ne iđe gola
Od svojih parova.
A kad ujtru, nane,
A Maca još spava
Sve do devet sati.
Budi je snašica:
— Ustaj, ustaj, Mace
Iđu prosioci! —
— Neka, neka iđu,
Odgovor ću dati,
Da ću se udati.
Ak' s' ne ću udati,
Ja ću ostat mila,
Čija sam i bila. — 16

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

35. MATOROJ DIVOJKI

Kata, pata, Kata
Na grančici zlata,
U petak se, nane,
Razbolila Kata.
U subotu, nane,
Bolom bolovala.
U nedilju, nane,
Zorom putovala.
Gorom jezdri, nane,
U gori govori:
— Blago j' tebi, gora,
Kad se pomlađuješ,
Al' ja jadna Kata
Nikad ni do vika
Slika i prilika. — 15

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

36. MOMKU

Vozio se Ive
Perom po Dunavu.
Livom vodu grabi,
Desnom curu grli,
Pa govori Ive:
— Oj divojko lipa
Nikom ne suđena,
Sam' meni junaku
I junačkoj majki,
Koja te je klela,
Kad ti kosu plela
Sitno divojački
A krupno momački. — 13

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

zkvh.org.rs

37.

Vijali se orli
Po Mijini dvori.
Miju selo prosi,
Mijo se ponosi.
Mijinoga konja,
Mijina divojka,
Žicom pripinjala,
U goru gledala,
Di se Mijo bije
S Turci janjičari
Mladi gospodari.
Prvi vele Miji:
— Biž u goru Mijo!
Drugi vele Miji:
— Ton' u vodu Mijo!
Treći vele Miji:
— Pridaj njim se Mijo!
Al' govori Mijo:
— Al' nisam ja jelen,
Da u goru bižim,
Al' nisam ja riba,
Da u vodu tonem,
Al' nisam divojka,
Da njim se pridajem,
Veće sam ja junak,
Da konjica jašem,
Da sablju pripašem. — 27

1873 Kazivale M. Pejagić i F. Diteljan, Vancaga

38. SIROTANU

Svakoga je ranka
Ispratila majka,
Samo Blaška nije,
Jel' mu nije živa.
A njega će sela
Misto roditelja.
Kad su očli, nane,
Do gvozdeni kola,
Al' govori sela:
— Okreni se, brate,
Da ti vidim oke! —
Al' povika Blaško:
— Ne dadu se, sele,
Vojski okreniti.
Kake oke, sele,
U laneta moga
Take oke, sele,
I u brata tvoga. — 18

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

39. JEDINKU

Jedinkova majka
Na drum kolo vodi,
Sve divojke fali
A najlipču kudi:

— Kujo-kučko lipa,
Nesuš' mog jedinka!--
— Ja ga i ne sušim,
Od mene ne vene,
Od ruže rumene,
Od trave zelene.
On se i sam suši
Na me gledajući,
Bilu i rumenu,
Tanku pa visoku.
A ako vam žavo,
Vašega jedinka,
Vi ga zatvarajte,
Napolje ne dajte;
Kad na vodu pođem,
Moj će koršov zveknit,
Vaš će sinak dreknit. — 21

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

40.

Jedinkova majka
Na drum kolo vodi,
Sve divojke fali,
A najlipču kudi:
— Čuješ, kučko lipa,
Ti mog sina sušiš! —
Al' besidi Mara:
— Ja ga i ne sušim,
On se i sam suši,
Na me gledajući.
Bilu pa rumenu,
Jedru opravljenu,
Tanku pa visoku.
Pa kad vam je žavo
Vašega jedinka,
Vi mu sagradite
Od mene bedeme:
Od ruže rumene,
Od trave zelene.
Kad na vodu pođem,
Vidro će zveknuti,
Moj će dragi čuti,
Neven pokositi,
Ružu pogaziti,
Pa ć' do mene doći
Pa će me ljubiti. — 26

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

41.

Jedinkova majka
Poslala jedinka
U podrum rad vina.
Dugo vrime prošlo,
Dok jedinak došo.
Karala ga majka
I dva i tri danka.
— Ne karaj me, majko!
Pun je podrum lada,
Birtašica mlada.

zkvh.org.rs

Pun je podrum vina,
Birtašica fina.
Kad slavinu dira,
Okom namigiva,
Rujno vino toči,
Igraju joj oči. — 16

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

42. DIVOJKI ILI MOMKU

Zaspala je Teza
Na drenku-korenku,
Budila je majka
I dva i tri danka.
— Ajd, ustani. Tezo!
Zmija te iz'ide,
Voda te odnese,
Sunce te opali! —
Al' govori Teza:
— Nek me zmija 'ide,
Nek me voda nosi,
Nek me sunce pali;
Što me niste dali
Za Ivana đaka,
Popinog nećaka,
Koji perom piše,
Perom po papiru,
Po orlovom krilu,
Krilu paunovom;
Koji ispisuje
Oke divojačke
I lice junačko. — 22

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

43.

Strilio se Joza
Strilom po Dunavu,
Pa ustrili Katu
Pod livu pazuvu,
Pod desnu obrvu.
Al' besidi Kata:
— Ne striljaj me, Joza!
Jel' ako ja tebe
Gunjom iz nidara,
Ružom iz rukava;
Gorje će ti pasti,
Nego meni strila. — 12

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

44.

Plela, plela Jela
Tri zelena vinca.
Kad prvog oplela,
Sebi ostavila,

Kad drugog oplela,
Bratu poklonila.
Kad trećeg oplela,
Nuz Dunav pustila.
—Plivaj, plivaj, plivče,
Moj zeleni vinče!
Kad doplivaš, plivče,
Do Tomine nane,
Ti upitaj, plivče,
Oće l' ženit ranka.
Ako će ga ženit,
Nek ne prosi, plivče,
Mlade udovice,
Već nek prosi, plivče,
Mlade divojčice. —
Udovici, nane,
Magla prid očima;
Divojčici, nane,
Sjajna misečina. — 23

1911 Kazivala Manda Baić. Đurđin

45.

Čuva majka Katu.
Ne da je viditi
Suncu ni misecu,
Ni bilome danu,
Ni s njom besiditi.
Okladi se Miša
Da će je viditi
I s njom besiditi.
Rano rani Mišo,
Još ranije Kata.
Kad Mišo u bašču,
A Kata u bašči.
Kata ružu bere,
U ruži s' umiva,
Rozmarin zaliva.
— Jao, rozmarine!
Ko će te zaliti,
Dok menekar mladu
Na jesen udadu?
S tobom će se moji
Svatovi kititi,
Kao paun perjem,
Golub golubicom. — 23

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

46.

Falila se Mara,
Da ć' saziđat, Mara,
Pod Somborom kulu.
Troja ć' vrata, Mara,
Od suvoga zlata
I devet pendžera
Od dragog kamena.
U pendžer je Mara
Ružu usadila.
Naišo je Stipe

zkvh.org.rs

Na vrancu konjicu,
Pa govori Stipe:
— Pusti ružo vrižu,
Da uđem u kulu,
Pa da vidim, ružo,
Šta mi Mara radi.
Jel' mi Mara spava,
Jel' o meni sanja.
Borme Mara spava
I o meni sanja.
Žavo mi je budit,
Od mirisa ljubit.
Puna su joj nidra
Majkine dušice,
Rumene ružice. — 25

1911 Kazivala Manda Baić, Subotica

47.

Savila se vriža,
Vriža oko križa,
Di j' zelena trava,
Di se Stipe valja
I košulju kalja.
Karala ga majka
Po dva po tri dana
Al' besidi Stipe:
—Nekaraj me, majko!
Ne ćeš me ti prati,
Prati i štirkati,
Roljat i peglati
I košulju dati;
Već će moja Manda
Prati i štirkati,
Roljat i peglati
I košulju dati. — 17

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

48.

Prosi Luka Jelu,
A nana je ne da.
Iđe kući Luka,
Kući plakajući
Pa besidi Luka:
—Kopaj, kopaj, nane,
Bunar pod pendžerom
Ne bi l' došla, nane,
Jelica divojka. —
Sve su cure, nane,
Redom dolazile
I vode nosile.
Ne dolazi, nane,
Jelica divojka.
Al besidi Luka:
— Gradi gradi, nane,
Pod pendžerom bašču
Pa nasadi, nane,
Svakojakog cvića;
Za najviše, nane,

Biloga ljiljana,
Žutog tulipana,
Ne bi l' došla, nane,
Jelica divojka. —
Sve su cure, nane,
Redom dolazile,
Cvićom se kitile.
Ne dolazi, nane,
Jelica divojka.
Al' besidi Luka:
— U subotu, nane,
Kolo sakupite,
U nedilju, nane,
Neka kolo igra,
Ne bi l' došla, nane,
Jelica divojka. —
Sve su cure, nane,
Redom dolazile,
U kolu igrale.
Ne dolazi, nane,
Jelica divojka.
Kad je bilo, nane,
Suncu na za'odu,
Kolu raziodu.
Al izašo Luka
Pod pendžer, na gredu
Pa s' obazre Luka
Na sve četri strane
Pa besidi Luka:
— Ondud idu, nane,
Jelini svatovi.
Ne vidi se Jeli
Toga bilog lica,
Ispod toga, nane,
Zelenoga vinca,
Nit se vidi Jeli
Ti crni očica,
Izmed trepavica. —
To Luka izusti
Pa dušu izpusti.
Jela pritrčala,
Dušu pridržala
U bili keceljac,
U zeleni vinac. 64

1932 Kazivala Mariška Gabrić, Subotica

49.

Vezak vezla Ana
Srebrnom iglicom
I sa suvim zlatom
Po debeloj svili
Sigrala se s Pajom
I u sigri Ana
Iglu polomila,
Zlato zamrsila,
Svilu poderala.
Karala je majka
I nedilju dana
— Ne karaj me majko!
Brat mi kujundžija,
Iglu će skovati.
Sela mi grkinja,
Zlato ć' odmrsiti.

zkvh.org.rs

Pajo j' dućandžija,
Svilu će poklonit,
Pa će opet biti,
Ko što je i bilo. — 20

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

50.

Loptala se Jaga
Zlaćanom jabukom.
Naišli su, nane,
Ti Vranjini momci,
Pa su joj kečili
Zlaćanu jabuku
Gori med oblake.
Al' govori Jaga:
— Oj oblaci, đaci
Po nebu vraćaci!
Vratite mi moju
Zlaćanu jabuku.
Došli su mi gosti,
Gosti od radosti:
Svekar i svekrova,
Diver i jetrova.
I Vranjini momci
Piju vino s lonci,
A sam Vranje glavom
Pije vino s tavom. —
Tava se odvali,
Vranje se zadavi. 22

1911 Kazivala Manda Baić, Subotica

51.

Igrala je Marga
Sitnog cupacaja,
Vidio se Margi
Kraj od šlingeraja.
Al' besidi nana:
— Digni, digni, Margo,
Kraj od šlingeraja!
Jel' će naić Števo,
Pa će ukaljati. —
— Neka, neka kalja,
Sama sam ga prala,
Prala i štirkala,
Roljala. peglala.
Nisam nikom dala
Žito iz ambara,
Ječam iz atara. — 16

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

52.

Sijala je Pira
Tatar i ružicu,
Bošnjak i metvicu.
Ondud idu, nane,

Ti Markovi momci
Pa joj pogaziše
Tatar i ružicu,
Bošnjak i metvicu.
Svu je izgrliše,
Svu je izljubiše.
Pira sudom traži,
Sud joj osuđiva:
— Da njim nisi draga,
Ne bi te grlili:
Da njim nisi mila,
Ne bi te ljubili. — 16

1932 Kazivala Mariška Gabrić, Subotica

53.

Stipinoga konja
Žicom pripinjaše.
Žica se otkine,
Stipin konj pobigne.
U Mandino žito,
Žito ražovito.
Skupo cini Manda
Sve krst po pedeset,
A snop po šezdeset.
A vlat po žut dukat.
Čudili se ljudi . . .
To niko ne plaća.
Ali Stipe plaća,
Plaća i priplaća
Zbog Mande divojke. 15

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

54.

Naletila, nane,
Dva vrana gavrana
I leteći, nane,
Sebi govoreći:
— Jao, oči naše,
Kud nas zavodite?
Jao, krila naša,
Kud nas zanosite? —
U to selo malo,
Selo neveselo.
U tom selu, nane,
Nigdi ništa nema,
Drva ni kamena:
Samo jedna, nane,
Grana jorgovana.
Pod njom sidi Jaga
Bilu svilu prede,
A brišim pripreda.
Svilu stere Jaga
Na zelenu goru.
Brišim stere Jaga
Na zelenu travu.
Sterajući Jaga
Hitro ožednila.
Uzme vidro Jaga
Pa na vodu ode,

zkvh.org.rs

Pa vode donese.
Pa s' sagnila Jaga,
Da s' vode napije.
Opazi je Ivša,
Ivša od ovaca
I od jaganjaca.
Al' podvikne Ivša:
— Ne pi' vodu, Jago,
Sa toga bunara!
Tu su vodu, Jago,
Vile otrovale.
U njojzi su, Jago,
Čedo okupale.
Nit' kršteno, Jago,
Nit' od zla miveno. —
Al' odvikne vila,
Vila sa planina:
— Mol' se Bogu, Ivša,
Što te sačuvala
Majka od uroka.
Ja bi tebi, Ivša,
Odšalila šalu,
Triput bi ti bile
Progonila ovce,
Četvrti put tebe
Smrtno pogodila. —52

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

55.

Potopi se, nane,
Šajka divojaka.
I med njima Vita
Vikom podvikava,
U pomoć doziva:
— Ko bi mene, mladu
Odud izbavio,
Ja bi tome dala
Lice obljubiti. —
Al' to misli Vita,
Da niko ne čuje.
Al' to čuo Joso
S visokih pendžera,
Pa on pravi lađu
Od papira građu,
Pa izbavi Vitu,
Kad je izbavio,
Na travu metnio
Pa govori Joso:
— Znašli, znašli, Vito,
Šta si obećala?
Da ćeš dati, Vito.
Lice obljubiti. —
Al' govori Vita:
— Ne ljubi se lice
Kraj ladne vodice,
Već se ljubi lice
Kraj moje mamice. 28

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

56.

Zazvoniše, nane,
Zvona na Bajnatu, *)
Probudiše, nane,
Lajču na zanatu.
— Ustaj, ustaj, Lajčo!
Ženit će te babo,
Prosit će ti, Lajčo,
Vlajenku divojku. —
A on glavom kreće,
Da vlajenku ne će;
Već on glavom doli,
Da on Macu voli.
— Maca će vam, nane,
Lip darak doneti:
Četri ovce, nane,
I na njima bronce
I dva kera, nane,
Na lanci svezana.—18

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

57.

Pita majka Milu:
— Di si bio, Mile? —
— Di sam bio, nane,
Dobro mi je bilo.
Kod Stanke sam bio,
Rujna vina pio.
Vidio sam, nane,
Di s' Stanka ogleda
I na me pogleda.
Čini mi se, nane,
Da bi pošla za me,
Al' ne smi od nane,
Ukro bi je, nane,
Al' je čuva straža,
Mala straža, nane.
Devet kapetana.
Pri dkućom njim, nane,
Tanak jablan raste.
Ja ću se popeti
Jablanu na granu,
Pa ću zapivati
Kano lastavica
I zakukat, nane,
Kano kukavica,
Ne bi l' mi se, nane,
Ta Stankina nana
Mladom smilovala
I tu lipu Stanku
Meni mladom dala. — 29

1928 Kazivala Jela Peić, Bajmak

*) Dio Subotice

zkvh.org.rs

58.

Narasla narandža
Na srid vinograda
I pod njom je Mara,
Sva je raščupana.
Ondud iđe Pere
Sa zlatni grebeni.
Dvared zagladio,
Triput poljubio.
Da je ko brojio,
Bilo bi sto puta.
Majka je brojila,
Al' je stara bila,
Pa se zabunila. 13

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

59.

U četvrtak Tilka
Cviće pelcovala,
A u petak Tilka
U pendžer mećala.
U subotu Tilka
Pokrila peškirom.
U nedilju, nane,
Losku za šeširom.
Al' besidi Tilka:
— Dok ja stanem, Losko,
U kolu igrati,
Ti se nemoj, Losko
Do mene vaćati,
Jel' će reći ženi,
Da ti voliš mene,
Jel' će reći ljudi,
Da ja tebe ljubim.
A ja te nikada,
Sam' sinoć i sada
I opet doveče,
Ako mi doteče,
Ak' mi ne doteče,
Ja ć' sutra doveče. — 23

1932 Kazivala Mariška Gabrić, Subotica

60.

Sidi, sidi; Marta,
Pa košulju šije,
Ondud iđe Ante,
Pa se na nju smije.
Privari je Ante
Pa ugrize lice.
Malo j' Marta, nane,
Prid nanom lagala:
—Došlaj'čapljanane,
Pa me ogrebala. —
Al' se tome nana
Nije virovala,

Već je Antu nana
Strašno ispcovala.
Al' besidi Ante:
— Lupat ću ti, Marta,
Ogledalo sjajno! —
Al' besidi Marta:
— Lupaj, lupaj, Ante,
Ogledalo sjajno!
Ako imaš, Ante,
Tri para čizama,
Prve 'š dati, Ante,
Što ćeš polupati,
A druge ćeš, Ante,
Što 'š samnom spavati
A treće ćeš, Ante,
I sam obuvati. — 28

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

61.

Pogađala Krista
Devet kapetana,
Da pogubi Krista
Lošu gospodara.
Kad ga pogubila,
Ona s' razbolila.
Nudila je majka:
— Oćeš jisti, Kristo,
Medenih kolača? —
— Nije meni, nane,
Do vaših kolača,
Već je meni, nane,
Do mojih korbača,
Što sam pogubila
Lošu gospodara. —
Nudila je majka:
— Oćeš jisti, Kristo,
Benđiluka grožđa? — *)
— Nije meni, nane,
Do vašega grožđa,
Već je meni, nane,
Do mojega gvožđa,
Što sam pogubila
Lošu gospodara. —
Nudila je majka:
— Oćeš jisti, Kristo,
Crvenih višanja? —
— Nije meni, nane,
Do vaših višanja,
Već je meni, nane,
Do mojih višala,
Što sam pogubila,
Koga sam volila,
Lošu gospodara.
Čim rič izreknemo,
Lošu spominjemo,
Kraljice pivajmo
Lošu spominjajmo. 38

1932 Kazivala Mariška Gabrić, Subotica

*) Osobito fina vrsta

zkvh.org.rs

62.

Sinoć kasno Mara
Išla je iz bala,
Još kasnije Ante
Išo iz mijane.
Al' besidi Mara:
— Šta se fališ, Ante,
Prid tvojom družbinom
Da si meni, Ante,
Lice obljubio?
Ako si mi, Ante,
Lice poljubio,
Zato nisi, Ante,
Lice nagrdio.
Ako si mi, Ante,
Kadgod tunju dao,
Ja sam tunju, Ante,
Metnila pod dunju
Pa je mirisala
I meni i tebi. — 19

1912 Kazivala Janja Peić, Bajmak

63.

Razboli se, nane,
Jedinica Đulka,
Pa zaželi, nane,
Benđiluka grožđa
Iz careva, nane,
Nova vinograda,
Što je carić, nane,
Rukom posadio
I srebrnom, nane,
Žicom ogradio.
Ona misli, nane,
Da niko ne čuje,
Al' to čuo Joško
Pa uzjaši Joško
Konja velikoga
Pa on leti, nane,
Priko polja ravna
Kano zvizda, nane,
Priko neba sjajna.
Kad je došo Joško
Do careva, nane,
Nova vinograda,
I nabro je Đulki
Benđiluka grožđa.
Opazi ga, nane,
Pudaruša Mara,
Puškom puca Mara
Kano pustahija,
Sabljom siče Mara
Kano haramija.
Pa govori Mara:
—Al' si srićan, Joško,
Štos'na konju dobrom
Ja bi tebi, Joško,
Odšalila šalu,
Za benđiluk grožđe
Ocikla ti glavu. —
Kad je došo Joško
Do Đulkina dvora
I dono je Đulki

Benđiluka grožđa.
Al' govori Joško:
— Evo tebi, Đulka
Benđiluka grožđa!
Alaj sam se, Đulka,
Namučio muka:
Spazila me, Đule,
Pudaruša Mara,
Za benđiluk grožđe
Mal' mi nije, Mara
Glavu pogubila. — 51

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

64.

Moli Boga Milka,
Da se debo oblak
Na misec navuče,
Da se njozi Tome
Pod pendžer dovuče.
Ostila se, nane,
Ta Milkina braća,
Uzimaju, nane,
Vile i lopate,
Pa govore Tomi:
— Biž u goru, Tome,
Jel u vodu skači,
Jel ćemo te biti
Pa će krvi liti. —
Al' govori Tome:
— Nisam valda zvirka,
Da u goru bižim,
Nit sam šaran-riba,
Da u vodu tonem,
Već sam junak Tome,
Da junački ginem,
Da se sabljom bijem,
Da me obisite
Na zeleno drvo,
Na Milkino grlo,
Na taj debo lančić,
Na Milkin đerdančić. — 27

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

65.

Mara je divojka,
Na sagi sidila,
Kroz mramor gledala,
Di se bije Ive.
Troji na njeg glede.
Prvi mu govore
— Pridaj nam se, Ive!
Drugi mu govore:
— Ton' u vodu Ive! —
Treći mu govore:
— Biž u goru, Ive! —
Al' besidi Ive:
— Nisam ja divojka,
Da vam se pridajem,

zkvh.org.rs

Nit' sam šaran riba
Da u vodu tonem,
Nit' sam nika zvirka
Da u goru bižim.
Već sam junak Ive
Da junački ginem
Da se s Turkom bijem
STurkomjanjičarom.- 22

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

66.

Učila je Mara
Devet divojaka.
Učila jih vezti
Po bijeloj svili
Srebrnom iglicom
I sa suvim zlatom
Kad nestalo Mari
Tog suvoga zlata,
Ode Mara, nane,
Prid nove dućane
I povela s njome
Devet divojaka
I zaište Mara
Iz novih dućana:
— Iznesi mi, Marko,
Tog suvoga zlata. —
Al' govori, nane,
Dućandžija Marko:
— Ne miri se, Mare,
Zlato prid dućanom,
Na tom suncužarkom,
Već se miri, Mare,
Zlato u dućanu,
U debelom ladu. —
Privari se Mara.
I uvede Mara
Devet divojaka
U nove dućane.
A zatvara Marko
Devetora vrata
I dovede Marko
Devet svojih kalfa.
Pa njim govorio:
— Evo, vama momci,
Svakom po divojka,
A meni će, momci,
Majstorica Mara,
Koju sam ja, momci,
Od majke prosio,
Pa je nisam, momci,
Od majke dobio. — 41

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

67.

Sitna kiša pada
I š njom krupna lupa,
Potopila, nane,
Lipe Kate bašču.

Di je lipa Kata
Bile noge prala,
Tamo j' lipu Katu
Zabolila glava.
Al govore žene
Katicinoj nani:
— Dozovite Kati
Fratra od oltara,
Pa nek moli, nane,
Boga od uroka,
Pa će glava proći
I veselje doći. —
Al' govori Kata:
— Ne zovite, nane,
Fratra od oltara,
Već zovite, nane,
Matu gospodara,
Nek triput poljubi
Pa će glava proći
I veselje doći. — 24

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

68.

Prosi Albe Jelu
I isprosio je
I prsten metnio
I u grad doveo,
Al' se nana inja
I po dvoru šeta.
Al' besidi Albe:
— A šta je to, nane,
Šta se vi injate,
Po dvoru šetate?
Jel vam nisu, nane,
Ugodni svatovi?
Jel vam nije, nane,
Po volji snašica? —
— Sve mi jeste, Albe,
Samo jedno nije,
Sirota je, Albe,
Jelica, divojka,
A silne si, Albe,
Svate sakupio,
Pa ko će im, Albe,
Nadiliti dara? —
Ona misli, nane,
Da niko ne čuje,
Al' to čula Jela,
Pa besidi Jela:
— Ako sam ja, nane,
Sirota divojka,
Meni j' moja nana
Saložila dara:
Đuvegiji, nane,
Sa zlatom košulju,
Diverov'ma, nane,
Konja pod oružjom,
Jetrovama, nane,
Crne marceline,
Zauvama, nane,
Šator bile svile,
Svekru babi, nane,
Zlaćanu stolicu,
Srebrnu nožicu
A svekrovi, nane,
Tunju od sto listi,
Od devet vrvova,

zkvh.org.rs

Od deset krajova. —
Ne čudi se nana
Tolikome daru,
Već se čudi nana
Tunji od sto listi:
Di li je narasla,
Di li napupala,
Di li procvatala,
Di li sazrijala?
— Narasla je, nane,
U carevoj bašči,
Napupala, nane,
Caru na armaru,
Procvatala, nane,
Caru na pendžeru,
Sazrijala, nane,
Carici u ruci. — 61

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

69.

Zeleni se, nane,
Priko dola, lišće . . .
Mirko Jelu ište,
A majka je ne da.
Al' besidi Jela:
— Ako mene, Mirko,
I ne dala nana,
Ja ću onda Mirko.
Otići i sama.
A ti iđi, Mirko,
U carevu vojsku,
Vrana konja jaši,
Britku sablju paši,
Kad se natrag vratiš,
Ti naiđi, Mirko,
Pokraj dvora moga,
Pa kad vidiš, Mirko,
Roditelja moga,
Šešir skidaj, Mirko,
U ruke celivaj
I za sve upitaj
I za mene mladu
Glasove razbiraj:
„Šta vam radi, babo,
Velika divojka,
Vaša ćerka, babo,
A moja švalerka?"
Nit je vrlo bila,
Nit je vrlo crna,
Već je smiđa, babo,
U srce me vriđa,
U srce junačko. — 32

1922 Kazivala Ana Nović, Tavankut

70.

Dva pribiga, nane,
Gorom pribigoše.
To ne bila, nane,
Dva pribiga mlada,

Već to bili, nane,
Momak i divojka.
Divojka je, nane,
Stipićeva Mara,
A momak je, nane,
Skenderović Ive.
Kad su došli mladi
Pod budimske ravni,
Ive se umori,
Mara se razboli.
Pita Ive Maru:
— Šta si mi se, tužan,
Mare razbolila?
Jel' te glava boli,
Jel' te srce boli? —
A govori Mara:
— Ne boli me, Ive,
Ni srce, ni glava.
Ja se nisam, Ive,
Bolom razbolila,
Već te iskušavam,
Jesam li ti draga,
Je li mariš za me. —
— Do sad si mi Mare,
Uvik draga bila,
Sad sam čuo, Mare,
Da te prose, Mare,
Troji prosioci,
Da te kude, Mare,
Troji kudioci.
Prvi vele, Mare,
Sanjava divojka.
Drugi vele, Mare,
Da j' srdita roda,
Treći vele, Mare,
Ljuta j' kao guja. —
— Koji veli, Ive,
Sanjava divojka,
Taj neimo, Ive,
U bolesti sanka.
Koji veli, Ive,
Da j' srdita roda,
Taj neimo, Ive,
Od srca poroda.
Koji veli, Ive,
Ljuta j' kao guja,
Guja mu se, Ive,
Oko srca vila
I na srcu, Ive,
Gnjizdo načinila.
Liti litovala,
Zimi zimovala,
Na proliće, Ive,
Izvela mladiće,
Sve mladiće, Ive,
Šarene zmijiće. — 60

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

71.

Falila se Klara,
Da j' na glasu prelja,
Prelja i vezilja,
Tkalja i šivalja.
Al' to čuo Mile.
Pa uzima Mile
Jedno povisamce.
— Evo tebi Klara

zkvh.org.rs

Jedno povisamce!
Otkaj meni, Klara,
Gaće i košulju,
A što ti ostane,
Tebi za darove. —
Al' besidi Klara:
— Šta sam čula, Mile,
Da si kujundžija?
Evo tebi, Mile,
Prsten s ruke moje
Pa ti otkuj, Mile,
Puca krekećuša,
Sablju zvekećušu,
A što ti ostane
Potkuj konja vrana.
Na njemu mi, Mile,
U svatove dođi,
Puca ć' krekećati,
Sablja ć' zvekećati
A ploče će sjati,
Kolo će igrati. — 29

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

72.

Prodavala Mara
Sitne crne kruške,
Svakom po petake.
Ondud iđe Tuna
Pa govori Mari:
— Pošto su ti, Mare,
Sitne crne kruške? —
— Svakom po petake
A tebi ću, Tuna,
I ovako dati.
Ako ć' tako biti
Ko što je i bilo,
Kad nas babo vijo,
Obramcu slomio
O sinova leđa,
O snajinu konđu. – 16

1928 Kazivala Jela Peić, Bajmak

73.

Prosi Bela Vitu,
Pa besidi Bela:
— Pođi za me, Vito!
U mene su, Vito,
Dvori na stupove,
Iđu na krugove
I u dvoru, Vito,
Devet paunova,
To su tvoji, Vito,
Devet diverova.
I u dvoru, Vito,
Devet paunica,
To su tvoji, Vito,
Devet jetrovica.

I u dvoru, Vito,
Guče golubica,
To je moja majka,
Tvoja svekrovica.– 18

1928 Kazivala Jela Peić, Bajmak

74.

Zaspala je Janja
Pod ružom zelenom,
Pod đulom rumenom.
Budila je nana
I dva i tri dana:
— Ustaj, ustaj Janje!
Puna su ti nidra
Sitnih gušterića,
Šarenih zmijića. —
Al' ne sluša Janja
Na nanine riči,
Ondud iđe Vranje
Pa besidi Janji:
— Ustaj, ustaj, Janje!
Puna su ti nidra
Te zelene ruže,
Te rumene đule. —
Al' ustala Janja
Kao ožežena,
Pa istrese Janja
Ružu iz nidara,
A đul iz rukava. 22

1928 Kazivala Jela Peić, Bajmak

75.

Sigrala se Marga.
I u sigri Marga
Suknju poderala.
Karala je majka
I dva i tri dana,
Al' govori Marga:
— Ne karaj me, majko!
Ni jednoga dana,
Ja ću Janka ljubit,
Pa će suknju kupit.
Ona nosi Janku.
— Evo tebi, Janko,
Suknja poderana!
Jel' mi staru krpi,
Jel' mi novu kupi! —
Al' govori Janko:
Nisam krojač, Margo,
Da ti staru krpim,
Već gospodar, Margo,
Da ti novu kupim. —
Ondud iđu, nane,
Tri mlada đočara, *)
Oni nose, nane,
Cica i pargara.

*) Torbara.

zkvh.org.rs

Pa kupuje Janko
Cica i pargara.
Sitno šije Marga,
Da se Janko smije.
Još sitnije rubi,
Da je Janko ljubi.
Još sitnije bira,
Da je Janko dira.

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

76. PRIVARENOJ DIVOJKI

Prosi Šime Đulu . . .
Ona za njeg ne će.
Al' govori Šime:
— Pođi za me, Đule!
U mene su, Đule,
Dvori samotvori,
U mene je, Đule,
Trista golubova.
U mene je, Đule,
Čoja ne mirena.
U mene su, Đule,
Srebrne iglice. —
Privari se Đula . . .
Kad je očla Đula
U Šimine dvore,
Pita Đula Šimu:
— Di su tvoji, Šime,
Dvori samotvori? —
Al' govori Šime:
— Ne vidiš ti, Đule,
Silnu travurinu?
To su meni, Đule,
Dvori samotvori. —
— Di su tvoji, Šime,
Trista golubova? —
— Ne vidiš ti, Đule,
Te silne miševe?
To je meni, Đule,
Trista golubova. —
— Di je tebi, Šime,
Čoja ne mirena? —
— Ne vidiš li, Đule,
Silnu paučinu?
To je meni, Đule,
Čoja ne mirena. —
— Di su tebi, Šime,
Srebrne iglice? —
— Vidiš li ti, Đule,
Moju sidu bradu?
To su meni, Đule,
Srebrne iglice. — 41

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

77. ODBIJENOM MOMKU

Piše pismo Jaga
Marku na oranje.
Kad privrne Marko
Prvi list papira,

On se granatira.
Kad privrne Marko,
Drugi list papira,
Grozne suze liva.
Kad privrne Marko
Treći list papira,
A on podvikiva:
— Jao moja majko!
Udala se Jaga,
Da j' za koga, nane,
Ne bih ni žalio,
Već za brata moga,
Brata rođenoga.
Kaki ću joj, nane,
Mlađan diver biti,
Kaku ću joj, nane,
Čašu nazdraviti?
Ja ću na nju, nane:
Zdrav, zdravo, snašice
Stara jaranice!
Ona ć' meni, nane:
„Nazdravlje, diveru,
Moj stari švaleru!
Zdrava čaša bila,
Dok se ne ispila,
A kad se ispila,
Onda kaka bila. — 31

1922 Kazivala Kata Crnković, Tavankut

78. SUPARNICAMA

Zašlo sunce, nane,
Među dvi planine.
Side Stipe, nane,
Među dvi divojke.
Mara mu je, nane,
Na ruki zaspala
A s Ankom se, nane,
Stipe razgovara:
— Uzmi mene, Stipe,
Ja sam bogatija! —
— Ne ću tebe, Anka!
U tebe su, Anka,
Braća kavgadžije. —
— Ja ću moju, Stipe,
Braću otrovati, —
— Ako ćeš ti, Anka,
Braću otrovati,
Ti 'š i mene, Anka,
Jedinog u nane.
Većma volim s Marom
Crnog kruva jisti,
Nego s tobom, Anka,
U karuca sisti. — 23

1928 Kazivala Jela Peić, Bajmak

79. SUPARNICIMA

Kladila se, nane,
Dva mlada junaka
Za jednu divojku.
Joso kaže, nane,

zkvh.org.rs

Da j' njegova Marga,
Pere kaže, nane,
Njegova j' divojka.
Al' govori, nane,
Divojčica Marga:
–Neć'mo tako, momci,
Već ovako, momci,
Kad se vi kladite,
Za mene divojku,
Ja ću kupit, momci,
Svilenu maramu,
Pa ću se popeti
Jablanu na granu,
Pa ću zamavati
Svilenom maramom.
Koji prija dođe,
Toga je divojka,
Koji posli dođe,
Toga je marama. —
Joso prija dođe,
Njegova divojka,
Pere posli došo,
Njegova marama.
Iđe kući Joso
Kući pivajući,
Iđe kući Pere,
Kući plakajući.
Al' govori Pere:
— Ala j' lipa, Joso,
Margina marama! —
— Još je lipča, Pere,
Marga divojčica!
Ja ć' maramu kupit,
Kupit pa izgubit,
A Margu će, Pere,
Zagrlit, pa ljubit. — 40

1922 Kazivala Kata Crnković, Tavankut

80. NESUĐENIMA

Jabukino lišće . . .
Stipe Mandu ište,
Mandu ne da nana.
Al' besidi Manda:
— Ako mene, Stipe,
Baš ne dala nana,
A ti prosi, Stipe,
Moju drugaricu,
Divojku Anicu.
Ana je i lipča
I od mene višlja,
S ruvom bogatija. —
Kad je došlo, nane,
Vrime od vinčanja,
Al' besidi Manda:
–Daj mi, daj mi, nane,
Ključić od armara,
Da se iđem, nane,
Ja malo obući,
Jer će naić, nane,
Stipini svatovi. —
Privari se nana,
Pa joj dade nana
Ključić od armara.
Al' ti vadi Manda
Svilene igrače,
Pa se viša Manda
Gori u armare.

Mrtva, glava, nane,
Jezik progovara:
— Raku mi kupajte,
Raku na sokaku,
Kudan ć' naić Stipe
S njegovi svatovi. —
Al' besidi Stipe:
Stan'te, stan'te moji—
Kićeni svatovi! —
Čim Stipe izusti.
Na zemlju se spusti.
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
–Kraj Mande mi, nane,
Raku iskopajte
I kroz zemlju, nane,
Ruke sastavite
I u ruke, nane,
Zelenu jabuku. — 47

1932 Kazivala Mariška Gabrić, Subotica

81. ZARUČNICIMA

Umiva se Liza
U Dunovoj vodi.
I skinila Liza
Svilenu maramu.
Pa metnila, nane,
Na zelenu travu.
Al' opazi Stipe
Od bilih ovaca
I od jaganjaca,
Pa ukrade Lizi
Svilenu maramu.
Ljuto j' klela Liza:
— Ko je ukro moju
Svilenu maramu,
Triput mu se, Bog da,
Ojanjile ovce
U godini dana.
Svaka ovca, nane,
Dvoje jaganjaca,
Bliznjakuše, nane,
Dvoje i po troje. —
Al' to čula, nane,
Stipanova nana,
Pa govori Stipi:
— Da mi je, bar, znati,
Čija je to ćerka,
Što mi tako ljuto
Mog sina uklela, —
Al' govori Stipe:
— Ne morate, nane,
Vi to tako znati.
Ne će to bit dugo,
Pa ćete je, nane,
Snajom nazivati. — 34

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

zkvh.org.rs

82. UDAVAČI

Izrasla narandža
Na srid vinograda,
Višljinom je, nane,
Do neba narasla,
A širinom, nane,
Do careva grada.
Pod njom sidi Ana,
Sva je raščupana
A i uplakana.
Ondud iđe Paško
Na konju đogatu
I on nosi, nane,
Srebrne grebene
I zagladi Anu.
Kad je zagladio,
Triput poljubio,
Da je ko brojio
I više bi bilo.
Pita Paško Anu:
— A šta si mi, Ane,
Taka uplakana?
Jel' ti žavo, Ane,
Dvora samotvora,
Jel' ti žavo, Ane,
Stare mile majke,
Jel' ti žavo, Ane,
Starog zavičaja? —
— Ni mi žavo, Paško,
Dvora samotvora,
Nit' mi žavo, Paško,
Stare mile majke,
Nit' mi žavo, Paško,
Starog zavičaja,
Već mi žavo, Paško,
Njige materine,
Što me njigovala,
Kad sam bila mala.
U zlatnoj me, nane,
Kolivki ljuljala,
U srebrn me, nane,
Povoj povijala,
A pelene, nane
Od svile zelene. — 43

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

83. SIROTICI UDAVAČI

Sirotica Marga
Nigdi nikog nema.
Ni oca ni majke,
Ni brata ni sele.
Pa su je udali,
Za nemilog dali.
Malo su joj nane,
Saložili dara:
Sam' devet sukanja
I devet pregača
I sedam marama
I četri peškira,
Da se paradira.
Kad su došli svati
Rad Marge divojke,
Al' besidi Marga:

— Vodite me, svati,
Kraj staroga groblja!—
Kad su došli svati
Kraj staroga groblja,
Al' besidi, nane,
Sirotica Marga:
— Stan'te, stan'te moji
Kićeni svatovi,
Da se iđem, svati,
S majkom oprostiti. —
Svi su svati stali,
Pa se zagledali,
Di se njeva Marga
S majkom oprošćava.
I sunce je stalo,
Nije više sjalo,
I voda je stala,
Nije proticala,
I ribe su stale,
Nisu proplivale,
I trava je stala,
Nije iznicala,
I tice su stale,
Nisu cvrkutale,
I zvizde su stale,
Nisu trepetale,
Dok se nije Marga
S majkom oprostila,
Dok se nije Marga
Majki potužila:
— Jao, moja majko!
Nigdi nikog nemam,
Pa su me udali,
Za nemilog dali.
Malo su mi, nane,
Saložili dara. —
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
— Pođi sritno, Margo,
Drago dite moje!
Mol' se dragom Bogu,
Pomoćti nemogu. — 58

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

84. USKOČKINJI

Jabukinu lišće . . .
Mile Katu ište.
Katu ne da nana,
Dok ne rodi 'rana.
Kad rodila 'rana,
Kata očla sama
Brez naninog znanja. — 7

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

85. MLADOM PARU

Plakala je Stana
Na crkvenih vrati,
Tišio je Pere
Svilenom maramom:

zkvh.org.rs

-Neplač' neplač' Stane!
Dosta ćeš plakati,
Dok ja u boj pođem,
Pa kući ne dođem.
Ti ćeš ići, Stane,
Od druma do druma,
Pa ćeš pitat, Stane,
Svakojeg putnika:
Jeste li vidili
Peru gospodara?
Jeste l' za njeg čuli? —
— Nismo ga vidili,
Već smo za njeg čuli,
Da je poginio,
Glavu izgubio.
Rusa mu se glava
Po trnju povlači,
Britka mu se sablja
Kroz zemlju prosica.
Konjic mu se, nane,
Po obali šeta,
Zob zobati ne će
Brez svog gospodara,
Vode piti ne će
Brez svoje gospoje. — 29

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

86. DRUGARICAMA

Dvi se druge, nane,
Virno drugovale.
U jednoj se, nane,
Vodi umivale.
Tu su vodu, nane,
Pod bor salivale.
Kad je boru, nane,
Voda dodijala,
Ispod bora, nane,
Ništo progovara:
— Jel' vi te dvi druge
Virne rastavljajte,
Jel' menekar mladog
Ovdud izbavljajte! —
Žavo j' bilo nani
Tog zelenog bora,
Već rastavlja nana
Te dvi drugarice.
Maru su udali,
Di sunce izlazi,
Katu su udali,
Di sunce zalazi.
Po zlatnoj se zvizdi
Virno pozdravljale.
— Jel' ti slično, Mare,
Slično i obično? —
— Borme, jeste Kate,
Samo jedno nije:
Kad zaište, Kate,
Svekar vode ladne,
U mom dvoru, Kate,
Ladne vode nema.
Svekar kune, nane,
A svekrova kara,
A zauva kaže:
„Udrite je babo!"
Mlađan diver kaže;
„Nemojte je babo!

Velike su đuge
Tankovite ruke,
Sitnog Mara hoda,
A daleko voda."
Uzme đuge, Mara,
Pa na vodu ode
I vode donese.
— Na pij, svekre babo!
Živ se ne napijo,
A ti, svekrovice,
Lipsala od žeđi,
A ti, zauvice,
Nikad s' ne udala.
I kad se udala,
Čedo ne imala
I kad ga imala,
Na vojsku ga dala,
S vojske ne čekala
I kad ga čekala,
Mrtvog dočekala.
A ti mlađan diver
Srićno s' oženio
I mladu snašicu
U svatove zvao.
Svi veseli bili,
Veliki i mali
I mladi i stari. — 65

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

87. LOVCU

Lov lovio Ante
Litnji dan do podne.
Ništa ne ulovi.
Klekne Boga moli,
Da lovak ulovi:
Ako ne će zeku,
Bar Ilku divojku.
I što je molio,
Lov je ulovio,
Ilku divojčicu. 10

1928 Kazivala Jela Pelć, Bajmak

88. ČOBANU I ČOBANKI

— Čobane, leventa,
Di ti ovce pasu? —
— Pokraj vinograda,
Debeloga lada. —
Čoban čuva ovce,
Čobanka jaganjce.
Svaka ovca, nane,
Svoje jagnje ljubi,
A čoban čobanku
U kući na banku.
Ona pala s benka
Pa rodila ranka. 12

1923 Kazivala Ana Nović, Tavankut

zkvh.org.rs

89. SVADLJIVOJ ŽENI

Kad se žena, nane,
Na čovika srdi,
Broji rondza, nane,
I po kući orca.
Čovik ženu, nane,
Zove večerati.
— Ajde, ženo, rano,
Sa mnom večerati! —
Ona njemu veli:
—Prid tobom, pa žderi!-
A on njojzi kaže:
— Ćuti, ženo, rano!
Ako uzmem, ženo,
Višnjovu batinu,
Ja ću tebi, ženo,
Odšaliti šalu,
Veliku i malu. —
— Udri mene ovde,
Došo si mi dovde! — 19

1923 Kazivala Ana Nović, Tavankut

90. UDOVICI

Udovica Janja
Štetu štetovala:
Propala joj, nane,
Šantava kokoška
I ćoravo pile
I stara kašika
I krnjava zdila.
Nije žavo Janji
Ni ćoravo pile,
Ni stare kašike,
Ni krnjave zdile,
Već je žavo Janji
Šantave kokoške,
Što bi mogla Janja
Sinove poženit,
A sa perjom, nane,
Ćeri razudavat,
S nogama bi Janja
Đubre čeprkala. 19

1928 Kazivala Jela Peić, Bajmak

91. DIDI

Izgorila, majko,
Didina koliba.
Silna se je, majko,
Šteta dogodila.
U kolibi, majko,
Šanta kvočka bila
I ćoravo pile.
Krnja zdila, majko,
I kusa kašika
I didina, majko,

Nova japundžija. Ni zakrpa nema,
Kad je gledi š, majko, Kad je miriš, majko,
Konci je priteżu. 15

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

92. PIJANCU

Pijan čovik, nane, Kad vidila žena,
Sio pa študira, Da novaca nema,
Na kašiki drima Ona njega, nane,
A žena mu, nane, S oklagijom lema,
Buksu*) vizitira. S oklagijom, nane,
Njega priko leđa. 11

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

93. PIJANCU STAREŠINI

Stari starešina, Rakiju popijo,
Kućni domaćina, Vino je prolio
Što liti zaradi, A ženu izvijo.
To zimi popije. Žena izmed žena:
A kad kući dođe, — Uju, uju, žene!
Oko kuće prođe Čovik tuče mene. —
I u kuću uđe, Žena izmed ljudi:
Pa on ženu vija, — Uju, uju, ljudi!
Kan'da j' žena kriva, Moj čovik poludi.
Što on nema vina, Kandar sam mu kriva,
Vina i rakije. Što on nema vina,
Vina i rakije. — 23

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

*) Novčarku prigleda

zkvh.org.rs

94. VOJNICIMA

Sinoć kasno knjiga
Iz Budima stigla
Dulićevom Ivi.
— Kupi, kupi, Ive,
Momke u katane.
Di jedan od nane.
Ne vodi od nane!
A di su dvojica,
Braću ne rastavljaj!
A di su trojica.
Otud po jednoga
Di su četverica,
Otud po dvojicu. —
Rano rani Ive,
Rano u nedilju,
Prija mise nane,
Prija blagosova.
Baš kada su momci
Na blagosov pošli,
Pa on kupi, nane
Momke u katane.
Di jedan u nane,
On vodi od nane.
A di su dvojica,
On braću rastavlja.
A di su trojica,
Otud po dvojicu.
Di su četverica,
Otud po trojicu.
Kad su očli mladi
Pod budimske ravni,
Al' besidi Ive:
— Okren'te se, braćo,
Našem bilom dvoru!
Kako nam je, braćo,
Dvore potavnilo,
A sad naše majke
U srcu su prazne.
Sada naše sele
Venu kano jele.
A sad naše ljube
Venu kano ruže.
Sad naša dičica,
Sinja kukavica,
Nit' po svitu smidu,
Nit' krušica jidu,
Nit' vodice piju,
Da krušac zaliju. —48

1916 Kazivala Klara Dulić, Subotica

95.

Opravljala majka
U katane ranka.
Bilu svilu, majka,
Konju do kopita,
Zlatnu uzdu, majka,
Konju do kolina,
Sitan biser, majka,
Konju u pol grive,
A sedlo je, majka,
Konju do prsiju.
Kad ga opravila,
Triput poljubila,

Kad ga poljubila,
Caru poklonila.
Kad je očo ranko
U careve dvore,
Sve carice, majko,
Izašle pa glede:
— Gle, lipa junaka!
Kako ga je mogla
Prigoriti majka,
Prigoriti, nane,
Caru pokloniti? —
Kad je očo ranko
Na prve kvartilje,
Sablju j' polomio.
Kad je očo ranko,
Na druge kvartilje,
Konj mu s' razbolio.
Kad je očo ranko
Na treće kvartilje
I sam se je, nane,
Bolom razbolio.
Al' govori ranko:
— Jao, tuđe ljube,
Krevet namiščajte!—
Tuđa mu se ljuba
Sa zlim odgovara:
— Tuđ si ženik, ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mogu ti, ranko,
Krevet namišćati. —
— Oj vi tuđe, sele,
Ladne vode dajte!—
–Tuđ si bratac, ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mož'mo ti, ranko,
Ladne vode dati. —
— Oj vi, tuđa braća,
Način' te mi lada. —
–Tuđ si bratac, ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mož'mo ti, ranko,
Načiniti lada. —
— Oj, vi tuđe majke
Nanslon' te mena sel–
—Tuđ si sinak, ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mogu te, ranko,
Nasloniti na se. —
Al' govori ranko:
–Da zna moja majka,
Moja bi se majka
U ticu stvorila.
Od perja bi majka
Krevet namišćala,
U kljunu bi majka
Ladne vode dala.
Od krila bi majka
Lada načinila.
Sama bi me na se
Bolnog naslonila. —
To ranko izusti
A dušu ispusti. 74

1916 Kazivala Klara Dulić, Subotica

zkvh.org.rs

96.

Ispraćala majka
U katane ranka.
Kad ga ispratila,
Triput poljubila,
Triput zagrlila.
P'onda sila majka
Pa ga blagosiva:
— Oćeš znati, râno,
Rano uraniti,
Rano uraniti.
Konja nazobati,
Konja nazobati,
Konja napojiti,
Konja napojiti,
Konja osedlati?
Oćeš znati, râno,
Sablju pripasati?
Oćeš znati, râno,
Iz puške pucati? —
—Sve ću znati, majko,
Samo jedno ne ću,
Iz puške pucati,
Jel' će puška puknit,
Pa tvog ranka ubit.
Zemlja će se tresti,
Ja ću se pripasti
Pa ću s konja pasti. — 27

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

97.

Šetalo se, nane,
Dva cuka*) katana
Ispod Bukovara,
Debeloga lada.
I med njima Joso
Vikom podvikiva:
— Jao, sunce žarko!
Vidiš li me, majko,
Kaki sam ti, majko,
Tanak u pojasu?
Kano jablan, majko,
Od godine dana.
Po nedilju dana
Ne jidem kuvanja,
A po misec dana
Ne pušim duvana.
A kad dođe, majko,
Ta nedilja sveta,
A ja kupim, majko,
Za krajcaru masti,
Pa s' najidem, majko,
Svakojake slasti. — 22

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

*) Voda

98.

Oj, Stipe katana
Žalosna ti nana!
Jel je tvoja Stipe
Na moru mijana
Puna Talijana.
I med njima, majko,
Jedna Talijanka
I ta miri, majko,
Vodice na ice,
Profuntu*) na funtu.
–Danas ćemo, majko,
Lenung fasovati,**)
Sutra ćemo, majko,
Zbogom putovati.
Zbogom svi ostajte,
Mene ne čekajte! — 16

1916 Kazivala Klara Dulić, Subotica

99.

Oj borci, vojnici,
Tužne majke sinci,
Kako vam je stanje
U polju bojnome,
Tužnom ledenome?
Strahota vas bije,
Krv se vaša lije
I zelena trava
Ostaje krvava.
Zemlja vam je tvrda,
Propast ne možete.
Nebo je visoko,
Popet s' ne možete.
Kad sunce ograne,
Ogrije vam rane,
Misec se promine
I pokaže vrime,
Da prolazu dani,
Proć' će i mejdani,
Kad tako mislimo,
S otim se tišimo. 21

1916 Kazivala Klara Dulić, Subotica

100.

Opravljala majka
Belu u katane.
Bilu svilu, majka,
Konju do kolina,
Zlatnu grivu, majka,
Konju do kopita.
Kad je očo Bela
Pod budimske ravni,

*) Vojnički hljeb
**) Plaću dobiti

zkvh.org.rs

Istrčale, nane,
Budimske divojke.
Sve divojke, nane,
Stale, pa gledale
— Gle lipog junaka!
Kako ga je mogla
Prigoriti majka,
Prigoriti, nane,
Caru pokloniti. —
Al' izašo, nane,
Miloš kapetane . . .
— Svi katani moji,
U red postajajte,
U Belu striljajte! —
Ni jedan ga nije
Mogo ustriliti.
Al' izašo, nane,
Miloš kapetane,
Pa on zape strilu,
Pa ustrili Belu.
Kako ga je tako
Mogo ustriliti,
Crna krvca, nane,
Kroz košulju vrca.
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
— Srce mi vadite,
U papir mećite,
Pa majki šaljite!
Neka majka znade,
Da sinka nestade,
Nek i sele znadu,
Da brata nemadu,
Nek i ljuba znade,
Da muža nestade! — 43

1916 Kazivala Klara Dulić, Subotica

101.

Šetalo se majko
Tri cuka katana
Ispod vinograda,
Debeloga lada
I med njima Marko
Vikom podvikiva:
— Jao, sunce žarko!
Da me vidiš, majko!
Kako sam ti, majko,
Tanak u pojasu,
Kano jablan, majko,
Od godine dana. —
I med njima Dančo
Vikom podvikiva:
— Jao, sunce žarko!
Da me vidiš, majko,
Kako mi je, majko,
Uvenilo tilo.
Vene tilo, majko,
Ko u jesen sino. —
I med njima Albe
Vikom podvikiva:
— Jao, sunce žarko!
Da me vidiš, majko,
Kako mi je, majko,
Uvenilo lice,

Baš ko zemlja, majko, Kad je kiše žedna. 28

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

102. JUNAKU

U toj crnoj gori
Bili su Angoli.*)
Jadan Mate veli:
— Nosite me doli
U to ravno polje.
Raku mi kopajte
Duboku ko puška,
Široku ko sablja,
P'onda mene mladog
Tamo saranite.
P'onda jav'te majki,
Nek me ne žalidu.
Ja sam junak bio,
Pa sam poginio.
P'onda jav'te seli,
Neka vinac plete
Pa na grob nek metne.
P'onda jav'te bratu,
Neka knjigu uči,
Nek se on ne muči.
P'onda jav'te ljubi,
Neka drugog ljubi,
Kojeg joj Bog sudi.
Ja sam junak bio
Pa sam poginio. — 25

1932 Kazivala Marija Stantić, Subotica

103. VOJNIKOVOJ MAJCI

Glas dolazi majki
Sa bojnoga polja,
Da je teške rane
Ranko zadobio.
Teške rane, ranko,
Nije pribolio,
U tuđoj je zemlji
Dušu ispustio.
Kad razumi majka
Te žalosne glase,
U srce je bolna
Strila udarila.
— Jao, mili sinko
Ranjen i krvavi!
Da mož majki biti
Ticom se stvoriti,
U kljunu bi majka
Svete vode dala,
Pogubljenom sinu
Na groblje poslala. 20

1916 Kazivala Klara Dulić, Subotica

*) Englezi

zkvh.org.rs

104. VOJNIKOVOJ LJUBI

Evo danas, nane,
Već devet godina,
Kako sam katana
Pa me nije nikad
Zabolila glava.
Danas me u Rimu,
U majčinom krilu
Zabolila glava.
Ni mi žavo, nane,
Ni što ću umriti,
Već ja nemam na kim
Šarca ostaviti,
Na kim ću ga, nane,
Jadan ostaviti.
Ako ću ga, nane,
Ostavit na majki,
A majka je stara,
Ne će moći, nane,
Konja nazobati,
Konju vode dati.
Ako ću ga, nane,
Ostavit na seli,
Sela mi je mlada,
Pa ć' na divan poći
Pa će zaboravit
Konja nazobati,
Konju vode dati.
Ako ću ga, nane,
Ostavit na ljubi,
Ljuba će ga vodit
Na Dunav napojit
Pa će zaplakati,
Suzama će ljuba
Vodu zamutiti,
Pa mi ne će Šarac
Ladne vode piti.
Pa ga nemam, nane,
Na kim ostaviti.
To izusti, nane,
I dušu ispusti. 40

1932 Kazivala Krista Ivanković, Subotica

105.

Velik bubanj buba
S velikim sokakom,
Sjajan šipoš svira,
Sad Pere maširа.
I kada maširа,
Grozne suze liva,
Tri milošće šalje.
Prvu šalje majki,
Zelenu jabuku,
Drugu šalje seli,
Svilenu maramu,
Treću šalje ljubi,
Sjajno ogledalce,
Da s' na njeg ogleda,
Da ga ne pogleda,
Da je poginio,
Glavu izgubio. 17

1916 Kazivala Klara Dulić, Subotica

106. NARODNIM BORCIMA

Subačani,*) nane,
Zabat molovali
I na zabat, nane,
Lazu naštampali,
I nuz Lazu, nane,
Dvi-tri čaše cvića.
Lud je Maća, nane,
Što sa Lazom ne će,
Još je luđi Karlo,
Što proti njeg kreće. 10

1911 Kazivala Manda Baić, Đurđin

107.

Zagrepčani, nane,
Zabat molovali
I na zabat, nane,
Vlatka naslikali,
I nuz Vlatka, nane,
Dvi zelene grane
Jedna grana, nane,
Naših Bunjevaca,
Druga grana, nane,
Dičnih Bosanaca.
Proklet bio, nane
Ko nuz Vlatka ne će,
Još mu gore bilo,
Ko proti njeg kreće. 14

1936 Kazivala L. Dulić, Subotica

108. KAD SE „KRALJICE" RAZILAZE

Dalom-balom kralju
Ispod vinograda!
Uzberi grančicu,
Vinovu lozicu,
Pa nakiti kralja,
Kralja i kraljicu
Bana i banicu.
Jorgovanu banu,
Kad su tebe brali?
Sinoć su me brali,
U čašu metali,
U Budim poslali.

*

Skup'te zberite se!
Svaka svojoj majki
I ja ću se mojoj,
Dok sunce ne zađe,
A misec izađe.

*

Kraljičina majko,
Izađi prid kralja!
Kralj se umorio,
Konja uznojio,
Sva kola obigro,
Samo jedno nije

*) Subotičani

zkvh.org.rs

I to ć' obigrati,
Dok sunce ne zađe,
Misec ne izađe.

*

Fala tebi, majko,
Koja si nam dala
Prvoga pivača.
Fala tebi, majko,
Koja si nam dala
Drugoga pivača.
Fala tebi, majko,
Koja si nam dala
Mudrog barjaktara.
Mudro barjak nosi,
Mudro podigrava. 37

1911 Kazivala Katica Kulišić, Baja

V. SVATOVSKE

zkvh.org.rs

Prije 50—60 godina je bio običaj, da su u bunjevačkim svatovima divojku „ispivavali". Ni govora nije bilo, da će dati divojku odvesti, dok je „pretelji" ne „ispivaju". Ovi svatovski pivači nisu bili pogođeni svirci od zanata, nego kogod od momkove rodbine, koji je znao tako pivati da je sve „groktilo". Ko je znao osobito lipo pivati, zvali bi ga u svatove, ako i nije bio blizu rod. Jedan stari pivač se hvalio, da je „ispivo" priko dvadeset divojoka, tako mu je išlo od ruke. Pivanje se počimalo kod momačke kuće (da se dobije „štimunga") i trajalo je sve, dok nisu doveli divojku, kao što to pokazivaju i naslovi pisama. Virojatno je bilo i više ovakvih svatovskih pisama, ali kako je „ispivanja" izlazilo iz mode, tako se i pisme zaboravljale. Ja sam zapisao ono, što se još nije izgubilo.

1. KAD SE MOMAK ZA VINČANJE SPREMA

Naš se Ranko*) na vinčanje sprema.
Mila mu majka košulju traži,
Mile mu snaje kosu češljaju,
Mila mu braća konja sedlaju,
Mile mu sele šešir kitidu.
Spremi se, spremi, naš brate Ranko,
Po tvoju ljubu majkinog slugu!
Tebe da ljubi majku da služi. 8

2 KAD SE KUPE SVATOVI

Opravljen Ranko po dvoru šeta.
Šeta, ne šeta, često pogleda,
Ne bi l' mu cura i sama došla.
Luda bi bila, kad bi mu došla,
Dok ne dotira kola sedmera,
Kola sedmera, jenge divojke,
Konje sedmake, svate jednake.
On može naći kola sedmera
I može naći jenge divojke
I može naći konje sedmake,
Al' ne mož' naći svate jednake,
Već kog je kako majka rodila,
Majka rodila i Bog stvorio. 13

3. KAD IĐU RAD DIVOJKE

Svatovi uranili, put izgubili,
Divojka rukom maše da njim put pokaže.
Ovamo svati moji, ovo su dvori moji!
Ja sam divojka vašega momka,
Prstenovana, al' ne-vinčana.

*) Misto imena

zkvh.org.rs

Prsten mi dajte, pa me vinčajte,
Prsten na ruku, vinac na glavu. 7

4. KAD DOĐU DIVOJAČKOJ KUĆI

Stan'te, postan'te mili svatovi,
Stan'te, postan'te na sunce maš'te!
Lakše, polakše žarko sunašce,
Dok se divojka s majkom ne prosti,
S majkom ne prosti, rod ne izljubi. 5

5. KAD DIVOJKI MEĆU VINAC

Majkino ruvo svlači, Mande divojko!
Majkino svlači, naše oblači.
Majkino ruvo staro, pa j' poveščalo,
Naše je novije, pa je milije.

6. KAD RODITELJI DAJU KĆERI BLAGOSOV

U naše Mande rosne očice,
Rosne očice i trepavice.
Urosila jih roda žaleći,
Roda žaleći s majkom dileći.
Oproštaj ište Manda divojka,
Oproštaj ište od mile majke,
Od mile majke, od braće drage,
Od braće drage, od oca svoga.
Rode moj mili, blagosovi me,
Blagosovi me, ne prokuni me!
Ja ću ti, rode, u tuđu zemlju,
U tuđu zemlju med tuđe ljude,
Kano ovčica med tuđe stado.
Tičica kukavica i divojčica,

Tičica kuka za litnjim dankom,
A divojčica za milom majkom. 16

7. DOK SE DIVOJKA PRAŠĆA SA RODBINOM

S Bogom stanje, s Bogom stanje
I obitovanje!
Alaj, alaj rano!
Dragog tate, dragog tate
I mile mi nane.
Alaj, alaj rano!
Slatka nane, slatka nane,
Ne oplakuj lane.
Alaj, alaj rano!
Nego nane, nego nane,
Moli Boga za me.
Alaj, alaj rano!
Da mi bude, da mi bude
Srićno putovanje.
Alaj, alaj rano!
I kod nane, i kod nane
Dragog pribivanje.
Alaj, alaj rano!
I sa dragim, i sa dragim
Dobro uživanje.
Alaj, alaj rano! 21

8. KAD DIVOJKU VODE NAPOLJE

Izve-edi brate selu,
Izvedi brate selu, da je vidimo!
Izveo bi je, al mi je žavo.
Kad ti žavo, šta si je dao?
Ja nisam znao, da je to žavo. 5

zkvh.org.rs

9. DOK DIVOJKA SIDA NA KOLA

Ajde, divojko, u našu zemlju.
U našoj zemlji snižak ne vije,
Već sve kišica, litnja rosica,
U njojzi rodi svila kadiva,
Zrno bibera, drugo bisera.
Moja ga majka u krilo kupi,
U krilo kupi, na zlato niže,
Na zlato niže, snaji ostavlja,
Da ga sna nosi, da se ponosi. 9

10. KAD SE KRENU NA VINČANJE

Odbi se biser grana od jorgovana,
Ko lipa Manda od svoje majke,
Od svoje majke, od roda svoga,
Od roda svoga, od oca svoga.
Mandina braća prid konj'ma stoje,
Prid konj'ma stoje, maramom mašu,
Maramom mašu, na sunce žarko.
Lakše, polakše sunašce žarko,
Dok nam se Manda s rodom izljubi,
S rodom izljubi, s majkom podili.
Vrati se natrag, Mande divojko!
Vrati se natrag, majka te zove,
Majka te zove, košulju daje.
Braća te zovu, prsten ti daju.
Bila se majko prija sićati,
Prija sićati, košulju dati,
Dok nije bio prsten na ruci,
Prsten na ruci, vinac na glavi. 18

11. KAD POVEDU DIVOJKU MOMAČKOJ KUĆI

Metne nogu na vitinu,
P' onda kaže: Ne ću!
A na kuma namiguje,
Da se kola kreću.

— Ja na stara kola ne ću.
Stara kola ne klepeću,
Već na nova kola 'oću.
Nova kola sve klokoću.

Tiraj kume riđu,
Da te ne obiđu.
Tiraj kume mrkova,
Priko toga korova. — 12

12. KADA IĐU KROZ SELO

Svatovi selom jezdre, selo veselo,
Selo veselo, majka još većma.
A kako ne bi vesela bila,
Kad će joj danas zamina doći,
Od svake radnje, od vode ladne. 5

13. KAD STIGNU MOMAČKOJ KUĆI

Oj nevisto, oj nevisto!
Evo t' novo misto.
Alaj, alaj rano!
Bog ti dao, Bog ti dao,
Pa ti bilo srićno.
Alaj, alaj rano!
Bilo srićno, bilo srićno
I svem rodu dično.
Alaj, alaj rano!

zkvh.org.rs

14. NAZDRAVICA

Zaspa, zadrima cara dvoreći.
Više caricu, nego li cara.
Di kondir spusti, tu zemlja puče.
Di zemlja puče, jabuka niče,
Zlatan joj koren, srebrno granje,
Srebrno granje, biserno lišće.
Biser opada, u čašu pada,
Biser se kruni, čaša se puni.
— Ispite čašu, za ljubav našu!
Mi ćemo čašu, za ljubav vašu — 10

15. PODSKOČNICE

Svekrova sam, vesela sam.
Šta se ne bih veselila,
Kad sam sina oženila? Iju-ju!

*

Ja diver, ja!
Evo 'vako, to je lako.
Da je lako, to bi svako.
A ja mogu, fala Bogu.
Baš i sa' ću i sutra ću. Iju-ju!

*

Naša kuća, naša soba,
Naša Manda, dok je Boga. Iju-ju!
Ja zauva, ja!
Manda mi je sna.

*

Alaj sam se namirio
Među dvi se uvatio!
Ove dvi do mene
Jošter nisu ljubljene,
A ni ona nije,
Što se na me smije. Iju-ju!

*

Ja jetrova, ja!
Ali nisam rođena.
Da sam malo rođenija,
Bila bi još viđenija. Iju-ju!

*

Hop hip, nisam lip,
Al sam niki zgodan. Iju-ju!
Ja stari svat, ja!

*

Ja staćala, ja!
Derite se čizme moje,
Još kod kuće imam troje,
Al' ni jedne nisu moje,
Već komšije, krivošije. Iju-ju!

*

Igrala bih al' ne mogu.
Pribio mi švaler nogu.
Ja ću nogu opraviti,
Švaleru ću prkositi. Iju-ju!
Ja kuma, ja!

*

Udri seko cipelama,
A braco će mamuzama!
Nit' u seke cipelica,
Nit' u brace mamuzica. Iju-ju!

*

Ja sam mala kao patka,
Al' sam mome diki slatka.
Ja sam mala ko pačica,
Velika sam igračica. Iju-ju!

*

Ao, moje male noge!
Kako oni kolo vode,
A ja gledam Tezine,
Kako idu njezine.
Šta igradu kad ne znadu. Iju-ju!

*

zkvh.org.rs

Naša snaša
Ne zna Očenaša!
Poslali je na salaš,
Da nauči Očenaš.
Đuvegiju na oranje,
Da nauči Virovanje. Iju-ju!

*

Šta ste stali oko kola,
Ko volovi oko dola.
Najili se slamurine,
Napili se vodurine,
A ja jila mesa,
Pa igram ko „besna". Iju-ju!

*

Sinoć nisam večerala,
Jutros nisam ručala,
Štedila se za svatove,
A sad ljuštrim batakove. Iju-ju!

*

Igra baba u čorapa'
Dida u opanka'!
Kako dida zapovida,
Tako biti mora.
Uzme baba tiganjicu
Pa nalupa jaja,
Sio dida pa pojio,
Kazo babi fala. Iju-ju! — 72

1910 Kazivali Ivan Gabrić, Manda Baić i Liza Prćić, Subotica.

VI. GROKTALICE

I. DIO

zkvh.org.rs

Bunjevci ovu vrst starih narodnih pisama nazivaju „groktalice“ ili „groktuše“. Još i danas se kaže za onoga, koji lipo piva: Tako piva sve „grokti“. Naši su stari najviše „groktili“ na prelu, divanu, babinama, berbi, mobi a katkad i u svatovima. Pivača „groktača“ slušali bi svi i gladni i žedni. Pisme ove obuhvaćaju sve, što se u životu naroda, u prošla vrimena, moglo dogoditi. U njima se opivava ljubav srićna i nesrićna, opreznost i mudrost, neopreznost i priuzetnost, oholost i skromnost, junaštvo i kukavičluk, virnost i nevirnost. One uvik ističu zakon čiste, nepokvarene prirode koji je ujedno i zakon Božji. U njima se hvali dobro i nagrađuje a zlo se kara i kažnjava.

U ovim pismama nalazimo dosta turskih riči i motiva, što su očiti svidoci naše patnje pod Turčinom.

1. BOG KUŠA TOŠU

Piše knjigu Isus sa nebesa,
Piše knjigu Prikomorcu Toši,
Da zakolje nejakog Stipana,
Isus će mu na večeru doći.
Knjigu štije Prikomorac Tošo,
Knjigu štije, grozne suze lije.
Al besidi morkinja gospoja:
— I dosad si crne knjige štio,
Ali nisi grozne suze lijo. —
Al besidi Prikomorac Tošo:
— Kako ne bih grozne suze lijo,
Poslo mi je Isus sa nebesa,
Da zakoljem nejaka Stipana,
Isus će mi na večeru doći. —
Al besidi morkinja gospoja:
— Kad će Isus na večeru doći,
Ti zakolji nejaka Stipana. —
I on tide da zakolje Stipu,
Al se moli nejaki Stipane:
— Nemoj mene slatki roditelju,
Već mi veži moje bile ruke
I veži jih svilenim gajtanom,
Da s' ne mašim da ti ne sagrišim. —
Pa on veže Stipi bile ruke
I on tide da zakolje Stipu.
Al se moli nejaki Stipane:
— Nemoj mene tako udarati,
Već ti uzmi svilenu maramu
Pa mi veži moje oči čarne,
Da ne vidim, da ti ne sagrišim. —
Opet tide da zakolje Stipu.
Progovara ništo iz nebesa:
— Bogat tebi Prikomorac Tošo!
Ti ne kolji nejaka Stipana,

zkvh.org.rs

Ne ć' ti Isus na večeru doći,
Već te kuša, jesi l' Božji čovik,
O'š Isusu pokloniti Stipu. — 37
1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

2. OKRUTNA MAĆUHA

Nikola se na raj naslonio
Pa iz raja u pako gledao,
Di se muči mlada mučenica
Pa joj gore ruke do lakata
I gore joj noge do kolina.
Al besidi iz raja Nikola:
— Šta si tako sagrišila mlada,
Kad ti goru ruke do lakata
I goru ti noge do kolina?
— Kad me pitaš, iz raja Nikola,
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:
Triput sam se mlada udavala,
A kad sam se treći put udala,
Zatekla sam troje siročadi.
Jedno kaže: — Opaši me, majko! —
Drugo kaže: — Daj mi kruva, majko! —
Treće kaže: — Daj mi vode, majko! —
Koje kaže „opaši me, majko",
Ja sam toga lipo opasala
I šarenom zmijom potpasala,
Koje kaže „daj mi kruva, majko",
Dala sam mu ubojnog kamena,
Koje kaže „daj mi vode, majko",
Dala sam mu jida i čemera,
S otim sam ga triput napojila. —
Al besidi iz raja Nikola:
— Gor-gorila mlada mučenica,
Gor-gorila kol'ko s' izgorila,
Kad si tako sirote vriđala. — 29
1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

3. NEZAHVALNA DICA

Râni majka do devet sinova,
Svi devet jih lipo oženila
I svima je svatove skupila
I svima je ljube dovodila.
Kad najmlađeg majka oženila,
Nije prošlo ni nedilja dana,
Al besidi najmlađa snašica:
— Oj starice, stara naša majko!
Alaj si mi dosadila jako,
Već ti uzmi štapić i košarić
Pa ti iđi u zelenu goru
Pa se 'rani kako ti je drago.
Ti po šumi korečke kupila
Pa se s otim stara za'ranila.
Po jezeru ladna voda teče
Pa se sagni pa se vode napi'. —
To je majki vrlo žavo bilo.
Suze roni i godine broji,
Koliko je provela godina
U svojemu dvoru bielomu. . . .
Ona traži štapić i košarić
Pa odlazi u zelenu goru
Pa se tepla sedam godinica.
Tud dolazi neznani delija
Pa je staroj majki govorio:
— Uzmi stara štapić i košarić
Pa ti iđi tvom bielom dvoru,
Od'ranjivaj devet siročadi. —
Kad je majka bilom dvoru stigla,
Devet snaja i devet sinova,
Svih devet se u kamen stvorili.
Al je majka štapić uzimala
Pa svih devet sinova budila:
Ustanite, draga dico moja!

zkvh.org.rs

Evo sad vas vaša majka zove. —
Kad se snaje od sna probudile,
Sve su staru u lice ljubile
A najmlađa i noge i ruke. 38

1911 Kazivala Roza Šibalić, Baja

4. ZLA MAJKA

Devet puti ženila je majka.
Ženila je svog sina Vidaka,
Svih devet mu otrovala majka.
Kad ga stala deseti ženiti,
Iz daleka zaprosi divojku,
Tri dni hoda kroz zelenu goru,
A četiri priko gore čarne.
Zdravo očli kićeni svatovi,
Zdravo očli i natrag s' vratili
I poveli lipotu divojku.
Kad su došli u zelenu goru,
Stali svati u zelenoj gori,
Da jim s' malo konji odjahuju
I da sitnom zobom nazobaju.
Pokraj puta perunika cvala,
Svi svatovi peruniku brali,
Sam Vidače svituje divojku:
— Oj divojko, draga moja dušo!
Kad odemo mome dvoru bilom,
Moja ć' prid nas išetati majka,
Na tebe će prvu nazdraviti,
Od nje primi, al' s' nemoj napiti. —
Krenili se kićeni svatovi,
Dojezdrili Vidakovom dvoru,
Išetala Vidakova majka
I iznela kondir vina ladna,
Nazdravila lipotoj divojki:

— Zdravo da si, lipota divojko!
Ni u moje ni u tvoje zdravlje,
Već u zdravlje mog sina Vidaka. —
Od nje prima lipota divojka,
Od nje prima al se ni' napila.
Jedna kaplja na konjika pala,
Odma' konjik ognjem izgorio
I s vršalja zemlja oko njega. 35

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

5. SUD MRTVOGA BRATA

Procvilila gora šinširova,
Cvileć gora sama progovara:
— Ja ne cvilim, što me taru ovce,
Što me taru ovce i jaganjci,
Već ja cvilim tužna i žalosna,
Što me taru sele Alagove
Kod Alage brata dolazeći
Pa govore sele Alagove:
— Ustani nam, naš brate Alaga!
Zetovi se za blago svadiše,
Staru majku i na sud vodiše. —
Progovara zemlja na Aligi:
— Dil'te blago, moje sele drage!
Dil'te blago, kako j' vama drago,
Staroj majki ne činite krivo,
Onoj seli ne činite dilo (dio),
Koja nam se udavala sama
Brez pitanja ni oca ni majke
I najstar'jeg svog brata Alage. — 19

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

zkvh.org.rs

6. ZAVIDNA SNAJA

Dva su brata selu milovali
I od mila na pazar vodili,
Kupovali nože cebetlije
Od hiljade i od dvi hiljade.
Al besidi Đurđeva gospoja,
Besidila mladoj Pavlovici:
— Jetrovice, po Bogu sestrice!
Ne bi l' znala, za kaku omrazu,
Da omrazim braću sa sestricom? —
Al besidi mlada Pavlovica:
— Kad bih znala, ne bih ti kazala.
I mene su braća milovali
I od mila na pazar vodili. —
Jedva čeka Đurđeva gospoja,
Jedva čeka, da noćca omrkne.
Ona krade seline noževe,
Š njima kolje hrta i sokola.
A kada je jutro osvanilo,
Ona iđe Đurđu gospodaru!
— Eto tebi, Đurđu gospodaru,
Eto tebi selu milovati
I od mila na pazar voditi,
Kupovati nože cebetlije
Od hiljade i od dvi hiljade
Zakla tebi hrta i sokola. —
— Neka ljubo, nek se sela mazi! —
Jedva čeka Đurđeva gospoja,
Jedva čeka da noćca omrkne,
Ona krade seline noževe,
Š njima kolje konja najboljega.
Kada li je jutro osvanilo,
Ona iđe Đurđu gospodaru:
— Eto tebi, Đurđu gospodaru,
Eto tebi selu milovati

I od mila na pazar voditi,
Kupovati nože cebetlije
Od hiljade i od dvi hiljade,
Što ti zakla hrta i sokola,
Al zakla ti konja najboljega! —
— Neka ljubo, nek se sela mazi! —
Jedva čeka Đurđeva gospoja,
Jedva čeka da noćca omrkne,
Ona krade seline noževe,
Š njima kolje muško čedo svoje,
P' onda iđe Đurđu gospodaru:
— Eto tebi, Đurđu gospodaru,
Eto tebi selu milovati
I od mila na pazar voditi
Kupovati nože cebetlije
Od hiljade i od dvi hiljade,
Što ti zakla hrta i sokola
I što zakla konja najboljega,
Zašt' ti zakla čedo muške glave?! —
Planu na to Đurđu gospodaru
Pa on ode seli i odaje.
Sela leži sanak boraveći,
Al besidi Đurđu gospodaru:
— Šta ćeš sele, da te Bog ubije!
Što mi zakla hrta i sokola
I što zakla konja najboljega,
Zašt' mi zakla čedo muške glave? —
— Nisam, brate, imena mi moga
I ljubavi naše mile majke,
Ako mi se brate ne viruješ,
Veži mene za repove konj'ma,
Pa me nosi drumu na raskršće
Pa me kidaj na četiri strane. —
Al se Đurđu seli ne virova,
Već je veže za repove konj'ma
I nosi je drumu na raskršće

zkvh.org.rs

Pa je kida na četiri strane.
Di je sela sama sobom pala,
Ondi se je crkva sagradila.
Di je seli rusa glava pala,
Ondi se je oltar sagradio.
Di je seli kapi krvi palo,
Ondi su se sviće užižale,
A di joj je rusa kosa pala,
Jezero se ondi otvorilo.
Oko crkve veliko jezero,
Pod njem pliva šarena kolivka,
U kolivki čedo muške glave.
Na prsima ruke materine,
U rukama tetkini noževi.
Tomu prošlo nikoliko dana . . .
Razboli se Đurđeva gospoja,
Bolovala devet godin' dana
I desete četiri miseca.
Al besidi Đurđeva gospoja:
— Daj ti meni Đurđu gospodaru,
Daj ti meni kola od olova
I u njima dvanaest bivola
I daj meni tri volara mlada,
U svakoga vile od čelika
Da me nose do seline crkve,
Ne bi li me crkva oprostila. —
Daje Đurđu kola od olova
I u njima dvanaest bivola
I daje joj tri volara mlada
I u svakog vile od čelika,
Da je nose do seline crkve.
Kad su došli spram seline crkve,
Stade škripa kola od olova,
Stade bleka dvanaest bivola,
Stade jauk tri volara mlada,
Al iz crkve ništo progovara:

— Iđ' odavle Đurđeva gospojo!
Crkva tebe oprostiti ne će,
Bolovala još devet godina,
Kroz kosti ti voda proticala,
Da mož' plivat šarina kolivka,
U kolivki čedo muško glave,
Na prsima ruke materine,
A u ruku tetkini noževi. — 114

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

7. BRATSKA LJUBAV

Dva su brata u milosti rasla:
Jedno j' Grujo, drugo Tatomire.
Tatomiru Grujo besidio:
— Ajde, brate, u goru iđimo,
Da se i mi s ljubom oženimo! —
Tatomir je Gruji govorio:
— Nemoj ići brate moj, rođeni,
Ljube će nas mlade omraziti! —
Al to Grujo haje i ne haje,
Već on ode u goru zelenu
Pa se mlađan s ljubom oženio.
Nije prošlo ni tri bila dana,
A ljuba je Gruji besidila:
— Ti odili brata Tatomira,
Jel ja ne ću s njime večerati. —
— Kako ću ga tužan odiliti,
Kad ga karam, rasrdit se ne će? —
Gruji ljuba 'vako besidila:
— Ti donesi groše i dukate,
Pa ti dili groše i dukate,
Sebi po dva njemu po jednoga. —
Tatomiru vrlo pravo bilo.
Pa je svome bratu besidio:

zkvh.org.rs

— Tako brate, tako i valjade,
Jel u tebe i ljuba imade,
A s ljubom češ čedo poroditi,
A u mene nigdi nikog nema,
Osim tebe brata rođenoga.
I ti jedan od sebe me diliš. —
To je Gruji vrlo žavo bilo
Pa je opet pomišao blago.
Nije prošlo ni tri bila dana,
A ljuba je Gruji besidila:
— Ti odili brata Tatomira,
Jel ja ne ću s njime večerati. —
— Kako ću ga tužan odiliti,
Kad ga karam, rasrdit se ne će? —
Gruji ljuba vako besidila:
— Ti pokupi konje i volove
Pa ti dili konje i volove,
Sebi po tri, njemu po jednoga. —
Tatomiru i to pravo bilo.
— Tako brate, tako i valjade,
Jel u tebe i ljuba imade,
A s ljubom ćeš čedo poroditi,
A u mene nigdi nikog nema,
Osim tebe brata rođenoga
I ti jedan od sebe me diliš. —
To je Gruji vrlo žavo bilo
Pa je opet pomišao blago.
Nije prošlo ni tri bila dana
A ljuba je Gruji besidila:
— Ti odili brata Tatomira,
Jel ako ga odiliti ne ćeš,
Ja ću sebi smrti učiniti. —
— Kako ću ga tužan odiliti,
Kad ga karam, rasrdit se ne će? —
Al je Gruji ljuba besidila:
— Ti ga vodi u goru zelenu,

Pa ga kolji kano janje mlado. —
On besidi bratu Tatomiru:
— Sedlaj konja i moga i tvoga,
Da iđemo u zelenu goru,
Da vidimo mi naše livade. —
To je bratu vrlo drago bilo,
Pa je konje brzo osedlao,
Oni iđu u zelenu goru.
Al besidi Grujo Tatomiru:
— Odmakni se, brate moj rođeni,
Vrlo mi se sablja zaigrala! —
Al to bratac haje i ne haje,
Već se bratu većma približaje.
Sama mu se sablja zaigrala,
Siče bratu u ramenu ruku.
Kada vidi pristrašeno Grujo,
Da j' ranio brata rođenoga,
On pobiže u goru zelenu,
Al se brzo natrag povratio.
Jel ga ljuta guja saletila.
Kad je reko „jao moja majko",
Mal mu nije sav mozak ispila.
Kad je reko „jao moja ljubo",
Mal mu nije oči iskopala.
Kad je reko „jao Tatomire",
Oma ga se guja okanila,
Pa on dere sa sebe rukave,
Pa zavija bratu rane jidne.
Al besidi ranjen Tatomire:
— Ne čin' kvara, ne deri rukava,
Ljuba će te i domu karat! —
Zato Grujo haje i ne haje,
Već zavija bratu rane jidne
Pa ga diže sebi na konjika,
U krilu mu dušu ispuštio. 94

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

zkvh.org.rs

8. DVA BRATA

Râni majka dva nejaka ranka:
Milana je od'ranila majka,
Milan ode u zelenu goru,
Ode Milan u hajdukovanje,
A Marijan osta pri prsima.
Kad Marijan dite ponaraslo,
On izašo na drum med' družbinu.
Falila se njegova družbina,
Koji s bratom, koji sa sestricom,
Koji s konjom, koji s buzdovanom,
A Marijan nigdi nikog nema.
Gnjivno dite ode dvoru svome
Pa besidi svojoj staroj majki:
— Bog t' ubio moja stara majko!
Što s' rodila i mene jednoga,
Kad mi nisi brata porodila,
Ili brata ili milu selu! —
Odgovara stara mila majka:
— Ja sam tebi brata porodila,
Al je očo u hajdukovanje,
Med hajdukom Milan kapetane. —
Kad to čuo dite Marijane,
On besidi svojoj staroj majki:
— Peči, majko, šećernih kolača!
Ja ću ići bratu na izminu. —
Kad ujutru jutro osvanilo,
Osvanilo, sunce ogranilo,
Spremi dite sebe i konjika
Pa on ode bratu na izminu.
Kad je očo u zelenu goru,
Divan junak kroz goricu zviždi.
Opazi ga Milan kapetane,
Pa besidi Milan kapetane:
— Bogat vama dva mlada hajduka,
Divan junak kroz goricu zviždi,

Vi iđite pa ga dotirajte,
Nit ga vež'te nit ga privezujte,
Već prosto ga meni dotirajte! —
Odošedu dva mlada hajduka.
Kad su bili naspram Marijana,
Mrku kapu na oči natuko
I ispod nje junački pogleda.
Vratiše se dva mlada hajduka
Pa kazuju Milan kapetanu:
— Ne da junak ni gledati na se,
Kamol' će nas puštiti prida se. —
Al besidi Milan kapetane:
— Svi striljajte u zelenu goru,
Ne bi li ga kogod ustrilio. —
Svi striljaše u zelenu goru,
Al ga niko ustrilio nije.
Kleče Milan na desno kolino,
Strilu metnu na livo kolino,
I ustrili dite Marijana.
Pa besidi Milan kapetane:
— Draga braćo, haramije gorske!
Da iđemo u zelenu goru,
Da pitamo neznane delije,
Kog je roda, od kojeg je grada,
Nije l' kako od roda našega?
Ja istina nigdi nikog nemam,
Samo staru na dvoru mi majku,
A mog brata, mlada Marijana
Davno j' majka pod zemlju metnila,
Al me vrlo srce zabolilo. —
S otim odu u zelenu goru.
Kad su došli u zelenu goru,
Leži junak na zelenoj travi,
Miran konjik oko njega pase,
Pristupi mu Milan kapetane
Pa ga pita Milan kapetane:

zkvh.org.rs

— Kazuj nama neznana delijo,
Kog si roda, od kojeg si grada? —
Izmrtva mu dite progovara:
— Ja sam junak od Emije grada
A od roda nigdi nikog nemam,
Već na domu samo staru majku
I brat Milu hajduk-kapetana,
Pa sam pošo bratu na izminu,
A evo me dostignila strila. —
Al besidi Milan kapetane:
— O'š li brate rane priboliti,
Da ja tražim velike meleme,
Da privijam tvoje rane ljute? —
Izmrtva mu dite progovara:
— Nikad, brate, priboliti ne ću! —
To izusti pa dušu ispusti.
Kad to vidi Milan kapetane,
Suze roni Milan kapetane,
Suze roni nuz hajdučko lice.
— Ao Bože! Šta sam učinio?
Svog rođenog brata pogubio! —
Pa on trže nože iza pasa
I udara sebe u srdašce,
Za vrućih je besidio rana:
— Kada nemam od roda nikoga,
Neka nema ni mene samoga! — 97

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

9. SESTRA NEVIRA

Lov lovili Horjadinski momci
I med njima Horjadin vojvoda
U srid zime, kada nije vrime.
Do podne njim lipo sunce sjalo,
A od podne snig njim dodijao.

Al besidi Horjadin vojvoda:
— Da jezdrimo Bogdanovoj crkvi,
Da cipamo stole i oltare,
Da se živi ognja nagrijemo. —
Kad su došli Bogdanovoj crkvi,
Ali crkva puna divojaka.
Svaki' vaća po jednu divojku
A Horjadin Bogdanovu selu,
Pa jih meću za se na konjica
Pa jih nose svome dvoru bilom.
Glas dopade Potulić Bogdanu,
Da j' Horjadin odnio mu selu,
Po imènu Jelicu, sestricu.
Al besidi Potulić Bogdane:
— Peči majko šećernih kolača,
Da ja iđem seli u pohode! —
Peče majka šećernih kolača,
Ode Bogdan seli u pohode.
Kad je stigo Horjadinom dvoru,
Horjadin je u lov otišao,
Jelica mu kod dvora ostala.
Bogdana je lipo dočekala,
Iznosi mu vino i rakiju
U obadva benđiluka miša,
Zaspa Bogdan kano janje ludo,
Na ruke mu gvožđe zaklopila,
Pa pogleda iz lova vojvodu.
Al eto ti Horjadin vojvode,
Iz lova se natrag povratio,
Ali nije ništa ulovio.
Jelica je prid njeg išetala
Pa je njemu 'vako govorila:
— Vazdan loviš po zelenoj gori,
Opet nisi ništa ulovio.
Ja sam tebi lova ulovila,
Ulovila Potulić Bogdana,

zkvh.org.rs

Pa eno ga di okovan spava. —
Al besidi Horjadin vojvoda:
— Ustaj šure, da pijemo vina! —
Kad se trže Bogdan iza sanka
Pa kad vidi šta učini sela,
Uzdahnio iza svega glasa:
— Ajme meni, do Boga miloga! —
Vojvodi je Jela besidila:
— Ne gledaj ga, da ti se ajmeči,
Već ga kolji kano janje malo! —
Al besidi Potulić Bogdane:
— Ne kolji me zete životinjski,
Već me metni na konja mojega
Pa me nosi u zelenu goru
Pa mi tamo ti očiči glavu,
Da junački u gori poginem. —
Vojvoda ga na to poslušao.
Vojvodi je Jela besidila:
— Kad Bogdanu ti očičeš glavu,
Strvinu mi nemoj donositi,
Nek se 'rane orli i gavrani. —
Kad su očli u zelenu goru,
Al besidi Potulić Bogdane:
— O moj zete, Horjadin vojvoda!
Popušti mi moju livu ruku,
Da ja skinem zelenu dolamu,
Da dolamu ne poštrapam krvlju,
Da ostavim mojim sestrićima,
Po čemu će spominjati ujka. —
Privari se Horjadin vojvoda.
Popušti mu malo livu ruku,
A desnu mu i Bog popuštio.
Kad s' Bogdanu popustile ruke,
On se 'vaća mača junačkoga,
Na vojvodu juriš učinio.
Kako ga je lako udario,

S crnom ga je zemljom sastavio,
Pa on jaši konja vojvodina,
A njegovog vodi u povodu,
Iz daleka j' Jela opazila,
Da se Bogdan natrag povratio.
Ona biži u zelenu goru.
Al je i nju Bogdan dostignio.
— Stani malo svitovna neviro! —
Kako ju je lako udario,
Popole je selu prisikao,
Ostavio u zelenoj gori,
Da je jidu orli i gavrani,
A on ode dvoru bijelome.
Daleko ga ugledala majka,
Malo bliže prid njeg išetala.
— Zdravo da si moj sine Bogdane!
Šta ti radi sestrica Jelica? —
Odgovara Potulić Bogdane:
— Sa rukama sela zemlju miri,
Zemlju miri, dosta joj široka.
Sa očima sela nebo miri,
Nebo miri, dosta je visoko. —
Kad to čula ostarila majka,
Svist joj zašla crnoj zemlji pala. 101

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

10. BRAT IZBAVLJA SESTRU

Kad su Turci Kotar porobili,
Zarobili Stipanovu selu.
Kad je Stipe za konja prirasto,
Iđe Stipe da potraži selu
Priko Tise pa očo u Tursku.
Tamo bilu mlade biljarice,
Platno bilu mlâde i divojke.
Al besidi Stipe, dite mlado:

zkvh.org.rs

— Bogat vama mlade biljarice,
Dodajte mi lađane vodice! —
Jedna skoči da vode dodade,
Druga joj je mlâda besidila:
— Ne daj vode drugarice moja,
Jel je ova voda boležljiva!
Voda teška, a momak umoran,
Nema majke, di će bolovati,
Nema sele, ko će ga dvoriti,
Već nek iđe Durmiš-bega Jeli,
Tamo vina zabadava daju. —
Kad je očo Durmiš-bega Jeli,
— Daj mi Jele jednu kupu vina! —
Iznela mu Jela kupu vina,
Al besidi Stipe dite mlado:
— Je l' ti sele, mene ne poznaješ,
Jesi li se od mene ponela? —
— Nije brate da te ne poznajem,
Nit' da sam se od tebe ponela,
Već je taki adet kod Turaka,
Kad pogledaš nuz mlada junaka,
Kan'da li ga mlada i poljubiš,
Već ti ajde u košare dolnje
Pa izbiraj dva konja viteza,
Tebi ticu, meni lastavicu
Ja ću ići mojoj staroj majki. —
Kad je došo Durmiš begovine,
Prid njeg Jela nije išetala,
Al besidi Durmiš begovine:
— Moja Jele, što si nevesela,
Je l' je tebi ponestalo blaga,
Je li ti je na um pala majka? —
— Nije meni ponestalo blaga,
Umrli mi i otac i majka,
Pa njim nemam šta za dušu dati. —
— Spravljaj Jele, gospocku večeru,

Svu gospodu zovi na večeru
Pa ti daji njima zadužbine! —
To je Jela bega poslušala.
Ona spravlja gospocku večeru,
Svu gospodu zove na večeru,
Rano j' Jela večerati dala,
Rano j' bega u ložnicu slala.
Ništa joj se čedo rasplakalo,
Tišila ga Durmiš-bega Jela:
— Ćuti čedo, ne utišilo se,
Ja ću ići mojoj staroj majki,
Ja ću ići pa ne ću ni doći. —
Ona iđe u košare dolnje . . .
Oni jašu dva konja viteza,
Oni iđu svojoj staroj majki.
Kad su očli blizo skeladžija,
Sela bratu potijo govori:
— Znaš li, brate, turski besiditi? —
— Ne znam, sele, turski besiditi. —
Skida Jela svilenu maramu
Pa je meće bratu oko vrata.
— Skeladžije hulje i đidije.
Skelu dajte, odkuder je znate,
Begu vam je bola dodijala! —
Doskočili mlade skeladžije
Pa privezu brata i sestricu,
Al zapiva Stipe dite mlado:
— Bože mili na svemu ti fala,
Kad ja vodim selu od Turaka! —
Al' skočiše mlade skeladžije,
Da uvate brata i sestricu.
Al besidi Stipe dite mlado:
— Ta ne bi nas uvatile vile,
A kamo li mlade skeladžije. — 78

1908 Kazivala Teza Crnković. Subotica

zkvh.org.rs

11. BOGDANOVA SELA I MATE OGRAČIĆ

U Bogdana lipu selu kažu.
Al joj nemu, već devet godina,
Prosilo je već devet svatova
I deseti Ogračiću Mate.
Al besidi Bogdan svojoj seli:
— Ne dam selu još ni do jeseni,
Ni na jesen Ogračiću Mati. —
To dočuo Ogračiću Mate
Pa je Mati zdravo mučno bilo.
Mate kupi devet vitezova
Pa on iđe Bogdanu na vrata,
Da ukrade Bogdanovu selu.
Baš je Bogdan selom večerao,
Al besidi Bogdan svojoj seli:
— Jesi l' sele, zatvorila dvore? —
— Nisam brate, zaboravila sam. —
Usta sela, da zatvori dvore,
Al besidi Bogdan svojoj seli:
— Vrat' se natrag moja mila sele!
Možd' na vrati Ogračiću Mate,
Pa ć' te odnet moja mila sele,
Kano 'eja*) jedno pile malo. —
Ode Bogdan da zatvori vrata,
Al na vrati Ogračiću Mate,
Ma'ne mačom, ociče mu glavu.
Kad vidila Bogdanova sela,
Da je njojzi bratac poginio,
Skupi skute u bijele ruke,
Ona biži u te sobe bile,
Al besidi Ogračiću Mate:
— Ne stojte mi devet vitezova,
Već idite u te sobe bile
Pa tražite Bogdanovu selu,

*) Heja=jastreb

Ne bi l' selu uvatili živu. —
Pa odoše devet vitezova,
Uvatiše Bogdanovu selu,
Uvatiše Mati dovedoše.
Mate j' meće za se na konjica
Pa je triput opasao pasom
I četvrtim od mača kajasom
Pa on jezdri priko polja ravna,
Kano zvizda priko neba plava
I za njime devet vitezova.
Kad su došli spram sinjega mora,
Al besidi Bogdanova sela:
— Gospodaru, Ogračiću Mate,
Popusti mi moju desnu ruku,
Da umijem moje plačno lice,
Da ne iđem plačna na svekrovu,
Na svekrovu i među jetrove! —
Od dragosti Mate popustio,
Popustio i desnu i livu.
Skupi skute Bogdanova sela,
Skupi skute u bijele ruke,
Ona skače u to sinje more.
Kad to vidi Ogračiću Mate
Pa besidi Ogračiću Mate:
— Ne stojte mi devet vitezova,
Već vaćajte Bogdanovu selu,
Ne bi l' selu uvatili živu! —
Al besidi Bogdanova sela:
— Ne iđite devet vitezova,
Ne iđite, ne gubite glave,
Jel ne ć' te me uvatiti živu.
Volim biti morskoj ribi 'rana,
Nek ljubiti mog brata krvnika! —
To izusti u vodu se spusti. 67

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

zkvh.org.rs

12. SAN BUDIMSKE KRALJICE

Sanak snila budimska kraljica
I u sanku zlo čudo vidila:
Di se vedro nebo otvorilo,
Di su zvizde kraju pribignule,
Di je sjajan misec pomrčao,
Di je sunce na zemljicu palo,
Di j' ostala na nebu Danica.
Kad ujutru bio dan svanio,
Ona zove slugu Mijovila,
Ne bi li se sanku dositili.
Al besidi sluga Mijovile!
— Što se vedro nebo otvorilo,
To će bio Budim porobiti;
Što je sunce na zemljicu palo,
To će tvojeg kralja pogubiti;
Što je sjajan misec pomrčao,
To će tvoju dicu zarobiti;
Jelu malu od sedam godina,
Ivu malog od sedam miseci,
Ivu malog u zlatnoj kolivki
A Jelicu ništom dadiljicu;
Što su zvizde kraju pribignule,
To će kralja odbignuti sluge;
Što j' ostala na nebu Danica,
To ćeš ostat udova kraljica. —
Ništom oni sanak tolmačiše,
Al u Budim bila knjiga stiže:
— Je l' na mejdan care, gospodare,
Je l' nam pridaj ključe od Budima! —
Tom se vrlo care poplašio
Pa ne kupi vojske poglavare,
Već biskupe, fratre, redovnike,
Koji boja nisu ni vidili,
Da kamo li da se biju s Turkom.

Njezinog su kralja pogubili
I od nje su dicu zarobili
I od nje su sluge odbignule
I ostade udova kraljica.
Kad je prošlo devet godinica
I nastala po redu deseta,
A Ivu je prikorilo društvo
Na livadi konje čuvajući.
— Aoj Ive, carev najmeniče!
Tebe nije rodila carica,
Već u Budim' budimska kraljica. —
A Jelu su prikorile drûge
Na bililu bilo platno bileć:
— Aoj Jele, careva ropkinjo!
Tebe nije rodila carica,
Već u Budim' budimska kraljica. —
A Ive je Jeli besidio:
— Aoj Jele, moja draga sele!
Da iđemo potražit Budime,
U Budimu našu domovinu. —
A Jela je njemu besidila:
— Nemoj Ive, brate moj rođeni!
Iđe petak, iđe turski svetac,
Car će otić na čamliju Turkam,
Sve će bule na šetnju otići,
Ostat će nam bula najstarija
Pa ti kradi dva konja viteza,
Sebi lastu, meni lastavicu;
Ja ću krasti sve ruvo gospocko,
Još i blaga što ponet možemo. —
A kad ujtru bio dan svanio,
A ona je buli besidila:
— Oj starice, stara moja majko!
Alaj me je zabolila glava,
Od bola me ni pribolit ne će. —
— Na ti Jele, ključe od čardaka

zkvh.org.rs

Pa ti ligaj u meke dušeke
Pa će tebe tvoja proći glava. —
Al ne liga Jela u dušeke,
Veće krade sve ruvo gospocko,
Još i blaga što poneti mogu.
Ive krade dva konja viteza,
Sebi lastu, Jeli lastavicu.
Oni biže priko polja ravnog,
Kano zvizda priko neba sjajnog.
Kad su došli na Savu na vodu,
A Ive je Jeli besidio:
— Plivaj Jele, moja draga sele! —
A Jela je Ivi besidila:
— Plivaj Ive, ja ću čuvat stražu!
Ako mene i uvatu Turci,
Živu će me za ropkinju metnit;
Ako tebe sad uvate Turci,
Mladom će ti glavu pogubiti. —
Ive baca prsten s desne ruke,
On ga baca Savi u dubljine.
Prsten pliva Savi na brigove,
Ive skače Savi u dubljine
Pa on pliva kano tanka šajka.
Jela baca zelen vinac s glave,
Ona g' baca Savi u dubljine
Vinac pliva Savi na brigove.
Jela skače Savi u dubljine,
Ona pliva kano tanka šajka.
Kad su oni Savu priplivali,
Kosci kose plastijice plaste;
Kose su njim od srebra skovane
A kosište drvo šimširovo,
Gladalice od mermer-kamena,
A vondiri roga jelinoga,
A grabljice ruže-trnjinice.
Božiju su pomoć nazivali:

— Bog pomogo, mladi kosioci
Kosioci p' onda plastijice!
Kad plastite, zašto ne pivate? —
— Ne budal'te dva putnika mlada
I sad kaje gospoja kraljica
I sad kaje gospodara svoga
I sad kaje dvoje dice svoje.
Bogat vama dva putnika mlada!
Je li ste vi bratac i sestrica,
Je li ste vi od braća dičica,
Je li ste vi dva vinčana druga? —
— Mi vam nismo bratac i sestrica,
A niti smo od braća dičica,
Već mi jesmo dva vinčana druga. —
S otim oni očli u Budime.
Tamo bile mlade biljarice,
Božju su njim pomoć nazivali:
— Bog pomogo, mlade biljarice!
Zašt' nemate kruva po dućani,
Zašt' nemate vina po mijani,
Zašt' ne igra kolo pod Budimom
Kano što je i do sad igralo? —
Al beside biljarice mlade:
— Ne budal'te dva putnika mlada
I sad kaje gospoja kraljica
I sad kaje gospodara svoga
I sad kaje dvoje dice svoje.
Je li ste vi bratac i sestrica,
Je li ste vi od braća dičica,
Je li ste vi dva vinčana druga? —
— Ta mi nismo bratac i sestrica
A niti smo od braća dičica,
Veće smo mi dva vinčana druga.
Koje s' dvori Budimske kraljice? —
— Lako ćete vi dvore poznati,
Dvori su joj crnim pokrojeni

zkvh.org.rs

A sluge joj gologlave 'ode.
Ona sidi prid dvori' na stoli',
Svilu šije a zlatom pošiva.
Kako j' koju iglu zadivala,
Svakoju je suzam zalivala. —
Kad su oni očli u dvorove,
Ona sidi prid dvori' na stoli'
Svilu šije a zlatom pošiva.
Kako j' koju iglu zadivala,
Svakoju je suzam zalivala.
Božju su joj pomoć nazivali:
— Bog pomogo, gospojo kraljice!
'Oćete l' nas na konak primiti? —
Al besidi gospoja kraljica:
— Nisu ovi dvori sagrađeni,
Da s' u njima tica-ševa leže,
Već su ovi dvori sagrađeni
Da s putnici na konak primaje.
Je li ste vi bratac i sestrica,
Je li ste vi od braća dičica,
Je li ste vi dva vinčana druga? —
— Ta mi nismo bratac i sestrica
A niti smo od braća dičica,
Veće smo mi dva vinčana druga. —
Rano njim je večerati dala,
Još ranije u ložnicu slala:
— Iđ'te dico, pa opočinite! —
Kad je ujtru bio dan svanio,
Ona budi dva putnika mlada:
— Ajd ustajte, dva putnika mlada!
Sunce je već dvore obasjalo,
Kočijaši konje osedlali
A sakačke*) ručak pripravili,
Vrime vam je da vi putujete. —
Al beside Ive i Jelica:

*) kuharice

— Kuda ćemo naša stara majko?
Dvori naši a vi naša majka! —
Kad kraljica riči razumila
S Ivom se je živa poljubila,
Jeli mrtva na kolino pala. 182

1910 Kazivala Đula Romić, Subotica

13. ZAROBLJENA DICA BUDIMSKOGA KRALJA

(Ista pisma malo drukčije)

Kad su Turci Budim porobili,
Svitlom kralju ocikli su glavu
A kraljica osta udovica.
Dvoje dice zarobili mali:
Ivu malog od devet godina
I Jelicu od devet nedilja.
Rânila jih turska sultanija
U dvorovi cara čestitoga.
Kad je prošlo još devet godina,
Ivu daje care na čajire
A Jelicu bili vezak vesti.
Poranila Jelica divojka
Ujtru rano na vodicu ladnu.
Al na vodi turske vodonoše,
Do vode se turske vodonoše,
Do vode se pravom posipale.
A na vodi vodom polivale.
Al besidi Jelica divojka:
— Oj Boga vam, turske vodonoše!
Šta s' do vode pravom posipate,
A na vodi vodom polivate? —
Al beside turske vodonoše:
— Oj Jelice, naša drugarice!
Turski care nije tvoj babajko,
Ni carica tvoja stara majka,
Tvoja j' majka budimska kraljica.

zkvh.org.rs

Tom je danas već devet godina,
Kad su Turci Budim porobili,
Svitlom kralju ocikli su glavu
A kraljica osta udovica.
Vas su dvoje zarobili malih,
Ivu malog od devet godina,
Tebe Jele od devet nedilja.
Zato se mi (danas) pravom posipamo
A na vodi vodom polivamo. —
S otim Jela u dvor ušetala,
Ona iđe bratu na čajire
Pa besidi Jelica divojka:
— Oj Ivane, moj brate rođeni!
Je l' te tvoje prikorilo društvo?
Mene j' moje danas prikorilo:
Turski care da ni' naš babajko,
Ni carica naša stara majka,
Naša j' majka budimska kraljica. —
Al je Ive njozi besidio:
— Kradi Jele, ključe od čajira,
Da ja kradem do dva konja dobra,
Da bižimo u Budime bile! —
S otim Jela u dvor ušetala
Pa besidi turskoj sultaniji:
— Al me majko, zabolila glava,
Čini mi se ni pribolit ne ću. —
Carica je po glavi pogladi:
— Bog će dati moje dite drago,
Bog će dati, pa će glava proći. —
Jelica se s ključih zasigrala
I u sigri napolje iznela
I dodala bratu rođenome.
Ive krade do dva konja dobra,
Sebi ticu, Jeli lastavicu,
Oni biže u Budime bile.
Kad ujutru jutro osvanilo,

Oni došli u zemlju budimsku.
Tamo ženju mladi ženjaoci,
Sve njim kose od srebra skovane
A kosišta drva šimširova,
Gladalice mermersko kamenje,
Al je Ive njima besidio:
— Kak' ženjete mladi ženjaoci,
Kak' ženjete kada ne pivate? —
Al beside mladi ženjaoci:
— Ode s' davno pisme zakraćene,
Još kad Turci Budim porobiše. —
Al je Ive njima besidio:
— Kažite nam kraljičine dvore
I koje je gospoja kraljica! —
Al beside mladi ženjaoci:
— Lako j' poznat kraljicine dvore
I koje je gospoja kraljica.
Više dvora crn se barjak vije
A kraljica crno obučeno
A sluge je
Još i danas gologlave služe. —
S otim odu Ive i Jelica.
Kad su došli kraljicinom dvoru,
Išetala gospoja kraljica,
Al beside Ive i Jel ca:
— Može l' s' ode konak konakovat? —
Al besidi gospoja kraljica:
— Nisu ovi sagrađeni dvori,
Da s' u njima lastavice legu,
Već da s' u njim' gosti dočekuju. —
Tute njim je noćca omrknila,
Večerali, u ložnicu legli.
Kad ujutru jutro osvanilo,
Osvanilo sunce ogranilo,
Ali iđe gospoja kraljica
Pa besidi gospoja kraljica:

zkvh.org.rs

— Ustanite dva mlada putnika,
Fruštukujte, za lada putujte! —
Naslonja se Jela na Ivana,
Al besidi gospoja kraljica:
— Je li ste mi diver i snašica,
Je li ste mi bratac i sestrica?
Ako ste mi diver i snašica,
Naslonja se snaja na divera;
Ako ste mi bratac i sestrica,
Naslonja se sela na brataca,
Ko i moja Jela na Ivana
Kod turskoga cara zarobljena. —
Al je Ivan njozi besidio:
— Je l' se nosiš naša stara majko,
Je l' se nosiš, je li se ponosiš?
Mi smo glavom Ivan i Jelica! —
Kad to čula gospoja kraljica,
Ivana je živa poljubila,
Jeli mrtva na krilo panula. 117

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

14. TANANA KOŠULJA

Kad se ženi vojevoda Janko,
Iz daleka isprosi divojku.
Tri je dana priko polja ravna
A četiri priko vode ladne.
Prosio je i prstenovao
I zdravo se natrag povratio.
Kad je bilo vrime od vinčanja,
Kupi Janko kićene svatove
Pa on iđe po svoju divojku.
Kad je došo divojačkom dvoru,
Al izlazi divojačka majka:
— O naš zete, vojevoda Janko!

Uzalud si svate sakupio
I tolike konje pomorio,
Kad je tvoja umrla divojka. —
— Kaži majko, di s' je zakopala,
Ja ć' izvadit pa ću je darivat! —
— O naš zete, vojevoda Janko,
Koja ovde umre pod prstenom,
Ne kopaju u to novo groblje,
Već bacaju u to sinje more. —
— Kaži majko, di si je bacila,
Ja ću parat puca sa dolame,
Pa ću kovat kuke na verige
Pa ću tražit po moru divojku! —
Al izlazi divojačka strina:
— O naš zete, vojevoda Janko!
Nije tvoja umrla divojka,
Već je ona u zavadi s majkom,
Da j' za čega ne bi ni žalila,
Već za jednu tananu košulju,
U kojoj je usnivano zlato,
Više zlata nego bila platna.
Mara ište, da ponese Janku,
Majka ne da, već ostavlja ranku. —
Al besidi vojevoda Janko:
— Boga tebi, Marula divojko,
Ne brini se za moje rukave!
U mene je još devet sestara,
Svaka će mi otkat po košulju,
Ne ć' izderat za devet godina.
Već ti ajde sa mnom na konjica!
Vidiš da je na za'odu sunce,
Kasno nam je, a daleko nam je. —
Popela se Mara na konjica,
Al besidi mlađan ćuvegija:
— Stara bako, divojačka majko,
Daj blagosov momku i divojki! —

zkvh.org.rs

— Ti živ i zdrav bio svojoj majki,
A divojka do zelene gore,
U gori je zabolila glava,
Od srca je ni ne pribolila! —
I odoše kićeni svatovi.
Kad su došli u zelenu goru,
Al besidi Marula divojka!
— Stan'te malo kićeni svatovi,
Stan'te malo pa me pričekajte,
Ljuto me je zabolila glava,
Stigle su me materine kletve! —
S konja s'lazi Marula divojka,
S konja s'lazi duša joj izlazi.
Al besidi vojevoda Janko:
— Bogat vama, kićeni svatovi,
Lijepo mi Maru pokopajte
Pod otkose u zelenu travu,
Da joj tice ne nagrde lice,
Kad se vratim da joj opet svratim! — 67

1910 Kazivala Kata Prćić, Subotica

---

15. JANKO KUŠA LJUBU

Sinoć majka oženila Janka,
Ojutros mu bila knjiga stigla,
Car poruči da iđe na vojsku,
Da s' brez Janka vojevat ne more.
Ostaje mu ljuba neljubljena
Ni bijelim darom nediljena
Pa je Janko svitovao ljubu:
— Čuvaj ljubo moje dvore bile
I u dvoru nejakog Nenada,
Čuvaj ljubo za devet godina!
Ako li ti desete ne dođem,
Udaji se za koga tri drago!
A kad staneš u rod odlaziti,

Nenada ćeš za ruku voditi,
A kad staneš u rodu siditi,
Nenada ćeš na krilu držati. —
Kad je prošlo tom devet godina
I deseta po redu nastala,
Oblači se Janko u (ruvo) arapsko,
Pa on iđe svome bilom dvoru
Pa on gazi zelenu livadu.
To vidila ljuba Anđelija.
Ona šalje nejakog Nenada:
— Iđi, kaži, nejaki Nenade,
Iđi, kaži, crnom arapinu,
Nek ne gazi zelenu livadu,
Bog će dati pa će Janko doći! —
Ode kazat nejaki Nenade,
Ode kazat crnom arapinu:
— Kazala je snaja Anđelija,
Da ne gaziš zelenu livadu,
Bog će dati pa će Janko doći. —
Al besidi crni arapine:
— Iđi, kaži snaji Anđeliji,
Neka spravi gospocku večeru,
Arapin će na večeru doći! —
Ode natrag nejaki Nenade
Pa govori snaji Anđeliji:
— Kazo ti je crni arapine,
Da mu spraviš gospocku večeru,
Arapin će na večeru doći. —
Ljuto j' snaju zabolila glava,
Od strahote crnog arapina.
Kad u veče došo (crni) arapine,
Spravi snaja gospocku večeru,
Samo nije š njima večerala.
Al besidi crni arapine:
— Zašto snaja s nama ne večera! —
Al besidi nejaki Nenade:

zkvh.org.rs

— Ljuto j' snaju zabolila glava,
Od strahote crnog arapina,
Pa ne može s nama večerati. —
Al besidi crni arapine;
— Iđi, kaži snaji Anđeliji,
Ako ne će s nama večerati,
Odnet ću joj sve Jankovo blago. —
Ode kazat nejaki Nenade:
— Ajde, snajo s nama večerati,
Jel govori crni arapine,
Ako ne ćeš s nama večerati,
Odnet će nam sve Jankovo blago. —
— Neka nosi sve Jankovo blago!
Bog će dati pa će Janko doći,
Još ne mogu s vama večerati. —
Ode natrag nejaki Nenade
Pa govori crnom arapinu:
— Besidi nam snaja Anđelija,
Neka nosiš sve Jankovo blago,
Bog će dati pa će Janko doći,
Još ne može s nama večerati. —
Al besidi crni arapine:
— Iđi kaži snaji Anđeliji,
Popalit ću sve Jankove dvore,
Ako ne će s nama večerati. —
Ode kazat nejaki Nenade:
— Ajde, snajo s nama večerati,
Jel besidi crni arapine,
Da ć' popalit sve Jankove dvore,
Ako ne ćeš s nama večerati. —
Al besidi snaja Anđelija:
— Neka pali sve Jankove dvore,
Bog će dati pa će Janko doći,
Još ne mogu s vama večerati. —
Ode natrag nejaki Nenade
Pa besidi crnom arapinu:

— Kazala je snaja Anđelija,
Neka pališ sve Jankove dvore,!
Bog će dati pa će Janko doći,
Još ne može s nama večerati. —
Al besidi crni arapine:
— Iđi, kaži snaji Anđeliji,
Ako ne će s nama večerati,
Zaklat ću joj nejakog Nenada. —
Plačuć ode nejaki Nenade:
— Ajde, snajo s nama večerati,
Jel besidi crni arapine,
Ako ne ćeš s nama večerati,
Da ć' me zaklat nejakog Nenada. —
Ode snaja š njima večerati,
S livom rukom zaklonila lice
A s desnicom š njima večerala.
Al besidi crni arapine:
— Oj Boga ti nejaki Nenade,
Kad je snaja u rod odlazila,
Je l' i tebe za ruku vodila?
Kad je snaja u rodu sidila,
Je li tebe na krilu držala? —
Al besidi nejaki Nenade:
— Kad je snaja u rod odlazila,
I mene je za ruku vodila;
Kad je snaja u rodu sidila,
I mene je na krilu držala. —
Al besidi crni arapine:
— Digni vince Anđelijo ljubo,
Digni vince, da ti vidim lice,
Jel ja nisam crni arapine,
Već ja jesam vojevoda Janko! —
Skida Janko arapsko odilo,
Sine Janko kano sunce žarko,
Pa se maša u džepove rukom,
Pa izvadi trideset dukata

zkvh.org.rs

Pa jih daje ljubi Anđeliji.
— Na ti ljubo trideset dukata
Pa ti niži đerdan oko vrata,
Kad si moje sačuvala dvore
I u dvoru nejakog Nenada. — 126
1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

16. VUK OGLEDA DIVOJKU

Naskoro se zaručio Vuče.
Kad mu jutros bila knjiga stigla,
Car poruči da iđe na vojsku,
Da s' brez Vuka vojevat ne more.
Ostaje mu diva zaručena
Pa je Vuče besidio njozi:
— Čekaj mene za devet godina,
Ako li ti desete ne dođem,
Udaji se za koga ti drago! —
S otim Vuče ode vojevati.
Kad je prošlo već devet godina
I deseta po redu nastala,
Piše pismo vojevoda Vuče,
A na ruke svome bratu Janku:
— Kupi, brate, kićene svatove,
Ja ću skoro bilom dvoru doći. —
Kupi Janko kićene svatove,
Al evo ti vojevoda Vuka
Pa besidi svome bratu Janku:
— Što s' tolike svate sakupio?
Svak mi veli da j' gruba divojka,
Bud je gruba, tud je i malena. —
Al je Janko besidio Vuku:
— Mi smo, brate, na jednu obliku,
Pa ti iđi pa vidi divojku!
Ako t' nije po volji divojka,
A ti iđi pa se natrag vrati,

A ako ti po volji divojka,
Ti se nemoj natrag ni vraćati,
Ja ću odud otić sa svatovi'. —
Ode Vuče da vidi divojku,
'Z daleka ga Mara opazila,
A i Mara i Marina majka.
Malo bliže prid njeg išetale,
Al besidi Maričina majka:
— Sunce žarko, naš prêtelju Janko!
Jesu l' zdravi na domu ostali,
Je l' zdrav Vuče iz vojske došao? —
— Svi su zdravi na domu ostali,
Zdrav je Vuče iz vojske došao. —
Uvode ga prid sobom u sobu,
Bijele mu pokazuje dare:
— Je l' košulja za vinčanog kuma?
Je l' jabuka za divera Janka?
Je li konjic za tvog brata Vuka? —
Al besidi vojevoda Vuče:
— Jest' košulja za vinčanog kuma,
Jest' jabuka za divera Janka,
Jeste konjic za mog brata Vuka. —
Istom oni riči razdilili,
Al evo ti Janka sa svatovi'.
Kad to vid'la Marica divojka,
Šta je od njih učinio Vuče,
Od sramote crnoj zemlji pala.
Tišila je stara mila majka:
— Ustan' Mare, moje dite drago!
Vuk privari brdo i dolinu
I privari cara i vojinu,
Kamo l' ne bi majku i divojku. —
Onda bilo sad se spominjalo. 61

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

zkvh.org.rs

17. SMRT CAREVIĆA TADIJE

Ljulja majka nejakog Tadiju,
Majka ljulja pa mu lipo piva:
— Buji-baji moj Tadija mali,
Pa narasti majki do konjica
Do konjica i do sablje britke,
Pa priotmi caru carevinu,
Carevinu i svu kraljevinu,
Carevinu tvoju očevinu,
Kraljevinu tvoju didovinu! —
Ona misli da niko ne čuje,
Al to čula dva sluge careve,
Pa beside caru gospodaru:
— Ljulja majka nejakog Tadiju,
Majka ljulja pa mu još i piva:
„Buji-baji moj Tadija mali,
Pa narasti majki do konjica,
Do konjica i do sablje britke,
Pa priotmi caru carevinu,
Carevinu i svu kraljevinu,
Carevinu tvoju očevinu,
Kraljevinu tvoju didovinu.“ —
Al besidi care gospodare:
— Vi iđite malog Tade majki,
I kažite malog Tade majki,
Da donese malenog Tadiju. —
Al odoše dva sluge careve
Pa govore malog Tade majki:
— Zapovida care gospodare,
Da mu nosiš malenog Tadiju. —
Majka nosi malenog Tadiju,
Daje caru na bijele ruke.
Car ga nosi u tavnicu tavnu,
Al besidi malog Tade majka:
— Cini cinu, što mu nije cina,
Da ti nosim teško dugovanje! —

Al besidi care gospodare:
— Svim junakom i kalpak i perje,
A oboje od modre kumaše. —
Ode s otim malog Tade majka,
Za dan šila, malog Tade majka,
Za dan šila a za dan krojila.
Kad ujutru jutro osvanilo,
Osvanilo, sunce ogranilo,
Viče junak iz vojske careve:
— Ima l' junak u vojski carevoj,
Da bi zaklo malenog Tadiju
I od njega natočio krvi
I ispeko ko mlado janješce,
Dao bi mu care lipu plaću? —
Junak s' nađe u vojski carevoj
Pa zakolje malenog Tadiju
I od njega natočio krvi
Pa ispeko kao janje mlado.
Al evo ti malog Tade majka,
Dili dare po vojski carevoj,
Dili dare štogod brže znade,
Da joj dadu malenog Tadiju.
Al besidi care gospodare:
— Sidi malo malog Tade majko.
Pa ćeš sada s nama užinati! —
Al povika jedan od junaka,
Od junaka iz vojske careve:
— Ne ji' mesa malog Tade majko,
Ne ji' mesa od tvoga Tadije! —
Kad to čula malog Tade majka,
Svist joj zašla, crnoj zemlji pala.
Kad se ona malo osvistila,
Onda veli caru gospodaru:
— Bog t' ubio zemlje gospodaru,
Zašto si me tako privario? —
Žali, plače malog Tade majka.

zkvh.org.rs

Kud je majka gorom putovala,
Po gori je tice ražalila. 73
1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

18. JUNAČKA OKLADA

Vino pio Kaica Radoja,
Vino pio s janjičari Turci,
Vino pio za nedilju dana,
U vinu se Kajo okladio,
Okladio s janjičari Turci,
Okladio viru uvatio.
Njemu vele janjičari Turci:
— Ima hoda do bila Krakova,
Ima hoda i nedilju dana. —
Al besidi Kaica Radoja:
— Istina je, janjičari Turci!
Lošom konju i lošom junaku
Ima hoda i nedilju dana,
Al menikar i mom Barni malom,
Za dan otić pa i natrag doći. —
Al beside janjičari Turci:
— Bogom brate, Kaica Radoja!
Ako odeš do bila Krakova,
Za dan odeš pa i natrag dođeš,
Dat ćemo ti naše dvore bile
I u dvoru naše bule mlade;
Za dan odeš pa natrag ne dođeš,
Dat ćeš nama tvoje dvore bile
I u dvoru Anđeliju ljubu. —
Tu se Kajo tvrdo okladio,
Okladio, viru uvatio,
Pa on ode dvoru bijelome.
Ljuba njega zove večerati:
— Ajde, Kajo, sa mnom večerati! —
Kajo ćuti, ništa ne besidi,

Samo stoji grozne suze roni.
Al besidi ljuba Anđelija:
— I dosad si s Turkom vina pio,
Ali nisi suzama ronio. —
Al besidi Kaica Radoja:
— Dok ti kažem ljubo Anđelijo,
Ne ćeš ni ti ljubo večerati,
Već ćeš sa mnom suze prolivati.
Sad sam pio s janjičari Turci
I š njima se okladio tvrdo,
Okladio, viru uvatio:
Ako odem u Krakovo bilo,
Za dan odem pa i natrag dođem,
Da mi dadu njeve dvore bile
I u dvoru njeve bule mlade;
Ako odem u Krakovo bilo,
Za dan odem pa natrag ne dođem,
Da njim dadem moje dvore bile
I u dvoru tebe Anđeliju. —
Kad je ljuba riči razumila,
Stere ljuba mekane dušeke
Pa besidi Kaici Radoji:
— Iđi, Kajo lezi u dušeke,
Ja ću tvoga Barnu nazobati! —
Triput ga je zobom nazobila
I kopite rakijom oprala.
Kad ujutru jutro osvanilo,
Osvanilo, sunce ogranilo,
Al evo ti janjičari Turci:
— Bit ćeš naša Kaicina ljubo,
Ne će Kajo na večeru doći! —
Al besidi ljuba Anđelija:
— Iđ' t' otale janjičari Turci,
Još moj Kajo u dušeku spava! —
Ode ljuba Kaici Radoji:
— Ustani se Kaica Radoja,

zkvh.org.rs

Ne daj tvojih bijelih dvorova,
Ni menekar ljube Anđelije! —
Ustade se Kaica Radoja
Pa s' umio, Bogu pomolio
Pa se baca na ramena Barni,
Uprav' ode bilome Krakovu.
Kad je došo pod Krakovo bilo,
Biljarice tude bile platno,
Tude Kajo ustavio Barnu
Pa besidi Kaica Radoja:
— Oj, Boga vam, mlade biljarice.
Je l' zvonilo u Krakovu podne,
Je l' vikala u džamiji džama? —
Al beside mlade biljarice:
— Nij' zvonilo podne u Krakovu,
Nit' vikala u džamiji džama. —
Ode Kajo do novoga hana,
Prid hanom je ustavio Barnu
Pa povika iz hana handžiju:
— Daj, handžija iznesi mi vina! —
Iznese mu jednu kupu vina.
Brkom maknu Kaica Radoja,
Brkom maknu, kupu vina smaknu
Pa se maši u džepove rukom
Pa isplati handžiji za vino.
Al zazvoni podne u Krakovu
I zavika u džamiji džama,
S otim s' Kajo natrag povratio.
Kad je došo u zelenu goru,
Tu mu mali Barna malaksao,
Tu mu Barnu pina poduzela,
Polak bila a polak krvava.
Bog nanese mlade patrijare,
Govori jim Kaica Radoja:
— Bogom braćo, mladi patrijari,
Vi ste mlogo prošli bilog svita,

Ne bi l' znali mome konju lika? —
Al beside mladi patrijari:
— Sađ' junače ti s tvoga konjica
Pa protari malo zaušnjake
I povedi malo unapridak,
Još će konju veća snaga doći,
Veća doći, nego što je bila. —
Sađe Kajo sa svojega Barne,
Protare mu malo zaušnjake
I povede malo unapridak,
Još je Barni veća došla snaga,
Veća došla, nego što je bila.
Side Kajo na svojega Barnu
Pa jezeri priko polja ravna,
Kano zvizda priko neba plava.
Kad je sunce prid za'odom bilo,
Al evo ti janjičari Turci
Pa beside Kaicinoj ljubi:
— Spravljaj nama Kaicina ljubo,
Spravljaj nama gospocku večeru,
Ne će Kajo na večeru doći! —
Al besidi Kaicina ljuba:
— Iđ't' otale janjičari Turci,
Još je rano i visoko sunce,
Još će Kajo na večeru doći! —
Istom oni riči razdilili,
Al zarza konjic, Barna mali
I evo ti Kaice Radoje.
Al beside janjičari Turci:
— Je si l' dao Kaica Radoja,
Jesi l' dao Barnu za žerava? —
Al besidi Kaica Radoja:
— Nisam dao Barnu za žerava,
Al mi Barnu pina poduzela,
Polak bila a polak krvava. — 137

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

zkvh.org.rs

19. VIRA I NEVIRA

Lov lovio Pletikosa Marko
Ispod dvora Zaviša vojvode,
Opazi ga Zavišina ljuba
Pa ga ma'nu svilenom maramom:
— Dođi meni na večeru Marko!
Nij' kod dvora Zaviša vojvoda,
Očo j' Zaviš prigledati vojsku
Pa se ne će natrag povratiti. —
Besidi joj Pletikosa Marko:
— Pričekaj me Zavišina ljubo,
Dok sakupim hrte i sokole,
Hrte moje iz zelene gore,
Sokolove iz oblaka gornjih! —
Kupi Marko hrte i sokole
Pa on ode Zavišinoj ljubi.
Lipo ga je ljuba dočekala
I spravila gospocku večeru.
Kad je ljuba s Markom večerala,
Besidila Zavišina ljuba:
— Bogat tebi, Pletikosa Marko,
Je l' u vašoj zemlji taki adet,
Ko s kim sidi, ladno pije vino,
Da taj s otim u ložnicu iđe? —
Odgovara Pletikosa Marko:
— U našoj je zemlji taki adet,
Di junaci ladno piju vino,
Tamo ženske ne dolaze glave. —
Ništom oni riči razdilili,
Al evo ti Zaviša vojvoda,
Zaviša se natrag povratio.
Al izlazi ljuba prid Zaviša,
Prid Zaviša ljuba uplakana
Pa besidi ljuba Anđelija:
— Di si dosad Zaviša vojvoda?
Tu je došla neznana delija

Pa menekar u ložnicu zove. —
Kad je ušo Zaviša vojvoda
I vidio Pletikosa Marka
Pa besidi Zaviša vojvoda:
— Tu si kurvo, Pletikosa Marko,
Šta si moju rascvilio ljubu,
Šta si ljubu zvao u ložnicu! —
Odgovara Pletikosa Marko:
— Nisam ljubu zvao u ložnicu,
Ljuba j' sama u ložnicu zvala. —
Al besidi Zaviša vojvoda:
— Lako j' tebi Pletikosa Marko
Privariti i mlado i ludo. —
Al besidi Pletikosa Marko:
— Moja j' ljuba i mlada i luda
Al je niko privariti ne će. —
Al besidi Zaviša vojvoda;
— Daj ti meni sve tvoje odilo
I daj meni tvojega konjica,
Da ja iđem tvome dvoru bilom,
Ja ću tvoju ljubu privariti. —
Daje Marko sve svoje odilo
I daje mu svojega konjica.
Ode Zaviš Markovome dvoru,
Markova ga ljuba ugledala
Pa besidi tananoj robinji:
— Oprosti me od ove sramote,
Ja ću tebe od teškoga roblja.
Ondud iđe nepoznat delija,
Po odilu rekla b' da je Marko,
Al po brku Zaviša vojvoda. —
Posluša je mlada robinjica.
Ona j' maže bilim i rumenim
Pa oblači u svoje odilo
I dade joj s ruku prstenove
Pa besidi tananoj robinji:

zkvh.org.rs

— Konja primaj, kan'da ga ja primam,
Al ne veži di se Markov veže,
Već ga veži di s' gostinski vežu.
Ako j' Marko on će tebe karat,
Ako j' Zaviš, ni sitit se ne će.
Kad mu staneš krevet namišćati,
Ne meći mu jorgan po jorganu,
Već mu meći jastuk po jastuku,
Ti mu steri gostinske dušeke.
Ako j' Marko on će tebe karat,
Ako j' Zaviš, ni sitit se ne će. —
U to doba došo i Zaviša.
Konja prima tanana robinja,
Ne prima ga ko mlada robinja,
Već ga prima ko Markova ljuba,
Ne veže ga di se Markov veže,
Već ga veže di s' gostinski vežu,
Al se Zaviš ni sitio nije.
Kad mu stala krevet namišćati,
Ne meće mu jorgan po jorganu,
Već mu meće jastuk po jastuku,
Stere njemu gostinske dušeke,
Tu se Zaviš ni sitio nije.
Kad su oni legli u ložnicu,
Al besidi Zaviša vojvoda:
— Pruži ruku Anđelijo ljubo! —
Privari se tanana robinja,
Manu sabljom Zaviša vojvoda,
Ociče joj pri ramenu ruku,
Pa on jaši konja Markovoga
Pa on ode svome dvoru bilom.
Nosi ruku tanane robinje
Pa je daje Pletikosi Marku.
Uze ruku Pletikosa Marko
Pa besidi Pletikosa Marko:
— Istina je, Zaviša vojvoda,

Prstenovi jesu moje ljube,
Al je ruka tanane robinje. —
Al besidi Zaviša vojvoda:
— Kad je ruka tanane robinje,
Da iđemo u polje široko,
Da junački mejdan podilimo. —
Glas dopade do Markove ljube,
Ona veli Mihovilu slugi:
— Sedlaj konja Mihovilu slugo,
Tebi ticu, meni lastavicu,
Da iđemo u polje široko,
Da vidimo, oće l' izgubiti,
Izgubiti Marko rusu glavu! — 121

008 Kazivala Teza Crnković, Subotica

20. VIRNA LJUBA

Sinoć majka oženila Marka,
Kad ujutru bila knjiga stigla:
— Ajde Marko, car zove na vojsku! —
Osta Marku ljuba neljubljena
Pa je Marko ljubi besidio:
— Oj Boga ti, ljubo neljubljena,
Dvori majku devet godinica,
Kad po redu nastane deseta,
Ti s' udaji za koga ti drago! —
Dvori majku devet godinica,
Dvori majku ljuba neljubljena.
Kad je prošlo devet godinica
I po redu nastala deseta,
Al se ona penje na čardake
Pa je sama tijo besidila:
— Bože mili, da dugih godina!
Ne dosadi meni dvor metući,
Dvor metući, ni vode noseći,

zkvh.org.rs

Ni dvoriti staru svekrovicu,
Ni slušati mladu zauvicu,
Već dosadi nad oč' imat veze
Čekajući gospodara Marka. —
Ona misli da niko ne čuje,
Al to čula mlada zauvica
Pa besidi mlada zauvica:
— Oj starice, stara moja majko!
Još do danas ništa čuli nismo
Mi od naše mlađane snašice,
Al se danas penje na čardake
Pa je sama tijo besidila:
„Bože mili, da dugih godina!
Ne dosadi meni dvor metući,
Dvor metući, ni vode noseći,
Ni dvoriti staru svekrovicu,
Ni slušati mladu zauvicu,
Već dosadi nad oč' imat veze
Čekajući gospodara Marka." —
— Muči, ćuti, drago dite moje,
Bog će dati pa će Marko doći! —
Istom oni u riči bijaše,
Vodom jedre do tri šajke lađe.
U prvoj je soko zakliktao,
A u drugoj konjic zarzao,
A u trećoj zapivao Marko.
Majka Marka po grlu poznaje,
Koliko ga biše ugledala,
Još onliko prid njeg išetala,
Ruke širi u lice ga ljubi,
Marko majku u bijelu ruku,
Al besidi Marko svojoj majci:
— Oj starice, stara moja majko,
Šta si mi se tako pomladila?
Mlađa si mi, nego što si bila. —
— A kako se ne bi pomladila,

Kad sam tebe s dobrim oženila.
Još do danas ništa čuli nismo
Mi od naše mlađane snašice,
Al se danas penje na čardake
Pa je sama tijo besidila:
„Bože mili, da dugih godina!
Ne dosadi meni dvor metući,
Dvor metući, ni vode noseći,
Ni dvoriti staru svekrovicu,
Ni slušati mladu zauvicu,
Već dosadi nad oč' imat veze
Čekajući gospodara Marka." —
Al govori Marko svojoj majci:
— Izvedi je stara mila majko,
Izvedi je prid dvor na sunašce,
Lipim ću je darivati darom,
Kad je tebe staru dodvorila
I menekar mladog dočekala. —
Izvela je stara mila majka,
Izvela je prid dvor na sunašce.
Veže Marko đerdan oko vrata,
Oko vrata trostruko dukata
Pa besidi staroj miloj majci:
— Vodite je u bijele dvore,
Konji ržu a junaci viču
Mlado, ludo poplašit će mi se. —

908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

21. LJUBA IZBAVI VOJNA

Lov lovio Bočkor Rajkoviću
Ispod dvora od Kostura Jova,
Lov lovio u nedilju mladu.
Uvati ga od Kostura Jovo
Pa ga baca na dno u tavnicu.

zkvh.org.rs

Kad to čula Bočkoreva ljuba,
Da joj Bočkor na dnu u tavnici,
U tavnici od Kostura Jove,
Ona iđe svojoj staroj majki:
— Daj mi, majko, konja babe moga
I daj meni babino odilo
I daj meni babino oružje
I daj meni babinu dolamu,
Ja ću ići izbavit Bočkora! —
S otim ode Bočkoreva ljuba
Pa oblači babino odilo,
Pripasuje babino oružje
I zagrće babinu dolamu,
Tursku čalmu svija oko glave
P' onda jaši konja babe svoga,
Ona iđe svojoj staroj majki.
— Bi l' poznala moja stara majko,
Bi l' poznala, da sam ženska glava? —
Al joj stara odgovara majka:
— Ni po čemu moje dite drago,
Već po jednoj babinoj dolami. —
S otim ljuba konja okrenila,
Ona jezdri Jovinome dvoru,
Oštro svoga konja naljutila,
Iz kopita živa vatra siva,
Iz nozdrva modar plamen liže,
Tako došla Jovinome dvoru,
Tako svoga konja ugonila.
Istrčale Jovanove sluge,
Sluge joj se do zemlje klanjaju,
Al besidi Bočkoreva ljuba:
— Božja pomoć, Jovanove sluge,
Je l' kod dvora od Kostura Jova? —
Beside joj Jovanove sluge:
— Kod dvora je od Kostura Jova,
Al je Jovo počo užinati

Pa sad ne će napolje izaći. —
Al veli njim Bočkoreva ljuba:
— Pozdravite od Kostura Jovu,
Nek mi oma napolje izađe,
Ja sam poslat od cara turskoga! —
I odoše Jovanove sluge
Pa kazuju od Kostura Jovi:
— Pozdrav tebi od Kostura Jovo,
Došlo j' jedno Ture golobrado
Od samoga cara poočima,
Da mu oma napolje ižađeš! —
Kad izašo od Kostura Jovo,
Ljuba mu se do zemlje poklanja:
— Pozdrav tebi od Kostura Jovo
Od našega cara poočima,
Da mi puštiš iz tavnice roblje
Pa da tiram caru čestitome. —
Al besidi od Kostura Jovo:
— Sve ti mogu popušćati roblje,
Al ne mogu Rajković Bočkora,
Što j' lovio u nedilju mladu. —
Al besidi Ture golobrado:
— Rad njega me zanajviše šalje. —
Privari se od Kostura Jovo
Pa joj pušti iz tavnice roblje
I pušti joj Rajković Bočkora
Pa da tira caru čestitome.
Tirala jih Bočkoreva ljuba,
Tirala jih do zelene gore.
Kad su došli u zelenu goru,
Besidi njim Bočkoreva ljuba:
— Iđ'te roblji koji kuda znate,
Ja ć' s Bočkorom našem dvoru bilom. — 74

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

zkvh.org.rs

22. SVATOVI BLIZANACA

Ženi majka dva sina bliznaka
I uzima sestre bliznakinje.
Legla majka sanak boraviti,
Sanak snila, u sanku vidila,
Da j' letilo jato golubova
I med njima dva siva sokola.
Kad se majka iz sna probudila,
Svome mužu sanak povidala,
Al je njojzi muže besidio:
— Jesam li ti ljubo govorio,
Da ne ženiš dva sina bliznaka,
Ne uzimaš sestre bliznakinje,
To će biti do dva naša sina. —
Pa odoše svati rad divojke
I odoše do dva đuvegije,
Zdravo očli i natrag s' vratili
I poveli lipote divojke.
Kad su došli u zelenu goru,
Stali da njim s' konji odjahuju
I sitnom jih zobom nazobaju.
Svati pali po zelenoj travi,
Puče puška iz zelene gore
I ubije jednog đuvegiju,
Puče druga i ubi drugoga.
Svi svatovi mukom zamukoše
I u crnu zemlju pogledaše
Pa beside kićeni svatovi:
— Ko će sada na muštuluk majci? —
Al besidi Bogić gospodaru:
— Dajte meni do dvi mrtve glave,
Ja ću ići na muštuluk majci! —
Dadoše mu do dvi mrtve glave
I on ode na muštuluk majci.
'Z daleka ga ugledala majka,
Malo bliže prid njeg išetala.

— Zdravo da si, Bogić gospodaru!
Jesu l' zdravi kićeni svatovi,
Jesu l' zdrave gospoje snašice,
Jesu l' zdrava dva bliznaka sina? —
— Svi su zdravi kićeni svatovi
I zdrave su gospoje snašice,
Već evo ti dvi zel'ne jabuke,
Koje su ti u nidri zrijale. —
Kad to vid'la stara mila majka,
Svist joj zašla, crnoj zemlji pala.
S otim stigli kićeni svatovi,
Svi svatovi majku podizali,
Al je niko podignit ne može.
Dojezdriše gospoje snašice
Pa beside gospoje snašice:
— Ustani se naša svekrovice,
Dvorit ć'mo te za devet godina
I brez kara i brez mrmoranja,
A kad prođe već devet godina,
Tražit ćemo doma gospodara. — 55

908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

23. LJUBAV I DUŽNOST

Razboli se Latinović Andre.
Nosila mu Marica divojka
Žutih tunja u medu kuvanih
I jabuka šećerom posutih.
Nudila ga Marica divojka:
— Uzmi tunja u medu kuvanih
I jabuka šećerom posutih! —
Al se Andre njojzi odgovara:
— Ne mogu ti Marice divojko,
Sva se aspa na srce sasula! —
To izusti i dušu ispusti.

zkvh.org.rs

Kajala ga Marica divojka,
Kajala ga tri godine dana.
Prvu god'nu kola ne igrala,
Drugu god'nu kosu ne češljala,
A za treću lica ne umila.
Kad je prošlo tri godine dana,
Zaprosi je car vlaški Stipane,
Zelenu joj pokrojio svilu,
Da ne kaje Latinović Andru.
Kad je bilo vrime od vinčanja,
Kupi Stipe gospocke svatove,
Sakupio hiljadu svatova,
Zdravo došli i natrag s' vratili
I poveli Maricu divojku.
Kad su oni već na putu bili,
Ugledala Marica divojka,
Ugledala lipog Andre dvore,
Pa besidi Marica divojka:
— Da je srića, lipog Andre dvori,
Da je srića, da po vama šetam,
Al nesrića pokraj vas će proći! —
Kad su došli spram Andrinih dvora,
Ugledala Marica divojka,
Ugledala lipog Andre majku
Pa besidi Marica divojka:
— Da je srića, lipog Andre majko,
Da je srića, da mi zapovidaš,
Al nesrića kraj tebe ću proći! —
To dočuo car vlaški Stipane
Pa besidi car vlaški Stipane:
— Zar i sada
Kaješ Mare Latinović Andru? —
Al besidi Marica divojka:
— I moje ću čedo zaklinjati,
Neka kaje Latinović Andru. —
Razljuti se car vlaški Stipane

Pa on vadi sablju od bedrice,
Pa udara Maricu divojku.
Kako ju je lako udario,
Sa crnom je zemljom sastavio.
Pa besidi car vlaški Stipane:
— Od zle kučke ni štene ne valja. — 53

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

24. OMER I OMERKA

Dvoje milih od malena bili,
Omer momče, Omerka divojka.
Kad je Omer bio za ženidbu
A Omerka bila za udaju,
Majka ženi svojega Omera,
Ali ne da prositi Omerku.
Ona 'oće Atlagića zlato,
Jel je zlato u kavezu raslo.
Nij' vidilo na čem žito raste,
Na čem žito, a na čemu trava,
Niti znade šta je muška glava.
Zove majka Omera svojega,
Pa da prose Atlagića zlato,
Al besidi Omer momče mlado:
— Ne ću, borme, moja stara majko,
Ne ću, borme, Atlagića zlato! —
Ode sama Omerova majka
I zaprosi Atlagića zlato.
Kad je bilo vrime od vinčanja,
Kupi majka kićene svatove
Pa da iđu s Bogom rad divojke,
Al besidi Omerova majka:
— Moj Omere, moje bilo perje,
Ajde, iđi dite rad divojke! —
Al besidi Omer momče mlado:

zkvh.org.rs

— Ne ću, borme, moja stara majko! —
On prigrće svilenog jankela
I pod jankel šefteli tamburu,
Pa on ode Omerki divojki,
Sa svatovi ode stara majka.
Kad su očli Atlagića dvoru,
Al besidi beže Atlagiću:
— Prijo naša, Omerova majko! —
Kakva j' noćca brez sjajna miseca,
Kakvi danak brez žarkoga sunca,
Kakvi svati brez mladog ženika? —
Al besidi Omerova majka:
— Naš pretelju, beže Atlagiću!
O'de kažu goru vilovitu
I u njojzi Zagorkinju vilu,
Koja skida zlato sa konjika,
A u mene j' samo jedno zlato,
Pa se bojim, da mi ne ustrili. —
S otim svati poveli divojku.
Kad su došli Omerovom dvoru,
Al besidi Omerova majka:
— Oj Omere, moje bilo perje,
Ajde snimi sa konjika zlato! —
Al besidi Omer momče mlado:
— Ne ću, borme, moja stara majko! —
Majka vadi svoje bile dojke:
— Ne bila ti prosta moja 'rana,
Ako zlato sa konja ne snimiš! —
Ode Omer doli nuz čardake,
Pa on snimi sa konjika zlato.
Kad uveče svati večerali,
Večerali i mladince sveli,
Al besidi Omer momče mlado:
— Bogam tebi, Atlagića zlato!
Do'vati mi divit i artiju,
Da napišem jednu knjigu malu,

Što će tebi za svidodžbu biti. —
Dodaje mu Atlagića zlato,
Dodaje mu divit i artiju.
Piše Omer jednu knjigu malu:
— Obuc'te mi vezenu košulju,
Što j' Omerka u radosti vezla,
Vežite mi vezenu maramu,
Što j' Omerka u mladosti vezla,
Kitite me cvićom karamfiljom,
Čime j' mene Omerka kitila.
Nek me nose momci neženjeni,
Nek me prate dive neudate,
Nek me nose šefteli sokakom
Pokraj bila Omerkina dvora,
Nek me vidi Omerka divojka,
Nek me vidi i nek me celiva,
Kad me nije živog celivala,
Nek me barem mrtvoga celiva. —
Vezak vezla Omerka divojka,
Vezak vezla gori na bedemu
I najvišljoj kuli na pendžeri,
Dva joj đula na đerđep panula,
Pripade se Omerka divojka,
Pa je sama sobom besidila:
— Da Bog znade, dobro biti ne će! —
Dok evo ti snaje Omerkine
U odaju Omerke divojke,
Pa besidi snaja Omerkina:
— Jesi l' čula, Omerka divojko,
Da se Omer juče oženio
I doveo Atlagića zlato? —
Al besidi Omerka divojka:
— Istina je, rođena snašice
Dva mi đula na đerđep panula. —
Istom oni riči razdilili,
Kad evo ti i druge snašice,

zkvh.org.rs

Pa besidi Omerki divojki:
— Jesi l, čula, Omerka divojko,
Da ti noćos Omer priminio?
Evo, nose mrtvoga Omera! —
Siđe doli Omerka divojka.
U to doba mladi nosioci,
Al besidi Omerka divojka:
— Oj Boga vam, mladi nosioci.
Spuštite mi na zemlju Omera,
Da ga barem mrtvoga celivam,
Kad ga nisam živog celivala! —
Spuštiše joj na zemlju Omera,
Živa nikla Omerka divojka,
Živa nikla, a mrtva odnikla.
Ukopaše jedno kraj drugoga.
Iz Omera zelen bor izniko,
Iz Omerke zelena borika,
Borika se oko bora vila,
Ko Omerka oko svog Omera. 116

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

25. DIVOJKA IĐE NA OGLED

Kad se ženi Omer Dželebija,
Pa on prosi Anku Smederanku,
Anku prosi, Anka poći ne će,
Dok ne vidi Omerove dvore
I Omera kako konja jaši.
Kad je malo vrime poodmaklo,
Opravlja se Anka Smederanka,
Opravljala se u ruvo junačko,
Ona jaši konja do mejdana,
Ona ode Omerovom dvoru.
Kad je došla na Smeder-kapiju,
Oštro Anka svoga konja javlja,

Iz kopita živa vatra siva,
A iz nosa modar plamen suče.
Kad je došla Omerovom dvoru,
Tude Anku sluge dočekale,
Konja vode doli u podrume,
Omer Anku gori na čardake.
Kad su oni malo besidili,
Besidili, vina s' ponapili,
Al besidi Anka Smederanka:
— Bogam tebi, Omer Dželebija,
Spravljaj nama gospocku večeru,
Što će biti i meni i tebi! —
Čudio se Omer Dželebija,
Pa besidi svojoj staroj majci:
— Bože majko, čuda golemoga!
I do sad su gosti dolazili,
Al mi nisu večeru iskali. —
Kad je Omer Ankom večerao,
Besidila Anka Smederanka:
— Steri Omer', mekane dušeke,
Što će biti i meni i tebi! —
Čudio se Omer Dželebija
Pa besidi svojoj staroj majci:
— Bože majko, čuda golemoga!
I do sad su gosti dolazili,
Al me nisu u ložnicu zvali. —
Kad ujutru jutro osvanilo,
Besidila Anka Smederanka:
— Spremaj konja i moga i tvoga,
Pa me prati do Smedera grada! —
Kad su konji bili pospremani,
Usidoše dva dobra konjica
Pa odoše do Smedera grada.
Kad su došli spram Smeder-kapije,
Al besidi Omer Dželebija:
— I ja sam se junak oženio

zkvh.org.rs

I divojku ode isprosio,
Ali sam je tužan ostavio. —
Al besidi Anka Smederanka:
— Zašto si je tužan ostavio? —
— Kad su mi je troji nakudili!
Prva j' mana što s' je nakudili,
Da joj glava leži na uzglanci,
Druga j' mana, što s' je nakudili,
Da načesto ruvo prominjiva,
Treća j' mana, što s' je nakudili,
Da joj glava vikom na pendžeri. —
Al besidi Anka Smederanka:
— Ako j' glava leži na uzglanci',
Ona j' sama pa je mazi mama,
Ako često ruvo prominjiva,
Ona ima pa ga prominjiva,
Ako j' glava vikom na pendžeri,
Ona gledi 'oće l' Omer doći,
'Oće l' doći Omer sa svatovi'. —
To izreče pa u grad uteče.
Omer ode dvoru bijelome
Pa on kupi kićene svatove
Pa on ode dovesti divojku.
Kad su došli, doveli divojku,
Anka sila pa se zamislila,
Al besidi Omer Dželebija:
— Jesu l' gosti, moja stara majko,
Jesu l' gosti, što su sinoć bili? —
Sad su sili pa se zamislili. 77

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

26. DIVOJKA NEĆE ZA NEDRAGOG

Zaspala je Marica divojka
Na čardaku suncu na istoku;
Gledala je stara mila majka,

Gledala je pa je besidila:
— Spavaj Mare, moje dite drago,
Kome te je obećao babo,
Ne ćeš imat ni u noći sanka,
A kamo li na bilome danku! —
Ona misli da niko ne čuje,
Al to čula Marica divojka.
Ona pita svoju staru majku:
— Kome j' mene obećao babo? —
— Obećo te Hercegu Stipanu,
Dao j' babi nebrojeno blago
I dao mu konja od mejdana,
Tvojoj majki suknju od skerleta,
Snaji Janji krunu od bisera,
A tvom bratu i kalpak i perje. —
Kad to čula Marica divojka,
Klela jih je Marica divojka,
Klela jih je pa je besidila:
— A moj babo, s konja vrat slomio,
Vrat slomio, blago ne dobio,
Mojoj majki suknja poveščala,
Snaji Janji kruna izgorila,
A mog brata ja ni kleti ne ću,
Zdrav podero i kalpak i perje,
Na granici u madžarskoj ruci! —
Pa još veli Marica divojka:
— Kad ugledaš sa svatovi' Stipu,
Opravi me, kan' da me udaješ,
Pa me nosi prid dvor na vidove
Pa me žali kan' da sam umrla. —
Istom oni riči razdilili,
Al eto ti sa svatovi' Stipe.
Opravlja je stara mila majka,
Opravlja je, kan' da je udaje,
Pa je nosi prid dvor na vidove
Pa je žali, kan' da je umrla,

zkvh.org.rs

U to doba Stipe sa svatovi',
Lipe Stipe svate sakupio,
Sve junake momke neženjene,
Pod junake sve konje trećake,
A sam jaši konja četvrtaka.
Kada vidi Herceže Stipane,
Da je njemu priminula Mara,
On besidi ostalim svatima:
— Donesite oganj vatre žive,
Da je metnem Mari na srdašce,
Ne bi l' moju razgrijao Maru! —
Donesoše oganj vatre žive,
Pa je meću Mari na srdašce,
Al se Mara razgrijat na more.
On besidi ostalim svatima:
— Vi idite u zelenu goru,
Privrćite drvlje i kamenje
I tražite zmiju jidovitu,
Da je metnem Mari oko vrata,
Ne bi l' mi se poplašila Mara. —
I odoše u zelenu goru,
Donesoše zmiju punu jida,
Oni meću Mari oko vrata,
Al se Mara poplašiti ne će.
Kad vidio Herceže Stipane,
On joj tura ruku u nidarca,
Ne bi l' mu se nasmijala Mara,
Al se Mara nasmijati ne će.
Kad to vidi Herceže Stipane,
Da se Mara nasmijati ne će,
Ode Stipe gorom jadikući,
Mara ode u dvor pivajući.
Pitala je stara mila majka:
— Alaj Mare, moje dite drago,
Koja t' muka ponajteža bila? —
— Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:

Kad mi metne oganj vatre žive,
Čisto me je razgrijalo majko,
A kad metnu zmiju oko vrata,
Kan' da metnu tri niza bisera,
Al prokleta junakova ruka,
Mal' se nisam na nju nasmijala. — 81

Kazivala Teza Crnković, Subotica

27. BRIŽNA MAJKA

Malo selo, al je neveselo.
Je li gori, je l' ga kuga mori?
Niti gori, nit ga kuga mori,
Već umire kneže Radioca.
Ostaje mu Janja udovica
I nuz Janju Ivan sirotica,
Pa je kneže svitovao Janju:
— Moja Janje, moja virna ljubo.
Ne udaj se ujtru ni na podne,
Već u veče kad zalazi sunce,
Kad ulegneš tvoga sirotana,
Da ne trza očima za majkom,
Kada će mu otić mila majka! —
Kad su mladog kneza saranili,
Al na Janju svati udarili,
Al beside Janji diverovi:
— Udaji se za koga ti drago,
Svatovi nam tvoji dodijali
I avliju našu iskopali! —
Udala se na daleko Janja,
Svi je prate diverovi redom,
Često njim se natrag obzirala,
Al beside Janji diverovi:
— Je l' ti žavo starog zavičaja,
Je li ti je bijelih dvorova,

zkvh.org.rs

Je l' u dvoru stare svekrovice? —
Al se Janja njima odgovara:
— Ni' mi žavo starog zavičaja,
Niti mi je bijelih dvorova,
Ni u dvoru stare svekrovice,
Već mi žavo moga sirotana.
Ko će njemu ugrijati ruke,
Ko li će ga opasati pasom,
Ko li će mu bilog kruva dati? —
Al beside Janji diverovi:
— Ne brini se ti za sirotana!
Mâjka će mu ugrijati ruke,
Teta će ga pasom opasati,
Strine će mu bilog kruva dati. —
Al je Janja njima besidila:
— Mâjka stara, pa će i umriti,
Teta mlada, pa će se udati,
A i strina svaka svoje ima,
Za mojeg će i zaboraviti. —
Još je njima Janja govorila:
— Kad stanete Ivana ženiti
I mene ć' te u svatove zvati
I menekar žalosnu svekrovu. —
S otim s' natrag diverovi vrate
Janja ode zavičaju svome.
Kad su stali Ivana ženiti
I Janju su u svatove zvali.
Kad su svati doveli divojku,
Janja sila pa se zamislila,
Al je Ivan njozi govorio:
— Šta s' se moja zamislila majko,
Je l' ti nisu po ćudi svatovi,
Je l' ti nije po volji divojka? —
— Menikar su po ćudi svatovi
I meni je u volji divojka,
Već uzo si sirotu divojku,

A i tvoja majka ništa nema,
A silne si svate sakupio.
Ko će njima nadiliti dara? —
Al besidi lipota divojka:
— Ne brini se moja svekrovice,
Meni j' majka pripravila dare,
Još sam mala u kolivki bila:
Svim svatov'ma crnajli marame,
Starom svatu od lale košulju,
Đuvegiji konja i oružje,
A svekrovi tunju od sto listi,
Od sto listi, od devet vrvova. —
— Di je rasla, di li sazrijala? —
— Narasla je moru na otoku,
Sazrijala suncu na istoku. — 76

08 Kazivala Teza Crnković, Subotica

28. ŽALOSNA SVATICA

Platno tkala Drinopoljka Mara,
Platno tkala i nad njim plakala
I sama je sebi besidila:
— Evo danas devet godinica,
Kako nisam majki gošća bila,
Ni ja majki, ni majka menika. —
Al na vrata dva junaka mlada . . .
— Ajde Mara u svatove majki,
Sad ti majka tri čini veselja:
Bratu Niki dovela divojku
A Ivanu ištom isprosila,
Sela Manda pod prstenom mlada. —
Al besidi Drinopoljka Mara:
— Stan'te malo dva junaka mlada,
Da ocičem tri aršina platna,
Ta s čime ću darivati kuma. —

zkvh.org.rs

Al beside dva junaka mlada:
— Ti ne kroji tri aršina platna,
Već ti kupi tri voštene sviće,
Pri čemu će svati večerati. —
Krenili se već majkinom dvoru.
Kad su došli u zelenu goru,
Al besidi Drinopoljka Mara:
— Bog će dati, dobro biti ne će,
Vrlo meni desni obraz gori. —
Al beside dva junaka mlada:
— Ne budali Drinopoljka Maro,
Obraz gori od rujnoga vina! —
Opet idu po zelenoj gori,
Al besidi Drinopoljka Mara:
— Bog će dati, dobro biti ne će,
Vrlo me je zabolila glava. —
Al beside dva junaka mlada:
— Glava boli od žarkoga sunca. —
Al besidi Drinopoljka Mara:
— Bog će dati, dobro biti ne će.
Bileg igra po ramenu livom. —
Al beside dva junaka mlada:
— Ne budali, Drinopoljka Maro,
Bileg igra rod ti se veseli,
Doći će nam Drinopoljka Mara. —
Kad su došli blizo majke dvora,
Al besidi Drinopoljka Mara:
— Kaki su mi u mame svatovi?
Nit se čuje bubnja, nit svirala,
Nit se viju svileni barjaci,
Nit se čuje jenga ni svekrove. —
Al beside dva junaka mlada:
— Svirali su pa i pristali su,
Barjaci se vili pa savili,
A svati su očli užinati,
Tvoje mame grlo zamuknilo. —

Kad su došli pod sjajne pendžere,
Al besidi Drinopoljka Mara:
— Tude žali jedna žena stara,
Po glasu je kanda moja mama. —
Al beside dva junaka mlada:
— Tude ima paunica stara,
Izgubila troje paunčadi,
Pa jih ne mož nikako da nađe. —
Kad je došla do majkina dvora,
Brata Niku na groblje odneli
A Ivana na nosila nose,
Sela Manda pod pokrovom mlada.
Ljuto kune Drinopoljka Mara,
Ljuto kune dva junaka mlada,
Što joj nisu i od prija rekli.
— Svu bi moju kosu odrizala,
Pa bi moju kosu pozlatila,
Pa b' sterala po novi' drumovi'.
Ko b' naišo, svak bi se čudio . . .
U velikoj nigi nigovana,
Još u većoj žalosti rizana. — 73

84 Kazivala Kata Palić, Čonoplja

29. MARICA NEVISTA
(Ista pisma malo drukčije)

Išetala Marica nevista,
Išetala u zelenu bašču,
Pogledala na istok u sunce
Pa besidi Marica nevista:
— Sunce žarko na visoko si mi,
Majko moja na daleko si mi!
Evo danas već devet godina,
Kako nisam majki gošća bila. —
Istom ona te riči mislila

zkvh.org.rs

Al evo ti mlad ulak od majke.
— Ajde Mare u svatove majki!
Majka čini sad tvoje veselje,
Ćer udaje i ženi dva sina. —
Uze Mara tanke burundžuke,
Pa da kroji bijele darove.
Al besidi mlad ulak od majke:
— Ne kroj, Mare, bijele darove
I ne kvari tanke burundžuke,
Već ti uzmi svića voštenica
Pri čime će svati večerati. —
Pa odoše majki u svatove.
Kad je Mara ugledala dvore
Al besidi Marica nevista:
— Bože mili, žalosnih svatova!
Ne čuju se bubnji ni svirala,
Nit' se vije svilenih barjaka. —
Al besidi mlad ulak od majke:
— Ivinu su doveli divojku,
Rad Stipine svatovi otišli,
Sestra Fata pod prstenom stoji,
A sunce je baš na podne, Mare,
Pa su svati sili užinati,
Utolili bubnje i svirale
I savili svilene barjake. —
Kad su došli spram majkina dvora
Opet veli Marica nevista:
— Bože mili, žalosnih svatova!
Ne čuju se pisme ni popivke,
Nit' se vije kolo naokolo,
Samo čujem grlo žalovito,
Baš kan' dar je ostarile majke. —
Al besidi mlad ulak od majke:
— Oj Boga ti Marica nevista!
Ivana su u grob odpratili,
A rad Stipe nosila doneli,

Sestra Fata pod pokrovom leži. —
Al besidi Marica nevista:
— Bog t' ubio mlad ulak od majke!
Što mi nisi prija govorio,
Da se nisam tako opravila
Kan' dar iđem u svatove majki . . . — 51

908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

30. ZLA I DOBRA SESTRA

Râni majka dvi ćeri jednake,
Jedno Fata a drugo Merina.
Fata mlađa, Merina starija,
Fatu prose svati od svakuda,
A Merinu niko ni odkuda.
Al besidi Merina sestrica:
— Ajde sele, da bilimo dare,
Da nosimo u zelenu goru! —
Kad su očli u zelenu goru,
Ubilili bijele darove,
Al besidi Merina divojka:
— Ajde sele, pod rumenu ružu,
Da trgamo rumenu ružicu,
Da kitimo tvoje bile dare
Pa će dari mirisati ružom! —
Otud odu pod zelenu jelu,
Side Mera na zelenu travu,
Pa besidi Fatimi sestrici:
— Sidi Fato, na zelenu travu
Pa m' nasloni na krioce glavu,
Jel mi ne ćeš dugo naslonjati. —
Side Fata na zelenu travu
Pa joj metne na krioce glavu.
Vadi nože Merina divojka,
Vadi nože od svilenog pasa,

zkvh.org.rs

Ona kolje Fatimu sestricu,
Naklala je, al' zaklala nije.
Kad vidila Merina divojka,
Kad vidila, šta je učinila,
Ona skupi bijele darove,
Ona biži dvoru bijelome.
Pitala je stara mila majka:
— Oj Merina, da di ti je Fata? —
— Naišli su janjičari Turci,
Ja pobigla, a Fatu odneli.—
Kad ujutru bili dan osvane,
Dan osvane i sunce ograne,
Iđe Ive s kićeni svatovi,
Gavran gače na zelenoj jeli,
Al besidi mlađan ćuvegija:
— Stan'te braćo, kićeni svatovi!
Gavran gače na zelenoj jeli,
Onde ima makar kake krvi.
Ako li je krvca od konjica,
Mirišit će majkinom-dušicom.
Ako li je krvca od junaka,
Mirišit će vinom i rakijom.
Ako li je krvca od divojke,
Mirišit će tunjom i jabukom. —
Kad su došli pod zelenu jelu,
Leži Fata kano janje mlado,
Naklana je al zaklana nije,
Od svatova niko j' ne poznaje,
Vinčan kume po bilome licu,
Đuvegija po zlatnom prstenu.
Uzima je mlađan đuvegija
Pa je meće na lake kočije,
On je nosi svome dvoru bilom,
Pa je daje na nove doktore,
Ličeć' Fata i čedo rodila.
Al se Fati ženi diver Aga,

'Oće prosit Merinu divojku,
Al besidi Fatima nevista:
— Ajde Ago i meni je drago,
Ajde prosi Merinu divojku! —
Prosi Ago i isprosio je.
Kad je bilo vrime od vinčanja,
Skupili se kićeni svatovi,
Skupili se, očli rad divojke.
Kad su svati u dvor ušetali,
Zapivala Fatima nevista:
— Bože mili običnih dvorova,
Kandar sam se u njima rodila.
Obična mi i prija i pretelj,
Kandar su mi i otac i majka.
Obična mi moja jetrovica,
Kandar mi je rođena sestrica. —
Tom se niko dositio nije.
Dili dare Merina divojka,
Al besidi Fatima nevista:
— Bože mili, da lipih darova,
Al je ovdi polovica moja. —
Tom se niko ni sitio nije.
Kad su svati doveli divojku,
Čedo ljulja Fatima nevista,
Čedo ljulja pa mu lipo piva:
— Buji-baji, moje čedo malo,
U nedilju doć' će naša baka!
Da zna baka da ima unuka,
Donela bi zelenih jabuka. —
Kad to čula Merina divojka,
'Oće Mera čudo da učini,
'Oće Mera da u vodu skoči,
Al besidi Fatima nevista:
— Nemoj Mero, da od Boga nađeš,
Nek ti prosta moja krvca bila,

zkvh.org.rs

Samo nemoj čudo učiniti,
Samo nemoj u vodu skočiti! — 98

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

31. MILOSTIVI DIVER

Kad se ženi Dunđerić Alija,
Iz daleka isprosi divojku,
Iz daleka iz Bosne ponosne.
Kada su se natrag povratili,
Podvikiva lipota divojka:
— Zbogom ostaj, rosna Bosno ravna!
I po Bosni svi moji hajduci,
S kojima sam čedo porodila
I još drugo nosim pod pojasom. —
Al to čuli kićeni svatovi,
Pa govore Omeru diveru:
— Čuj divere, što govori snaša! —
— Ne budal' te kićeni svatovi,
Ovoj j' naša podviknula snaša:
„Zbogom ostaj zemljo Bosno ravna
I u tebi moje drugarice,
S kojima sam sitan vezak vezla,
Na đerđepu mećala sokole". —
Kad su došli u zelenu goru,
Al besidi Omere divere:
— Sađi s konja, lipota divojko! —
— Ja ne mogu Omere divere,
Ja ću s konja a čedo ć' pod konja. —
Ona s konja, a čedo pod konja,
Uzima ga Omere divere,
Pa ga meće u bijelo platno,
Pa ga nosi u zelenu goru
I meće ga u zelenu travu.
Kad su očli bijelome dvoru,

Sili svati, pa će večerati,
Al besidi Omere divere:
— Ljuto sam se sinoć okladio
Okladio s divojačkom majkom,
Da ću noćit prvu noć s divojkom. —
Al besidi Dunđerić Alija:
— Brat za brata desnu ruku daje,
Kamo l' ne bi prvu noć divojku. —
Kad su očli mladi u ložnicu,
Svu noć diver snaju svitovao:
— Oj Boga ti moja mila snajo!
Kad ujutro bili danak svane,
Nemoj jeknut, nemoj uzdanuti,
Nemoj ruku pod pojas metnuti,
Jel je naša majka domišljanka,
Pa ć' se majka tome dosititi,
Da si mlada čedo porodila. —
Kad ujutro bio dan svanio,
Al besidi ostarila majka:
— Bogat tebi Dunđerić Alija,
Što nam taka blidolika snaša,
Kan' da j' mlada čedo porodila? —
— Ne budali naša stara majko!
Svu noć snašu pribolila glava
I na nos joj krvca prikapala,
Zato j' naše blidolika snaša. — 55

1908 Kazivala Jela Jaramazović, Subotica

32. UDOVICA MARTA I BORETA VOJVODA

Šetala se udovica Marta,
Šetala se priko polja ravna,
U pol dana, na pol polja ravna,
Prid nju iđe Boreta vojvoda,
Pa on tide obljubiti Martu,

zkvh.org.rs

Al govori udovica Marta:
— Huljo jedna, Boreta vojvodo!
Ne ljubi me u pol bila dana,
U pol dana, na pol polja ravna,
Već ako sam tebi omilila,
Uzimaj me za virnu ljubovcu,
Vodi mene u dvore bijele,
Pa me ljubi kano ljubu svoju,
U potaji di niko ne vidi. —
Al govori Boreta vojvoda:
— Draga dušo, udovica Marta!
Ti si momu srcu omilila
I ja bih te za ljubu uzeo,
Al se bojim dva sinka jednaka,
Tvog Ivana i tvog Marijana,
Da me ne će pogubiti mlada. —
Odgovara udovica Marta:
— Draga dušo, Boreta vojvoda!
Kad se tako moje dice bojiš
I zbog njih me uzeti ne smieš,
Ti otiđi u goru zelenu
I zasidni za jelu zelenu,
A ja iđem u dvore bijele,
Pa ću ti se bolom poboliti,
Ja ću slati dva sinka jednaka
Na goricu po ladnu vodicu.
Kada dođu da vode zagrabe,
Dočekaj jih, ociči njim glave! —
Kad je Bore riči razumio,
On odlazi u goru zelenu,
Pa zasidne za jelu zelenu.
Ništ' ne staše udovica Marta,
Ona šeta u dvore bijele,
Pa se ona bolom poboljava.
Ne boluje, što j' Bog bolu dao,
Već se zdrava kuja pritajila,

Brez bolesti samo od pakosti,
Pa da s' onda, prokleto joj bilo!
Pa da s' onda slobodno udaje.
Ona šalje dva sinka jednaka
U goricu po ladnu vodicu,
Ne šalje jih da vode donesu,
Jel joj vode ni tribalo nije,
Već jih šalje da pogube glave.
Al govore dva brata jednaka:
— Oj starice, naša mila majko!
Mi ne smimo brez oružja ići,
Jel je tamo i naš mili babo,
Mili babo glavu izgubio.
Stra' je nama naša mila majko,
Da ne ćemo i mi izginiti. —
Al govori nesrićnica majka:
— Draga dico, dva sinka jednaka,
Koja s' voda pod oružjem nosi,
Od te meni lika bit ne može. —
Al u braća sestrica je bila
I bila je mudra i pametna,
Svačemu se dositit umila.
Kroz prozor njim oružje dodala,
Pa odoše na goru po vodu.
Kad su došli u goru zelenu,
Stade Ive za jelu zelenu,
A Marijan vode zahititi.
Al eto ti Borete vojvode,
Hitro iđe, veli Marijanu:
— Skidaj sa seb' očevu ječermu,
Da ti krvca ječermu ne kvari! —
Skida dite očevu ječermu,
Da mu krvca ječermu ne kvari.
Opet veli Boreta vojvoda:
— Skidaj sa seb' tananu košulju,
Da ti krvca košulju ne kvari! —

zkvh.org.rs

Skida dite tananu košulju,
Da mu krvca košulju ne kvari.
Obzire se Boreta vojvoda,
Obzire se za jelu zelenu,
Odkud će ga obasjati sunce.
To ne bilo žareno sunašce,
Već to bila Ivanova šarka.
Puče pusta kan' da grom opali,
Te udari Boretu vojvodu
U obličje di kalpak namiče,
Di junaku melem ne tribuje.
Čelo puče, oči iskočiše,
Junak pade na travu zelenu.
Ništ' ne staše dva brata jednaka,
Mrtvom njemu ocikoše glavu,
Zahitiše vodice lađane,
Pa odeše u dvore bijele.
Kad su došli u dvore bijele,
Al njihova nevirnica majka
Divno kolo jeste sakupila,
Pa u kolu ona popivava:
— Mili Bože i mila Marijo!
Doći će mi Boreta vojvoda
I donet će dvi junačke glave:
Ivanovu i Marijanovu. —
Odpivava mlađana sestrica:
— Ne budali stara mila majko!
Ako Bog da i srića junačka,
Doći će mi dva mila brajanka
I donet će Boretovu glavu. —
To je njojzi još u riči bilo,
Al eto ti dva brata jednaka.
Oni nose Boretovu glavu,
Baciše je prid staricu majku,
Ovako joj oba govoreći:
— Oj starice, naša mila majko!

Eto tebi zelena jabuka,
Samo j' malo majko zagrižena,
A da nije od Boga grijota
I od ljudi velika sramota
I tvoju bi mi ocikli glavu
I tako te s Boretom vinčali,
Na pogibu kom' si nas poslala,
Kog' si više neg' nas milovala,
Al ne ćemo od Boga ne smimo,
Straha nas je, jel si naša majka. — 123

1885 Kazivao Šime Ivić, Subotica

33. MAJKA I SESTRA

Sinoć sela sila večerati,
Bila kruva i rujena vina.
Al je njozi bratac dolazio:
— Ajde, brate, sa mnom večerati! —
Ali bratac seli odgovara:
— Nije meni, sele, do tvoje večere,
Već je meni sele, do moje nevolje.
Ja sam noćas, sele, pio s Turkom vina,
I ubio sele, bulinoga sina,
Ište bula, sele, sad glavu za glavu.
Već sam došo ja do tebe, sele,
U tebe su, sele, tri ranka jednaka,
Ne bi l' mogla, sele, jednog prigoriti,
Jedinoga, sele, brata odkupiti? —
Svu noć sela misli primislila,
Primislila, na jedno smislila,
Žavo joj je brata rođenoga.
Kad ujutru bio dan svanio,
Dan svanio i sunce granilo,
Zove majka najmlađega ranka:
— Opravljaj se, moj najmlađi ranko!

zkvh.org.rs

Na se meći čudo i zlamenje,
Sitan biser i drago kamenje,
Jaši konja, kojeg tebi drago,
Pa 'š ić s majkom ujku u svatove.
Sinoć ti se ujak oženio,
Pa te danas u svate poziva. —
To je ranko jedva dočekao.
Opravlja se štogod lipče znade,
Na se meće čudo i zlamenje,
Sitan biser i drago kamenje.
Kad se ranko lipo opravio,
Ode s majkom uji u svatove,
Al besidi ranko svojoj majki:
— Oj starice, stara moja majko,
A šta si mi taka nevesela,
Kandar ne ćeš bratu u svatove?
A ja bih se mlađan veselio,
Al ne mogu na te gledajući. —
Majka ćuti, ništa ne govori,
Samo glavu još većma obori.
Kad su došli pod ujine dvore,
Al besidi ranko svojoj majki:
— Oj starice, stara moja majko,
Kaki su mi ujini svatovi,
Niť se čuju bubnji, ni svirali,
Niť se viju svileni barjaci? —
Al besidi stara mila majka:
— Muči-ćuti, drago dite moje,
Sad su svati sili užinati,
Ućutili bubnji i svirali,
I savili (ranko) svilene barjace,
U to doba u ujine dvore,
Al u dvoru nigdi nikog nema,
Dok eto ti tri mlada žandara.
Prvi veli: — Da lipa konjica,
Što ga do sad ni vidio nisam. —

Drugi veli: — Još lipča junaka,
Kako ga je prigorila majka. —
Treći ćuti, ništa ne govori:
Ma'ne sabljom ociče mu glavu,
Mrtva glava leteć progovara:
— Bog ubio onu svaku majku,
Koja voli bratu nego ranku. — 64

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

34. PRIGORENI RANKO

Vozio se bane Marijane
Tihom vodom do selina dvora.
Kad je došo do prve mijane,
U mijani ladno vino pio
I u vino kavgu zametnio
I ubio Bulinovog sina.
Daje Turkom bane silno blago,
Daje blago, koliko njim drago,
Ali Turci ne glede na blago,
Nego ištu baš glavu za glavu.
Neveseo bane Marijane,
Pitala ga rođena sestrica:
— Šta s' neveso, brate Marijane? —
— Kako ne bih neveseo bio!
Sinoć kasno kad sam se vozio
Tihom vodom baš do tvoga dvora,
Kad sam došo do prve mijane,
U mijani ladno vino pio
I u vinu kavgu zametnio
I ubijem Bulinovog sina.
Dajem Turkom nebrojeno blago,
Dajem blago, koliko njim drago,
Ali Turci ne glede na blago,
Nego ištu baš glavu za glavu. —

zkvh.org.rs

— Ne staraj se moj brate rođeni,
U sestrice tri imade ranka.
Jednoga će prigoriti majka,
Dati sina za brata jedina. —
Mislila se i mislila majka,
Kojega će prigoriti ranka?
Ako li će prvog Radovana,
Kome će se radovati majka?
Ako li će drugog Milovana,
Koga li će milovati majka?
Ako li će nejakog Andriju,
Andrija je u majke terzija,
A Andrija bilu knjigu znade.
Kad ujutru bili dan osvane,
Dan osvane i sunce ograne,
Ona iđe svome Radovanu.
— Ustaj Rade, radosna ti majka!
Sad se ženi ujo Marijane,
Ujo daje konja najboljega,
Ujna daje tananu košulju. —
— Ja ne mogu, stara mila majko,
Plàvo*) me je zabolila glava,
Od srca me ni pribolit ne će! —
Ona iđe drugom Milovanu:
— Ustaj Mile, milosna ti majka!
Sad se ženi ujo Marijane,
Ujo daje konja najboljega,
Ujna daje tananu košulju. —
— Ne mogu ti stara mila majko,
Plàvo me je zabolila glava,
Od srca mi ni pribolit ne će! —
Ona iđe nejakom Andriji,
— Oj Andrijo, moje dite drago!
Ajde rano, uji u svatove! —
Andrija se tiho odgovara:

*) Jako, najedanput

— Ne mogu ti, stara mila majko,
Plàvo me je zabolila glava,
Od srca me ni pribolit ne će! —
Al se majka tiho odgovara:
— Glavu veži svilenom maramom,
Srce veži zlaćanim pojasom. —
Andrija je poslušao majku,
Poslušao, naopako bilo.
Glavu veže svilenom maramom,
Srce veže zlaćanim pojasom.
Opravlja ga stara mila majka,
Opravlja ga štogod lipče može,
Pa on iđe uji u svatove.
Kad su došli u zelenu goru,
Al besidi nejaki Andrija:
— Kaki su to ujkovi svatovi?
Niť se čuje bubnja ni muzike,
Niť se viju zeleni barjaci. —
Al besidi Andrijina majka:
— Oj Andrijo, moje dite drago!
U tebe je milostiva baka,
Sila j' baka s' svati užinati.
Zastavila bubnje i muzike,
Savila je zelene barjake. —
Kad su oni u dvor ušetali,
Al besidi nejaki Andrija:
— Kaka je ta ujkova divojka,
Kada ne će prid dvor da izađe,
Da poljubi svoju zauvicu,
Zauvicu, najmlađeg nećaka? —
A majka se tiho odgovara:
— Tebe čeka ujkova divojka,
Ona čeka za stolom sideći. —
Kad su oni u dvor ušetali,
Al u dvoru nigdi nikog nema,
Samo side tri Turčina mlada,

zkvh.org.rs

Tri Turčina, ko tri kaurina.
Jedan veli: — Gle lipa junaka. —
Drugi veli:
— Kako će ga prigoriti majka? —
Treći ćuti, ništa ne besidi,
Ma'ne sabljom ociče mu glavu.
Leteć Andri glava progovara:
— Ovo nije košulja vezena,
Već crvenom krvlju polivena,
Da su mojoj majki crni dani,
A sestrici crne godinice. —
Al besidi Andrijina majka:
— Bog ubio, svaku onu drugu,
Bog ubio, grom je udario,
Koja daje sunca za miseca,
Ja Andriju za brata rođena! — 11

1910 Kazivala Jela Jaramazović, Subotić

34. SRCE MATERINO

Râni majka jedinka Lazara.
Boga moli Lazareva majka,
Boga moli, da od'rani Lazu.
Rânila ga i od'ranila ga,
Al besidi jedinak Lazare:
— Ženi mene moja stara majko,
Prosi Katu lipotu divojku
I Kata je jedina u majke. —
To je majka jedva dočekala.
Ženila ga i oženila ga,
Isprosila jedinicu Katu,
Isprosila i dvoru dovela.
Nije prošlo ni tri litnja dana,
Gnjivna Kata po dvorovi šeće.
Al besidi jedinak Lazare:

— Što mi gnjivna po dvorovi' šećeš?
Ili ti je na um pala majka,
Ili majka, il' stari babajko,
Ili zemlja tvoga zavičaja,
Ili su ti neobični dvori? —
— Nije meni na um pala majka,
Niti majka, nit' stari babajko,
Niti zemlja moga zavičaja,
Niti su mi neobični dvori:
Već mi tvoja neobična majka.
Ako li je pogubiti ne ćeš,
Ja ću ti se mlada usmrtiti
U tvom dvoru i pri tvome stolu. —
Ludo Lazo poslušao ljubu.
Side majku na svoga konjica,
Pa je nosi u zelenu goru,
Pa je side pod zelenu jelu,
Pa besidi ostariloj majki:
— Vij se majko od jele do jele,
Kano tica od grane do grane . . . —
Kad se Lazo dvoru povraćao,
Koliko ga ljuba ugledala,
Još toliko j' prid njeg išetala.
— Kamo, Lazo, srce materino?! —
— Alaj Kato, moje milo zlato,
Meni j' žavo pogubiti majku! —
— Ako li je pogubiti ne ćeš,
Ja se iđem mlada obisiti,
Baš u bašču o žutu narandžu. —
Ludo Lazo poslušao ljubu,
Ode natrag u zelenu goru.
Kad je majka Lazu ugledala,
Grohotom se na njeg' nasmijala:
— Evo meni 'ranitelja moga!
Što će mene kruvom za'raniti
I rumenim vinom napojiti. —

zkvh.org.rs

Al ne nosi jedinak Lazare,
On ne nosi, ni kruva ni vina,
Već on vadi nože i handžare
Pa on kolje svoju staru majku
Pa on vadi srce materino.
Zavija ga u marame bile
I meće ga sebi u nidarca,
U nidarca, kraj svoga srdašca.
Side Lazo na svoga konjika,
Al pod Lazom konjik poklecava,
Pade Lazo na zemljicu crnu.
Iz nidara ništo progovara:
— Alaj, Lazo, moje dite drago!
Nisam li ti lipo govorila,
Kudgod hodiš da se Bogu moliš,
Jesi l' mi se udario sine? —
To je Lazu u srce diralo.
Gnjivan Lazo ode dvoru svome.
Koliko ga ljuba ugledala,
Još toliko prid njeg išetala:
— Kamo, Lazo, srce materino?! —
Lazo ćuti ništa ne besidi,
Gnjivan ode dvoru bijelome.
Pa on iđe u dolnje podrume,
Pa iskopa zemlju do pojasa,
Pa on 'vaća lipoticu Katu,
Zamota joj kosu na vr' glave
Posipa je pravom i katranom
I poliva žeženom rakijom,
Pa ukresa oganj-vatre žive
I zapali kosu na vr' glave.
Al se moli jedinica Kata:
— A moj Lazo mili gospodaru!
Kad' ti nije žavo mene mlade,
Što ne žališ mojih čarnih oka,
Koje su te milo poglèdale?

Kad' ne žališ mojih čarnih oka,
Što ne žališ moja med'na usta,
Koja su te medeno ljubila?
Kad' ne žališ moja med'na usta,
Što ne žališ moje bile ruke,
Koje su te drago zagrlile?
Kad' ne žališ moje bile ruke,
Što ne žališ moje bile grudi,
Dosta si jih puta milovao?
Kad ne žališ moje bile grudi,
Što ne žališ čedo pod pojasom? —
Gnjivan Lazo gnjivno odgovara:
— Ćuti, kujo, horjatsko kolino!
Od zle kučke ni štene ne valja,
A kamo li od zle žene dite. — 102

873 Kazivala Franka Diteljan, Vancaga

35. MEZIROVIĆ JOSO I VILA MANDALINA

Kad se ženi Mezirović Joso
Pa on prosi vilu Mandalinu,
Prosio je tri godine dana
I tri litna brez pristanka danka,
Prosio je i izprosio je.
Živili su tri godine dana,
Med njima se čedo porodilo.
Ženi brata Mezirović Joso,
Na daleko isprose divojku,
Pa su mladi svate sakupili,
Pa su svati išli po divojku.
Kad su mladi doveli divojku,
Prid dvorom njim igra kolo divno,
Al besidi Mezirović Joso:
— Bogat tebi, lipa Mandalina,
Što ne igraš u tom kolu divnom? —

zkvh.org.rs

Al besidi vila Mandalina:
— Ne budali Mezirović Joso!
Di s' vidio ticu brez krioca,
Pa da leti od grane do grane?
Di s' vidio vilu brez okrilja,
Pa da igra u tom kolu divnom? —
Pa se maša Mezirović Joso,
On se maša rukom u džepove
I izvadi ključe od čardaka
Pa on daje vili Mandalini,
Da s' opravlja u lipo okrilje,
Da mu igra u tom kolu divnom.
Triput mu je kolo okrenila,
Četvrti put: — Svi s Bogom ostajte. —
Al besidi Mezirović Joso:
— Šta učini lipa Mandalina,
A kome si čedo ostavila? —
Al besidi vila Mandalina:
— Ne budali, Mezirović Joso!
Ako bude roda babinoga,
On će ostat kod babe u dvoru;
Ako bude roda maminoga,
Do zore će potražiti majku. —
Nije bio roda babinoga,
Već je bio roda maminoga,
Do zore je potražio majku. 4

1884 Kazivao Naco Kmetović, Bik

36. DVA LATINOVIĆA I ŠUIĆKINJA MARA

Čuva ovce Šuićkinja Mara
S njom poredi dva Latinovića.
Pere kaže: — Moja je divojka. —
Stipe veli: — Nij' tvoja već moja. —
Al besidi Šuićkinja Mara:

— Oba mlada, oba ste mi draga,
Oko možem obam sela biti,
Ne možem vam obam ljuba biti,
Već stanite podno Malovana,
Ja ću stati na vr' Malovana
Pa ću ma'nit svilenom maramom,
Pa ko prija, onoga divojka,
A ko posli, onoga marama. —
To su oni poslušali Maru
I stali su podno Malovana,
A Mara je na vr' Malovana
Oma'nila svilenom maramom.
Kad su bili na po Malovana,
Pere malo miče, ne odmiče,
A Stipe je divojki na ruki.
Kad vidio Latinović Pere,
Da je Stipe prioto divojku,
Trže nože iz svilen-pojasa
Pa udara sebe u srdašce.
— Kada nema Šuićkinje Mare
Neka nema ni mene mladoga! —
Kad vidio Latinović Stipe,
Šta uradi Pere, momče mlado,
Trže nože od svilen-pojasa,
Pa udara sebe u srdašce.
— Kada nema Pere brata moga,
Neka nema ni mene mladoga! —
Kad vidila Šuićkinja Mara,
Šta urade Pere i Stipane,
Trže nože iz svilenog pasa
Pa udara sebe u srdašce.
— Kada nema Pere i Stipana,
Neka nema ni mene divojke. —
Tri su groba na vr' Malovana,
Dva momačka, jedan divojački.

zkvh.org.rs

Tri se majke u crno zavile,
Dvi momačke, treća divojačka. 42
1884 Kazivala Kata Matoševa, Kaćmar

37. ROBOVANJE LIPE MANDALINE

Rano rane bosanke divojke,
Rano rane, pod Glamoč na vodu;
Al ne rane da vode zahite,
Veće rane, da vide jarane.
Latini su kroz Senj udarili,
Svaki vaća po lipu divojku,
Latin' Pere lipu Mandalinu.
Pa besidi Latinović Pere:
— Oj, Boga ti lipota divojko,
Kako ćeš ti robovati roblje? —
Al besidi lipa Mandalina:
— Bog će dati, ne ću robovati!
Sela mi je u Latin' udata. —
— Za kim' ti je tvoja draga sele? —
Besidi mu lipa Mandalina:
— Baš za onim Latinović Perom. —
— Ajd na konja draga svako*) moja!
Ti ne ćeš bit robinjica moja,
Jel ti jesi draga svaka moja,
Al se nemoj seli kazivati,
Da vidimo 'oće l' te poznati. —
Kad je Pere u Boršot ušeto,
Čudilo se malo i veliko:
I dosad je roblje dovodio,
Al jih nije na konja posio,
Već vodio sebi uz konjica.
Kad je Pere u dvor ušetao,
Čudila se Perina gospoja:

*) Ženina sestra

— I dosad si roblje dovodio,
Al jih nisi na konja posio,
Već vodio sebi uz konjica. —
Al besidi Latinović Pere:
— Ovu nisam dov'o za robkinju,
Već sam ovu dov'o za gospoju,
A tebe ću metnit za sluškinju. —
— Ne tar' Pere svete Sakramente!
Ne meći je tebi za gospoju,
A menekar vama za sluškinju,
Već je meći nama za dadilju,
Neka ljulja naše čedo malo. —
To je Pere poslušao ljubu,
Pa on meće Mandu za dadilju,
Al još ne će da se oda Manda.
Ona ljulja svog malog sestrića,
Ona ljulja, pa mu još i piva:
— Buji-baji moje čedo malo,
Živ mi bio i ocu i majci
I menikar mladoj dadiljici,
Dadiljici, mlađanoj tetici. —
Ona misli da niko ne čuje.
Al to čule mlade robinjice,
Pa beside mlade robinjice:
— Jeste l' čuli vi naša gospojo,
Kako piva ta vaša dadilja?
„Buji-baji moje čedo malo,
Ne živio ni ocu ni majci,
A ni meni mlađanoj robinji". —
Kad to čula Perina gospoja,
Ona iđe u podrume dolnje,
Pa privrće drvlje i kamenje,
Ona traži zmiju šarovitu,
Šarovitu, vrlo jidovitu.
Pa uzima srebrnu čašicu,
Dopolak je natočila vina,

zkvh.org.rs

A odpolak zmijinoga jida,
Pa nazdravlja na svoju dadilju:
— Zdrava bila moja dadiljice,
Zdrava bila, mrtva osvanila! —
Kad se Manda malo ponapila,
Al besidi lipa Mandalina:
— O gospojo, Bog ti se smilovo!
Daj, otvori stakla pri pendžeri,
Ne bi li mi malo odlanilo. —
A ona jih još većma zatvara.
Al besidi lipa Mandalina:
— Oj gospojo, Bog ti se smilovo!
Otvori mi šarene sanduke,
Ne bi li mi malo odlanilo. —
To je ona poslušala Mandu.
Otvara joj šarene sanduke,
Tamo našla zlatnu kapu majke.
Ciknu na to Perina gospoja:
— Kučko jedna moja dadiljice,
Odkud tebi kapa moje majke? —
Izmrtva joj Manda odgovara:
— Bogat tebi rođena sestrice!
Kad je naša umirala majka,
Ona j' meni zlatnu kapu dala,
A tebi je suknju od skerleta.
Ja sam, sele, sestra Mandalina. —
To izusti lipa Mandalina,
To izusti a dušu ispusti.
Kad je sela riči razabrala,
Da j' ubila sestru Mandalinu,
Ona iđe u podrume dolnje,
Pa privrće drvlje i kamenje,
Ona traži zmiju šarovitu,
Šarovitu vrlo jidovitu;
Pô je čaše nacidila jida,
A odpolak vina nadolila,

Pa se ona malo ponapila.
— Kada nema sele Mandaline,
Neka nema ni mene na svitu. —
To izusti na zemlju se spusti.
Skupa su jih u grob pokopali. 105

873 Kazivala Mara Pejagić, Vancaga

38. GRADNJA BIOGRADA

Tri su brata Biograd*) gradili,
Pokraj mora mista strašivoga.
Što su oni obdan sagradili,
To su vile obnoć razvalile.
Dva su dana uzalud radili,
Kad treći dan graditi počeše,
Ispod grada ništo progovara:
— Vi Biograd sagradit ne ćete
Dok vi štogod živa ne metnete,
Štogod živa, gradu u temelje. —
Sila braća pa se zamislila,
Kog će živa u temelj metniti?
— Ako ćemo našu staru majku,
Grijota je, Bog će nas ubiti.
Ako ćemo našu milu selu,
Majki ćemo na zavo činiti.
Već nek uzme svaki svoju ljubu,
Koja prva na gradinu dođe,
Tu ćemo mi u temelj metniti.
Al nijedan nek ljubi ne kaže! —
Kaz'o Ranko, kaz'o i Milanko,
Al nij' kaz'o najmlađi Ivanko.
Kad ujutru jutro osvanilo,
Odu braća Biograd graditi.
— Mili Bože, čija će doć ljuba?! —

*) Biograd na moru, pristolnica hrvatskih kraljeva

zkvh.org.rs

Kad je bilo vrime od užine,
Al ti iđe stara svekrovica,
Ona iđe, najstarijoj snajki:
— Ajde snajo, pa nosi užinu! —
— Ja ne mogu stara mila majko,
Malo mi je čedo u kolivki,
Pa će mi se čedo rasplakati. —
Ona iđe i sridnjoj snašici:
— Ajde snajo, pa nosi užinu! —
— Ja ne mogu stara mila majko,
Bîlo mi je na plandištu platno
Pa će mi se platno prikoriti. —
Ona iđe najmlađoj snašici:
— Ajde snajo, pa nosi užinu! —
— I u mene j' stara naša majko,
I u mene j' čedo u kolivki
I moje će s' čedo rasplakati,
Ali valja majku poslušati. —
Ona ode mlada na gradinu
I odnese braćama užinu.
Kad je mlâda blizu Biograda,
Stala braća, stala pa gataju:
— Bože mili, čija j' ono ljuba? —
To govore Ranko i Milanko,
A Ivanko gnjivan neveseo,
Ćuti, tužan, pa u zemlju gledi,
On je požno da j' njegova ljuba.
Došla mlâda, užinu donela.
Spopala je njena dva divera,
Pa je mladu u temelje gradu.
— Nemojte me moji diverovi! —
Al to oni haju i ne haju,
Već nju mladu sve većma ziđaju.
— Ostav'te mi moji diverovi,
Ostav'te mi, malo pendžerice,
Da ja vidim moga sirotana

Kada dođe vidit di mu nana . . . —
Al to oni haju i ne haju,
Već Biograd sve dalje ziđaju.
Kad u veče sili večerati,
Sio Ranko, sio i Milanko,
A nij' sio najmlađi Ivanko,
Ivanko se sa sirotom bavi. 68

1899 Zapisao Ilija Kujundžić a čuo od slipog Stipe, franjevačkog kantora u Subotici.

39. KOJI TI JE PONAJBOLJI BIO?

Šetao se bane Marijane,
Za njim ljuba dobrog konja šeta.
Obazre se bane Marijane
Pa besidi ljubi Anđeliji:
— Anđelijo moja virna ljubo!
Triput si se mlada udavala,
Koji ti je ponajbolji bio? —
Besidi mu ljuba Anđelija:
— Ne smim kazat bane Marijane!
Moždar ćeš mi štogod učiniti. —
Al besidi bane Marijane:
— Zadajem ti moju viru tvrdu,
Da ti ništa učiniti ne ću! —
Al besidi ljuba Anđelija:
— S tobom imam ja devet sinova,
Svi devet bi za Vranješa dala.
Još i tebe bane nadodala.
Vranješ biše u Bogu junače,
Što j' dobio, on s' društvom popio,
Mene ljubu golu ne držao. —
Al besidi bane Marijane:
— Mol' se Bogu ljubo Anđelijo,
Što sam zado moju viru tvrdu.

zkvh.org.rs

Nit b' hodila, nit glavu nosila.
Ja bih tebi glavu ocikao. — 25

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

40. DAMJANOVA LJUBA

Igra kola liti pod narandžom
I u kolu Damjanova ljuba.
Sve je kolo glavom nadvisila,
A lipotom kolo začinila,
Kolo vodi i pisme izvodi.
Al podvika iz kola Nikola:
— Svuci bilo, Damjanova ljubo,
Svuci bilo, a obuci crno!
Danas će ti Damjan poginiti
Sa tvojega lica bijeloga. —
Ništom ljuba kolom okrenila,
Puškom puče iz kola Nikola
I ubije u kolu Damjana.
Jadila je ljuba Damjanova:
— Oj Damjane, moja lipa ružo,
Oj Damjane i srce i dušo!
Još se s tobom ni kitila nisam,
I već si mi opanula ružo!
Oj Damjane moje sunce žarko!
Pri tebi se ni grijala nisam,
I već si mi na za'odu jadno. — 21

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

41. BULINO KAJANJE

Zakukala sinja kukavica
Na pendžeri mladoj begovici,
Al besidi mlada begovica:

— A šta kukaš, sinja kukavica,
A šta kukaš meni na pendžeri'?
Valjda nisam i ja sirotica,
Kad ja čekam alaj-bega moga. —
Al besidi sinja kukavica:
— Bogat tebi, mlada begovice!
Ti se popni gori na bedeme
I najvišljoj kuli na pendžere,
Pa pogledaj doli nuz bedeme,
Otud idu sedmere kočije.
U šesteri crno pokrojeno,
A u sedmi' crno i crveno,
Tamo leži mrtav alaj-beže. —
Al besidi mlada begovica:
— Bogat tebi, sinja kukavice
Pomozi mi, kajat bega moga
Od Đurđeva do Miholja dana!
Ti ćeš tica s tvojim lipim perjom,
A ja ljuba s mojim lipim ruvom. — 22

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

42. MARA I LJILJANA

Šalje majka Janju priko brda,
Priko brda, da ubili dare.
Kad je sunce na za'odu bilo,
Viče majka priko brda Janju:
— Jesi l' Janje, ubilila dare? —
— Nisam majko, ni do vode došla! —
— Šta si, Janje, ti dosad delala? —
— Gledala sam čudo neviđeno,
Di provode Maru na samaru,
A Ljiljanu na konju riđanu. —
Obzire se mlađan đuvegija,
Pa besidi mlađan đuvegija:

zkvh.org.rs

— Bože mili, matore divojke! —
Besidi mu Mara sa samara:
— Ćuti vojno, da bi te ne bilo!
Kaka sam ti matora divojka?
Kad su tvoju provodili majku,
Ja sam mala na pendžeri bila,
Kad sam bila od dvanajst godina.
Ako mi se ne viruješ vojno,
Pitaj Ljilje drugarice mile,
Ona mi je na babinam bila,
Kad je bila od trinajst godina. — 23

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

43. LOV SIBINJANIN JANKA

Lov lovio Sibinjanin Janko,
Lov lovio i Boga molio,
Da mu Bog da lovak uloviti
I potajno divojku ljubiti.
Slušala ga s prozora divojka,
Slušala ga ter mu govorila:
— Ne lov' lova Sibinjanin Janko,
Ne lov' lova oko dvora moga,
Jel ako te vide braća moja,
Ubit ćedu tebe radi mene. —
Al besidi Sibinjanin Janko:
— Bolovat ću u tvojemu dvoru.
Pa ćeš mene mlada upitati:
Dušo Janko, boli li te jako?
„Ne boli me, već za 'nom divojkom,
Koja nosi na vratu kolajnu,
Na kolajni cekin do cekina,
Cekin zvekne, meni srce jekne." — 18

1884 Kazivala Eva Drvar, Čonoplja
a čula od monoštorskih cura.

44. DVI DRUGARICE

Dvi se drûge virno drugovale
I u jednoj vodi umivale
I pod bor su vode salivale.
Kad je boru voda dodijala,
Iz korena borok progovara:
— Je l' vadite mene iz korena,
Je l' rastav'te do dvi drugarice! —
Ne vadiše bora iz korena,
Rastaviše do dvi drugarice.
Jednu daju di izlazi sunce,
Drugu daju di zalazi sunce.
Jedna drugu po zvizdi pozdravlja.
— Je l' ti bično moja drugarice,
Je l' ti bično, je l' ti neobično? —
— Nit mi bično moja drugarice,
Nit mi bično, nit mi neobično,
Već imadem rđavog babajka.
U po noći ište vode ladne,
Moram ići u bašču na vodu. —
Al je drûga po zvizdi pozdravlja:
— Ti uveče donesi vodice,
Pa je metni u bašču pod ružu;
Ako bi se nakrunilo ruže,
Ti ćeš kazat da s' kroz ružu išla. — 24

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

---

45. S GALIJE DELIJA

Vozila se po moru galija,
U galiji neznani delija,
Tamo idu bosanke divojke
Pa gledaje deliju s galije,
Al besidi delija s galije:

zkvh.org.rs

— Šta m' gledate bosanke divojke,
Šta m' gledate, kad vas uzet ne ću? —
Al beside bosanke divojke:
— Ne budali s galije delija.
Ne gledam' te da za te pođemo,
Već gledamo da čuda vidimo,
S čime 'raniš ti sokola tvoga,
S čime 'raniš, s čime li ga pojiš. —
Al besidi delija s galije:
— Lice grdim pa sokola 'ranim,
Suze ronim pa sokola pojim,
Da ga šaljem staroj miloj majki.
Virne ljube u rod odpravljajte,
Drage sele, ne vez'te marame,
Ne čekajte delije s galije,
Delija će izgubiti glavu. — 21

1910 Kazivala Jela Jaramazović, Subotica

46. SPREMANJE U SVATOVE

Mile konja na Bosni podkiva,
Ne kuje ga čim se konji kuju,
Već ga kuje srebrom i olovom.
On ga kuje, konj se nogom baca.
— Stani konju, stani dobro moje,
Daleko ćeš sutra putovati!
Di j' divojka bile dvore mela,
Di je mela, tamo j' i zaspala.
Budila je najmlađa snašica:
„Ustaj gori, mila zauvice,
Svatovi ti dvore obkoliše."
Ako curu dobro dovedemo,
Bit će dobro i meni i tebi!
Plesti ću ti jasle javorove,
Mećat ću ti smilja i bosilja,

Dan da jideš, a dva da se sigraš.
Al ako li udo dovedemo,
Bit će udo i meni i tebi,
Plesti ću ti jasle jadikove,
Mećat ću ti gorke čemerike,
Dan da jideš, a dva da boluješ. — 21

1910 Kazivao Ivan Gabrić, Subotica

47. KLETVA POKUĐENE DIVOJKE

Divojka je pod đulom zaspala,
Đul se kruni pa divojku budi:
— Ustan' gori, drimljava divojko!
Prid kućom ti stoju svatioci,
A za kućom troji kudioci.
Prvi vele: drimljava divojka,
Drugi vele: oda zla je roda,
Treći vele: ljuta je ko zmija: —
Al besidi drimljava divojka:
— Koji vele: drimljava divojka,
Ne imali u bolesti sanka.
Koji vele: oda zla je roda,
Ne imali od srca poroda.
Koji vele: ljuta j' kano zmija,
Zmija njim se oko srca vila.
I u njemu zimu zimovala,
Na proliće izvela mladiće. — 17

1884 Kazivala Kata Matoševa, Kaćmar

48. DVA BIGURA
(Ista pisma malo drukčije)

Dva bigura gorom pribigoše,
Ture momče, Vlajkinja divojka.
Kad su došli nasrid gore čarne,

zkvh.org.rs

Razboli se Vlajkinja divojka.
Zabrinu se Ture, momče mlado.
— Što ću sada tužan i žalostan?
Ni divojki lađane vodice,
Ni konjiku zelene travice. —
Al besidi Vlajkinja divojka:
— Ne brini se Ture momče mlado!
Ja se nisam razbolila bolom,
Već te kušam, jesam li ti draga? —
Al besidi Ture momče mlado:
— Do sad si mi uvik bila draga,
Al od sada više nikad ne ćeš!
Sinoć mi te troji nakudili.
Prvi vele, da si roda 'uda,
Drugi vele, da si guja ljuta,
Treći vele, da si prosanjiva. —
Al besidi Vlajkinja divojka:
— Ko mi veli, da sam roda 'uda,
'Udo mu se u rodu rodilo;
Ko mi veli, da sam guja ljuta,
Guja mu se oko srca vila
I u njemu zimu zimovala,
Na proliće izvela mladiće;
Ko mi veli, da sam posanjiva,
Neimao u bolesti sanka! — 28

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

49. USTRILJENA DIVOJKA

Ja se popo' na budimsku planinu,
Pa pogleda' nuz peštansku ravninu,
Di jelini s košutama planduju
I junaci s divojkama igraju.
A ja uze' britku sablju ter pušku
Da ubijem kraj jelina košutu.

Ja ne trevim kraj jelina košutu,
Već ja trevim kraj junaka divojku.
Dadoše mi nju boljanu ličiti,
Ja joj dajem šećer-šerbet da jide,
Ja joj dajem slatko vino da pije.
Ona ne će šećer-šerbet da jide,
Ona ne će slatko vino da pije,
Već bi ona s live ruke na desnu,
Već bi ona s desne ruke na livu. 15

1884 Kazivala Eva Drvar, Čonoplja
a čula od monoštorskih cura

50. SMRT NEVIRNE JELE

Lipa Jela dvore mela, suze ronila,
Za njom iđe muško čedo vrlo plačljivo.
— Plači rano, plači dušo i ne tiši se,
Dok ne dođe lipi Pavle iz hitrog lova,
Onda će ti tvojoj majki suđen dan doći. —
Al eto ti lipi Pavle iz hitrog lova.
— Je l' istina lipa Jele, što majka veli,
Da ti ljubiš brata moga a men' ne ljubiš? —
— Istina je, lipi Pavle, što majka veli,
Tvoja majka prava žena, pravo govori. —
Trže Pavle sebi sablju, sebi od pasa,
Pa udara lipu Jelu u svilen pojas.
Povrati se lipi Pavle sad u hitar lov,
Susrio ga Jelin bratac iz trgovine.
— Je li zdrava i vesela sela Jelica? —
— Ta zdrava je i vesela sela Jelica.
S bilim plećam zemlju miri, je li široka,
A s očima zvizde broji, ima li mlogo,
A ruke je prikrstila, Bogu se moli. — 19

1884 Kazivala Eva Drvar, Čonoplja

zkvh.org.rs

51. DIVOJAČKE KLETVE

Bolan Ive po gori hodio,
Na vitu se jelu naslonio.
— Vita jelo, mene boli glava. —
— Bolan Ive, ne bolite s mene,
Već te boli s triju divojaka,
Koje su ti zarukavlje vezle,
Jedna vezla a dvi tebe klele:
„Koliko je na rukavu grana,
Tol'ko bilo na Ivanu rana;
Koliko je po granama kuka,
Tol'ko bilo na Ivanu muka;
Koliko je u rukavi' žica,
Toliko ga vaćalo groznica." — 13

1910 Kazivao Ivan Gabrić, Subotica

52. ŠTO NE PAZI OBRAZ I ZAKONA

Bože mili na svemu ti fala!
Ili grmi, il se zemlja trese?
Il udara more o brigove?
Niti grmi nit se zemlja trese,
Nit udara more o brigove,
Već to Bogić bije svoju ljubu.
— Kaži ljubo, ko te je ljubio? —
— Ljubila me dva pašina sina
I sam paša iz Pocari grada. —
Opet Bogić bije svoju ljubu.
— Kaži ljubo, šta je dara bilo? —
— Bilo dara, Bogić gospodaru,
Bilih groša i žutih dukata. —
Opet Bogić bije svoju ljubu.
— Kaži ljubo, di si ostavljala? —
— Pod jastuke, Bogić gospodaru,
Pod jastuke, di ti mećeš glavu. —

Ma'ne sabljom Bogić gospodaru,
Ma'ne sabljom, ociče joj glavu,
Mrtva glava leteć progovara:
— Ovako se svakoj dogodilo,
Koj' ne pazi obraz i zakona! — 22

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

53. SILNO BLAGO
(Šaljiva)

Kad su Turci Budim porobili,
Silnog su se blaga zadobili
I još jednu žutu opakliju.
Kad se skori, na vr' glave stoji,
Kad pokisne, ramena pokrije;
I suviše tri bureta prazna,
U jednom se mačka omacila,
U drugom se kuja okotila,
A u trećem kokoš razkvocala. 9

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

54. MARKO KRALJEVIĆ OŽENIO VILU

Lov lovio Kraljeviću Marko,
Lov lovio kraj vode studene.
Smotri Marko kraj vode košulju
I na njozi krila i okrilja,
Tu se kupa Zakorkinja vila.
Marko uze tananu košulju
I na njozi krila i okrilje,
Pa on 'vaća vilu Zagorkinju,
Pa je vodi svome dvoru bilom,
Najpre krsti, p' onda vinča za se.
Kad je došo lipi Đurđev danak,
Marko pravi veliko veselje,'

zkvh.org.rs

Marko slavi svoje ime slavno,
Marko kupi svu gospodu gradsku,
Igra kolo prid Markovim dvorom.
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Šta ne igraš vilo Anđelijo? —
Al se vila njemu odgovara:
— Ne mož' vila igrati bez krila. —
Privari se Kraljeviću Marko,
Privari se, ujide ga guja,
Pa joj dade krila i okrilje.
Triput vila kolom okrenila,
Četvrti put za oblak zavela.
Gledi za njom Kraljeviću Marko
I š njimekar sva gospoda gradska,
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Bogat tebi Zagorkinja vilo,
Ni ti žavo menekar junaka? —
Al se vila njemu odgovara:
— Ni mi žavo tebekar junaka. —
Opet veli Kraljeviću Marko:
— Ka' t' ni' žavo menekar junaka,
Kako nije tvojeg čeda malog? —
Iz oblaka vila odgovara:
— Ako bude čedo roda moga,
Nafriško će potražiti majku;
Ako bude roda Markovoga,
On za majku ni mariti ne će. —
S otim vila za oblak sletila. 40

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

55. MARKO KRALJEVIĆ ULOVIO ZMIJU

Lov lovio Kraljeviću Marko,
Lov lovio u nedilju mladu,
U nedilju prija mise rane.

Ulovio zmiju šarovitu,
Šarovitu, vrlo vilovitu,
Ulovio sebi oko vrata,
Sad on iđe na majkina vrata.
— Ustaj majko, otvori mi vrata,
Pa mi skini ovaj okov s vrata! —
Usta majka i otvori vrata.
Kad vidila zmiju oko vrata,
Al je majka zatvorila vrata,
Pa ga šalje na ljubina vrata.
Ode Marko na ljubina vrata.
— Ustaj ljubo, otvori mi vrata,
Pa mi skini ovaj okov s vrata! —
Usta ljuba i otvori vrata.
Kad vidila zmiju oko vrata,
Odma' ljuba zatvorila vrata,
Pa ga šalje na selina vrata.
Ode Marko na selina vrata.
— Ustaj selo i otvori vrata,
Pa mi skini ovaj okov s vrata! —
Usta sela i otvori vrata.
Kad vidila zmiju oko vrata,
Odma' sela zatvorila vrata.
Stade Marko njojzi govoriti:
— Nemoj selo, zatvarati vrata,
Već mi skidaj ovaj okov s vrata! —
Sada sela zače govoriti:
— Siđi, zmijo s moga brata vrata,
Pa ćeš biti moga brata majka! —
Ćuti zmija, ništa ne govori.
Sela opet počme je moliti:
— Siđi, zmijo s moga brata vrata,
Pa ćeš biti moga brata ljuba! —
Ćuti zmija, ništa ne govori,
Sela opet počme je moliti:
— Siđi, zmijo s moga brata vrata,

zkvh.org.rs

Pa ćeš biti moga brata sela! —
Progovori zmija šarovita,
Šarovita, vrlo vilovita:
— Mol' se Bogu Kraljeviću Marko,
Što za tebe sela odgovara,
Jel se ne bi nanosio glave. —
Siđe zmija sa Markova vrata. 46

1884 Iz Čavolja

56. SOKOL MARKA KRALJEVIĆA

Sokol leti priko Budim grada.
Žute mu se noge do kolina,
Zlate mu se krila do ramena,
A na glavi zlatna perjanica.
Pitale ga budimske divojke:
— O tako ti naš sivi sokole!
Ko je tebi noge požutio,
Ko li ti je krila pozlatio,
Ko li ti je perjanicu dao? —
Krilim' leti, kljunom progovara:
— O tako vam budimske divojke!
Služio sam dobra gospodara,
Gospodara, Kraljevića Marka,
U Marka su dvi sestrice mláde.
Jedna mi je noge požutila,
Druga mi je krila pozlatila,
Marko mi je perjanicu davo. — 17

1884 Iz Čavolja

57. MOLITVA MARKA KRALJEVIĆA

Sinoć s' kasno Kraljeviću Marko,
Sinoć s' kasno iz mijane krenu.
Kad je došo do čajira carskih,

Carski konji po čajiru pasu
I med njima carevi žerave.
Na svakome jedne bukagije,
Na žeravu troje bukagije.
Kad to vidi Kraljeviću Marko,
Kleče Marko na gole koline
Pa izmoli troje litanije,
Da s' otvore troje bukagije.
Uzja' Marko careva žerava
I (onu noć) promini trideset konaka
I proda ga za trista dukata,
Samo sedlo trideset i četri.
To dočuo care poočime,
Da je ukro Marko mu žerava
I da j' prodo njegovog žerava.
On doziva Kraljevića Marka.
Kad je došo Kraljeviću Marko,
Kapu skida, do zemlje se svija.
Progovara care poočime:
— Je l' istina, moj posinko, Marko,
Da si ukro ti moga žerava? —
Odgovara Kraljeviću Marko:
— Istina je care poočime,
Da sam ukro ja tvoga žerava.
Ja se kasno iz mijane krenu',
Pa kad dođem do tvoga čajira,
Tvoji konji po čajiru pasu,
Na svakome jedne bukagije,
Na žeravu troje bukagije,
A ja kleče na gole koline
I izmoli troje litanije.
Otvore se troje bukagije,
A ja uzja' na tvoga žerava
I promini (ja onu noć) trideset konaka
I proda' ga za trista dukata,
Samo sedlo za tridest i četri.

zkvh.org.rs

A ako ti žavo tvog žerava,
Veži meni ruke naopako
I daj meni konja najgorega
I daj meni sablju zarđanu
I daj, care, trista janjičara,
Nek me prate do sinjega mora,
Nek mi tamo, care, siku glavu! —
Kad to čuo care poočime,
Veže njemu ruke naopako
I daje mu konja najgorega
I daje mu sablju zarđanu
I daje mu trista janjičara,
Da ga prate do sinjega mora
Pa da tamo ociku mu glavu.
Moli Marko svete litanije:
Petak mu je odrišio ruke,
A subata sablju usvitlala,
A nedilja konja razigrala.
On pogubi trista janjičara.
Koje nije sabljom do'vatio,
Te j' u sinje more utirao,
A tri age živa u'vatio.
Sva trojici oči izvadio
I poslo jih caru čestitome. 63

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

58. MARKO KRALJEVIČ I VILA BRODARICA

Gorom jezdri Kraljeviću Marko,
Gorom jezdri i gorom besidi:
— Čarna goro, ostala ti pusta,
Kad u tebi nema vode ladne,
Već da koljem moga konja Šaru,
Da s' napijem iz konjica krvca! —
Al povika brodarica vila:

— Ne kolj' konja Kraljeviću Marko!
Ne kolj' konja ne čini ziana,
Već ti pođi malo u napridak,
Tamo 'š naći bunar vode 'ladne,
Na bunaru tri čaše srebrne. —
Pođe Marko malo unapridak
I on nađe bunar vode ladne,
Na bunaru tri čaše srebrne.
Uzme čašu Kraljeviću Marko,
Pa s' napije lađane vodice
I napoji svoga konja Šaru
Pa besidi Kraljeviću Marko:
— Šta ćeš vilo, da te ja darivam,
Il ćeš groše ili ćeš dukate? —
Al besidi brodarica vila:
— Nit ću groše, niti ću dukate,
Već tvom Šari noge sve četiri
I junaku obe oči čarne. —
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Ded, pogledaj (vilo) u to sunce jarko,
Di će danas poginuti Marko! —
Privari se brodarica vila
Pa pogleda u to sunce jarko.
Trgne Marko sablju od pojasa,
Pa udari brodaricu vilu.
Tako j' Marko lako udario,
Sve joj zube iz glave izbio.
Ode Marko gorom pivajući,
Osta vila u gori plačući. 36

1884 Kazivala Kata Palić, Čonoplja

---

59. MARKO KRALJEVIĆ I VLAJKINJA DIVOJKA

Sunce zađe među dvi planine,
Leže Marko među dvi Vlajkinje.
Jedna mu je na ruki zaspala,

zkvh.org.rs

A druga je š njime besidila:
— Uzmi mene Kraljeviću Marko,
Uzmi mene zarad svoje žene! —
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Ne ću tebe Vlajkinja divojko!
U teb' s' braća kavgadžije ljute,
U svačemu zametnit će kavgu;
U mejdanu vel'ke mejdandžije,
Ko li će njim na mejdan izaći? —
Kad to čula Vlajkinja divojka,
Ona iđe u zelenu goru,
Pa privrće drvlje i kamenje,
Ona traži zmiju punu jida,
Po je kupe nacidila jida,
A od polak vinom nadolila.
Nazdravila bratu rođenome
I otrova brata rođenoga,
P' onda iđe Kraljeviću Marku:
— Uzmi mene, Kraljeviću Marko,
Uzmi mene zarad svoje žene! —
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Ne ću tebe, Vlajkinjo divojko,
Kad ti truješ brata rođenoga
I mene ćeš tuđega junaka. — 27

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

60. MARKO KRALJEVIĆ I MUSA ARBAMUSA

Zao Musa, jogunasti Marko
Sustrili se na carski drumovi',
Konji jim se s prsi' udarili,
A junaci s laki' buzdovani',
Bili su se litnji dan do podne,
A od podne do male užine.
Po Musi je bila pina trgla,

Al po Marku bila i krvava.
Kad je Marku bojak dojadio,
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Bogat tebi Musa Arbamusa,
Ti pogledaj na to sunce žarko,
Kako sunce sad na podne igra,
Kao oči u mlade divojke! —
Privari se Musa Arbamusa
Pa pogleda na to sunce žarko,
Ma'ne sabljom Kraljeviću Marko,
Ma'ne sabljom ociče mu glavu.
Kad je mrtvog Musu rasporio,
Al u Muse tri srca junačka,
A mrtva mu glava progovara:
— Ne poginu Musa od junaštva,
Od junaštva Kraljevića Marka,
Već poginu Musa od vištine,
Od vištine Kraljevića Marka. — 25

1910 Kazivala Janja Peić, Subotica

61. MARKO KRALJEVIĆ I VIRNA LJUBA

Sinoć majka oženila Marka,
Kad ujutru bila knjiga stigla:
— Ajde Marko, car zove na vojsku! —
Osta Marku ljuba neljubljena,
Neljubljena ni darom diljena.
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Anđelijo moja virna ljubo!
Čekaj mene za devet godina,
Kad nastane po redu deseta,
Ako li ti ja onda ne dođem,
Udaji se moja virna ljubo,
Udaji se za koga ti drago. —
Čekala ga Anđelija ljuba,

zkvh.org.rs

Čekala ga za devet godina.
Kad nastala po redu deseta,
Jutrom ode ta Markova ljuba,
Jutrom ode a večerom dođe,
Pa besidi ta Markova ljuba:
— Bogat vama moje zauvice,
Zauvice, moje omerice,
Skinite mi privis sa očiju
I burmice sa ruke desnice!
Privis mi je oke pomutio,
Prstenovi pritisnuše ruke. —
Ištom oni u riči bijaše,
Konji ciču a junaci viču.
Majka Marka po grlu poznala.
— Fala Bogu, eto Marka moga!
Anđelijo, moja draga snajo,
Opravljaj se što u lipče možeš,
Da te vodim prid taj turski tabor! —
Svi je Turci redom darivali,
A kad dođe do Kraljević Marka,
On se maša u džep od dolame
Pa on vadi đerdan od dukata,
Od dukata i od suvog zlata,
Pa on veže ljubi oko vrata,
Pa besidi Kraljeviću Marko:
— Majko moja, vrlo si mi mlada! —
— A moj sinko, još ću mlađa biti
S kojim sam te dobrim oženila,
Nije majka ništa poželila. — 42

1910 Kazivala Janja Peić, Subotica

62. MARKO KRALJEVIĆ I NEVIRNA LJUBA

Sio Marko za večeru s majkom:
Bila kruva i rujnoga vina.
Al se malo nasmijala majka.

To opazi Kraljeviću Marko,
Pa besidi svojoj staroj majki:
— Šta se smiješ moja stara majko? —
— Kad me pitaš moje dite drago,
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:
Ti si taki na svitu junače
I opet te vara tvoja ljuba.
Ljuba ljubi Duku Senkovića.
Ako mi se ne viruješ sine,
Čini sutra gospodskog sobeta,
Svu gospodu na sobet sazivaj,
Samo nemoj Duku Senkovića,
Pa ćeš vidit šta će reći ljuba. —
To je Marko poslušao majku,
Pa on čini gospodskog sobeta,
Na njeg zove svu gospodu gradsku,
Al ne zove Duku Senkovića.
Al besidi ljuba Anđelija:
— Šta ćeš Marko da od Boga nađeš,
Svu gospodu na sobet pozivaš,
Ne pozivaš Duku Senkovića.
Šta je tebi Duka učinio? —
— Alaj ljubo, Bog ti se sitio,
Ja sam junak i zaboravio.
Iđi ljubo pa pozovi Duku! —
Skoči ljuba kao i pomamna
I otvara šarene armare,
Pa oblači svilu i kadivu,
Ode zvati Duku Senkovića.
Al je majka besidila Marku:
— Ti se popni gori na bedeme
I najvišljoj kuli na pendžere,
Pa ćeš vidit kako će ti, sine,
Ljuba s Dukom iz dvora izaći. —
To je Marko poslušao majku,
Pa se penje gori na bedeme

zkvh.org.rs

I najvišljoj kuli na pendžere,
Pa pogleda Dukinome dvoru.
Triput (s' ljuba) s Dukom do dvora ljubila,
A četvrti na Markovi' vrati'.
Sve to gleda Kraljeviću Marko.
Kad je Marko sobet izdvorio,
Svu gospodu redom darivao,
Ne dariva Duku Senkovića.
Al besidi ljuba Anđelija:
— Šta ćeš Marko da od Boga nađeš,
Svu s' gospodu redom darivao,
Ne darivaš Duku Senkovića,
Šta je tebi Duka učinio? —
— Alaj ljubo, Bog ti se sitio,
Meni je već ponestalo dara,
Darivaj ga, čime tebi drago! —
Skoči ljuba, kandar se pomami,
Pa otvara šarene armare.
Ona vadi vezenu košulju,
Što je nije ni vidio Marko,
A kamo li da j' na pleći imo,
Pa dariva Duku Senkovića.
Kad to vidi Kraljeviću Marko,
On spopadne tešku topuzinu,
Pa udara Duku Senkovića.
Ode Duka i ostavi dare,
On besidi ljubi Anđeliji:
— Je l' mi voliš sablju celivati,
Jel me voliš svićom dodvoriti? —
Al besidi ljuba Anđelija:
— Nisam junak da sablju celivam,
Već sam ljuba da te svićom dvorim. —
Namaza je lojom i katranom,
Pa je onda svićom zapalio.
Gorila je do crni' očiju,
Pa besidi ljuba Anđelija:

— Gasi mene gospodaru Marko,
Gasi mene, moje oči crne,
Što s' t' gledale gospodaru Marko
U po noći, kao u po podne! —
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Gori, gori 'orjacko kolino,
Više Duku nego mene Marka! —
Gorila je do medeni usta,
Pa besidi ljuba Anđelija:
— Gasi mene gospodaru Marko,
Gasi mene moja medna usta,
Što s' t' ljubila gospodaru Marko
U po noći kao u po podne! —
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Gori, gori 'orjacko kolino,
Više Duku nego mene Marka! —
Gorila je do bijeli' ruku,
Pa besidi ljuba Anđelija:
— Gasi mene gospodaru Marko,
Gasi mene moje bile ruke,
Što s' t' grlile gospodaru Marko
U po noći, kao u po podne. —
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Gori, gori 'orjacko kolino,
Više Duku, nego mene Marka! —
Gorila je do bijelog pasa,
Pa besidi ljuba Anđelija:
— Gasi mene gospodaru Marko,
Izgori mi čedo pod pojasom! —
Razljuti se Kraljeviću Marko,
Pa uzima sablju dimiskinju,
Pa udara ljubu po pojasu.
Na sablji joj čedo izvadio,
Pa on ode svojoj staroj majki:
— Evo tebi, moja stara majko,
Evo tebi zelena jabuka,

zkvh.org.rs

Što joj nisi sazrijati dala!
Šta si moja učinila majko,
Pa sam moju ogrišio dušu? — 114

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

63. MARKO KRALJEVIĆ POGUBI NEĆAKA

Sablju paše Kraljeviću Marko,
Sablju paše a sablja se sjaše.
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Sabljo moja, biserkinjo moja!
Evo danas devet godinica,
Kako sam se s tobom upoznao,
Još te nisam krvljom ponapio,
Al te sada mislim ponapiti:
Je l' Turčina, je li kaurina,
Je l' po griju, baš od roda moga. —
Ono iđe jedno momče mlado.
— Uklanjaj se, neznana delijo,
Konj umoran pa ć' te pogaziti,
A ja srdit pa ć' te udariti. —
Al besidi neznana delija:
— Nisam ženska, da ti se uklanjam,
Nit divojka, da ti se poklanjam,
Već sam junak da junaka tražim,
Koji bi mi na mejdan izašo
Prije podne na dva na tri sata. —
Ma'ne sabljom Kraljeviću Marko,
Ma'ne sabljom odrubi mu glavu.
Leteć mu je govorila glava:
— Bog ubio Kraljevića Marka,
Što uradi od svoga nećaka! —
Kad to čuje Kraljeviću Marko,
Plesne s' Marko po desnom kolinu,
Na kolinu nova čoja pukne.

— Alaj meni, do Boga miloga,
Šta uradi od nećaka svoga! — 30
1919 Kazivala Mara Stipić, Subotica

64. POGIBIJA MARKA KRALJEVIĆA

Sinoć Marko selom večerao,
Pa je svojoj besidio seli:
— Bogat tebi moja mila sele,
Jesi li ti moja virna sela?
Sinoć smo se o te okladili,
Da ćeš biti priko mora Đurđa. —
To izusti bratac seli svojoj,
To izusti a Đurđe na vrata,
Pa besidi priko mora Đurđe:
— Bogat tebi, Kraljeviću Marko!
Il mi voliš položiti glavu,
Il mi voliš pokloniti selu? —
Al besidi Kraljeviću Marko:
— Volim moju položiti glavu,
Nego tebi pokloniti selu. —
Trže Đurđe sablju od pojasa,
Pa udara Kraljevića Marka.
Kako ga je lako udario,
Glavu mu je s ramena skinio,
Pa s' obzire on Markovoj seli,
Pa joj veže ruke naopako,
Pa je vodi svome bilom dvoru.
Kad su došli do sinjega mora,
Mudra j' bila ta Markova sela,
Mudra j' bila, mudro j' divanila:
— Bogat tebi priko mora Đurđu,
Pušti moju bilu desnu ruku,
Da umijem moje bilo lice,
Bilo lice i crna okašca!

zkvh.org.rs

Ta kako ću med jetrove ići,
Med jetrove i med diverove? —
Privari se priko mora Đurđu,
Pusti njojzi bilu desnu ruku.
Kad je mlada poumila lice,
Skupi skute priko bile ruke,
Ona skače u to sinje more.
Al poviče priko mora Đurđe:
— Bogat vama vas dvanajst hajkača,
Vi skačite u to sinje more,
Pa vaćajte tu Markovu selu!
Svi dvanajst ć' vas mlade oženiti
I pod svakog i konjica dati. —
Tad besidi ta Markova sela:
— O junaci, moja braćo draga,
Ne skačite u to sinje more,
Ne skačite ne gubite glave!
Volim biti ribina marama,
Neg ljubiti mog brata krvnika. —
Ode Đurđu uz more plačući,
A divojka morom plivajući. — 50

1884 Kazivala Kata Palić, Čonoplja

---

65. SENJANI JUNACI

Boga mole Senjani junaci:
— Daj nam Bože lito dočekati
I u litu Đurđevoga dana,
Da s' gorica listom zaodije,
A drumovi sa zelenom travom,
Da iđemo u zelenu goru,
Prigledamo careve drumove. —
Bog njim dao lito dočekali
I u litu Đurđevoga dana.
Skupiše se Senjani junaci

I odoše u zelenu goru.
Kad su očli u zelenu goru,
Al besidi od Senja Ivane:
— Draga braćo, Senjani junaci!
Vi pođite po carski' drumovi',
Prigledajte careve drumove,
Vidi li se čapaš od Turaka,
Jesu l' skoro prolazili Turci. —
Razišli se Senjani junaci,
Ali nigdi traga od Turaka.
Svu je Ive braću razredio,
A sam side na carske drumove,
Pa on čeka janjičare Turke.
Al eto ti janjičari Turci,
Naprid iđe care Adnadare,
A za njime care Vojinare,
A za njima nebrojeni Turci.
Kad vidili na drumovi' Ivu,
Puškom puca care Adnadare,
Al mu ne će da uvati pusta,
Ko što će mu i ostati pusta.
Puškom puca care Vojinare,
Puškom puca, al mu pusta ne će.
A kad Ive svojoj oganj dade,
Dva su grla a četiri zrna.
Kud pogleda promašiti ne će,
A di pane, melem tribat ne će,
Pa pogodi cara Adnadara
I pogodi cara Vojinara.
Skupiše se Senjani junaci,
Tute silne Turke pogubiše
I silnog se blaga zadobiše.
Ne dile ga brojom ni jesapom,
Već junaci raznose s kalpaci'.
Kad su stali svilu da podile,
Ne dile je rivom ni aršinom,

zkvh.org.rs

Već junaci raznose naramci'.
Kad su stali skerlet da podile,
Ne dile ga rivom ni aršinom,
Već junaci raznose naramci',
Pa ga steru od jele do jele. 51

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

66. PRIVARENO TURE

Na Senju se otvoriše vrata,
Pa izađe šereg divojaka.
Sve odoše za goru na vodu,
Naprid Manda, Ivanova sela,
A za njome ostala družbina.
Putom su se pravom posipale,
A na vodi vodom umivale,
Umivale pa se polivale.
Redak dođe Ivanovoj seli,
Al besidi Manda Ivanova:
— Nemojte me moje drugarice,
Ja sam noćas čudan sanak snila.
Da sam sanak majki kazivala,
Ne b' mi dala iz dvora izaći;
Da sam sanak bratu kazivala,
Ne b' mi dao na vodicu ići. —
Ištom Manda u riči bijaše,
Eto idu iza gore Turci,
Naprid iđe Brdarić Merdžane,
Pa besidi Brdarić Merdžane:
— Svak' 'vaćajte sebi po divojku,
Ja ću Mandu, Ivanovu selu! —
Svaki 'vaća sebi po divojku,
A Brdarić Ivanovu selu,
Pa je meće za se na konjika.
Tri puta je opasao pasom,

A četvrtim od sablje kajasom.
Mila mu je, na nju se obzire,
Draga mu je, za svašta je pita:
— Je li doma tvoj brate Ivane? —
Al besidi Manda Ivanova:
— Nema doma mog brata Ivana,
Otišo je na nove pazare
Dobrog konja sebi kupovati
I Juriši pušku izbirati.
Bog d'o Ive, s konja vrat slomio,
A Juriša puškom se ubio,
Kada nam se udavat ne dadu! —
Kad su došli za goru zelenu,
Al besidi Brdarić Merdžane:
— Ovdi ćemo, braćo, odjašiti
I u kolo s' divno uvatiti
Sa Senjkinjam, lipim divojkama. —
Kolo vodi Ivanova sela,
Kolo vodi, divne pisme piva,
Umiljava s' Brdarić Merdžanu.
Kada su se kola naigrali,
Posidaše na zelenu travu,
Al besidi Grujićeva Jela:
— Iz daleka ciči konjic Mande,
I na njemu junak progovara,
Čini mi se da je tvoj brat Ive. —
Al besidi Manda Ivanova:
— Ćuti Jele, ti zamukla mukom,
Ćuti Jele, ne progovorila.
Nema doma mog brata Ivana,
Otišo je na nove pazare,
Dobrog konja sebi kupovati
I Juriši pušku izbirati,
Bog d'o Ive s konja vrat slomio,
A Juriša puškom se ubio,
Kada nam se udavat ne dadu! —

zkvh.org.rs

Ištom Manda u riči bijaše,
Al eto ti od Senja Ivana,
Ljuto j' Ive konja razljutio
Iz nozdrva modar plamen liže,
Iz očiju svitla munja siva,
Izmed' zubi vatru prosipao.
Kad to vidi Brdarić Merdžane,
Al besidi Brdarić Merdžane:
— Svak' 'vaćajte sebi po divojku
Ja ću Mandu, selu Ivanovu! —
Pa besidi Brdarić Merdžane:
— Kasno iđeš od Senja Ivane,
Već je tvoja sela obljubljena! —
Al besidi Ivanova sela:
— Ajde bolje, moj brate Ivane,
Nije tvoja sela obljubljena! —
Kad ču' Ive, što sela besidi,
Zubim škrine a konja ubode,
Pa na Turke juriš učinio,
Sve divojke na se odstupiše,
Sve je Turke konjom pogazio,
Brdarića živog u'vatio,
Pa ga vodi Senju na kapiju,
Na kapiji ociče mu glavu,
Mrtva glava leteć progovara:
— Bog ubio svakoga junaka,
Koji drži viru u divojki. — 89

1910 Kazivala Đula Romić, Subotica

67. JUNAK TURČIN

Vino pili Senjani junaci,
Vino pili dvanaest Senjana,
Vino dvori Senjkinja divojka.
Nijedan se ne maša za čašu,

Svaki najpre za bijelu ruku,
Al besidi Senjkinja divojka:
— Ako mogu svima sluga biti,
Ja ne mogu svima ljuba biti,
Već onome jednome junaku
Koji more Dunav priplivati,
Pod oružjom i pod bilim perjem,
I na ovu i na onu stranu. —
Svi junaci nikom ponikoše
I u crnu zemlju pogledaše.
Al ne gledi Ture momče mlado,
On se skače na noge lagane,
Pa on pliva Dunav vodu ladnu
Pod oružjem i pod bilim perjem
I na ovu i na onu stranu.
Kad je došo na srid vode ladne,
Al podviknu Ture momče mlado:
— Jao mene, tužan i žalostan,
Jao mene, di izgubi glavu!
Da bud kroz što, ne bih ni žalio,
Već kroz jednu Senjkinju divojku. —
Al besidi Senjkinja divojka:
— Vrat' se natrag, Ture momče mlado,
Vrat' se natrag i ne gubi glavu
I onako bit ću tvoja ljuba. — 29

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

68. JANJICA DIVOJKA PRIVARILA IVU SENJANINA

Razboli se lipe Janje majka
Pak zaiska vode iza gore,
Iza gore, s mista strašljivoga.
Ona misli da niko ne čuje,
To je čula Janjica divojka.
Opravlja se štogod lipče može,

zkvh.org.rs

Na se meće svilu i kadivu,
A na glavu devet burundžuka,
A na prste devet prstenova,
Svaki vridi po devet gradova.
Uze vidro i ode na vodu,
Kad je došla u zelenu goru,
Kad na vodi dvanajst Senjanina
I med njima Senjanine Ivo.
Pak besidi Senjanine Ivo:
— Čija s' ljuba, čija li si sela? —
— Ja sam sela Kraljevića Marka,
A ljuba sam Zmaja Ognjenoga. —
Uze vidro pak za'iti vode
Pak joj daje dvanajst pratioca,
Da je prate do zelene gore
Brez mrmora i brez razgovora,
Brez smijanja i brez upitanja.
Kad su došli do kraj crne gore,
Al besidi Janjica divojka:
— Bogat vami, dvanajst pratioca!
Evo vama zelena jabuka,
Zagrižena, a ne iz'idena,
Pak podajte Senjaninu Ivi,
Pa ćete ga tako pozdraviti:
„Nij' to sela Kraljevića Marka,
Nit je ljuba Zmaja Ognjenoga,
Već ona je Janjica divojka,
Koju prosiš devet godin' dana,
Ti je prosiš, ona poći ne će". —
Kad je Ive razabrao glase,
Skače Ivo na gola konjica
Od hitrosti u tankoj košulji,
Pa on vija Janjicu divojku.
Janja u dvor, a Ivo joj pod dvor,
Pa besidi Senjanine Ivo:
— Mol' se Bogu, Janjice divojko,

Što mi nisi pravo kazivala,
Ne bi majku vodom napojila. — 44
1884 Kazivala Eva Drvar, Čonoplja

69. OHOLA DIVOJKA

Falila se lipa Mandalina:
— Sve je Ive obljubio Senje,
Samo nije mene Mandalinu
I njegovu sestru Katarinu. —
To dočuo od Senja Ivane,
Pa je Ivi vrlo mučno bilo.
Goji kosu Senjaninu Ive,
Goji kosu za godinu dana,
Pa se plete sitno divojački
I oblaći ruvo divojačko,
Pa on iđe lipe Mande majki.
— Božja pomoć, lipe Mande majko! —
— Bog pomogo, sirota divojko! —
Al besidi sirota divojka:
— Ne bi l' znala lipe Mande majko,
Ne bi l' znala za kaku vezilju,
Koja bi me naučila vezti? —
Al besidi lipe Mande majka:
— Stani malo sirota divojko,
Iđem pitat moje Mandaline,
Oće li te naučiti vezti! —
Ode majka pitat Mandaline:
— Alaj Mande moje dite drago!
Došla j' jedna sirota divojka,
Oćeš li je naučiti vezti? —
Naljuti se na nju Mandalina.
— Digod ima koja sirotica,
Da je svaku teb' naučim vezti? —
Al besidi lipoj Mandi majka:

zkvh.org.rs

— Nemoj Mande, moje dite drago,
Starom babi nek iđe za dušu,
Staroj majki nek iđe za zdravlje,
Tebi mladoj nek bude za sriću! —
Al besidi lipa Mandalina:
— Pošalji mi sirotu divojku,
Još ću i nju naučiti vezti! —
Ode majka kazat sirotici:
— Iđi tamo, sirota divojko,
Manda će te naučiti vezti. —
Učila je lipa Mandalina,
Učila je litni dan do podne.
Kad je sunce već na podne bilo,
Al besidi lipa Manda majki:
— Kaka je to sirota divojka?
Ni ne gledi i vezove bile,
Samo u me i u moje oke. —
Al je majka Mandi besidila:
— Mlado rano, ni vidilo nije,
Ni vidilo nije bilih veza. —
S otim odu u zelenu bašću,
Čupa Manda rumenu ružicu,
Pa je meće na istok na sunce,
Pa besidi lipa Mandalina:
— Veni, veni moja lipo ružo,
Na sramotu Senjanina Ive,
Što mi nije obljubio lice! —
Al besidi sirota divojka:
— Šta b' radila lipa Mandalina,
Šta b' radila da ti dođe Ive? —
Al besidi lipa Mandalina:
— Ja bih moje lice nagrdila,
A oči bih moje izvadila. —
Onda drugu ružu uščupala
I metnila na istok na sunce.
— Veni, veni moja lipa ružo,

Na sramotu Senjanina Ive,
Što mi nije obljubio lice! —
To je malo vrime postojalo,
Opet Manda ružu uščupala
I metnila na istok na sunce.
— Veni, veni moja lipa ružo,
Na sramotu Senjanina Ive,
Što mi nije obljubio lice. —
Al besidi sirota divojka:
— Vadi oke, lipa Mandalina,
Vadi oke i nagrđuj lice!
Ja ti nisam sirota divojka,
Ja sam glavom od Senja Ivane. —
Tu je Ive obljubio Mandu.
Ive ode gorom pivajući,
Manda ode u dvor jadikući. 82

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

70. MOTRILA JE AL POZNALA NIJE

(Ista pisma malo drukčije)

Falila se lipa Mandalina,
Na bililu među drugarica':
— Što je sela u okolu Senja
I u selu lipih divojaka,
Svakoju je obljubio Ive,
Samo nije lipu Mandalinu
I njegovu selu Katarinu. —
Al to čula sela Katarina,
Pa besidi Senjaninu Ivi:
— Bogat tebi moj brate rođeni!
Al se fali lipa Mandalina:
„Što je sela u okolu Senja
I u selu lipih divojaka,
Svakoju si brate obljubio,
Samo nisi lipu Mandalinu".

zkvh.org.rs

Gledaj brate pa i nju obljubi. —
Kad je Ive razumio riči,
On odlazi u zelenu goru,
Tam' provodi tri godine dana,
Pa on pusti svoju rusu kosu,
Pa se plete sitno divojački
Od petero i od devetoro,
Pa oblači ruvo divojačko,
Pa on iđe lipe Mande dvoru.
Kad je došo prid Mandine dvore,
Al prid dvorom lipe Mande majka,
Pa besidi Senjaninu Ive:
— Božja pomoć lipe Mande majko!
Je l' u dvoru lipa Mandalina?
Ja sam došla sirota divojka,
Ako ć' Manda naučit me vezti? —
Al besidi lipe Mande majka:
— Stan' počekaj sirota divojko!
Da upitam moje Mandaline. —
Ona pita lipu Mandalinu:
— Bogat tebi lipa Mandalino!
Došla j' jedna sirota divojka,
'Oćeš li je naučiti vezti?
— Ne budali stara mila majko,
Ak' to nije sirota divojka?
Moždar je to Senjaninu Ive?! —
Motrila je stara mila majka,
Motrila je, al poznala nije.
Šalje majka sirotu divojku,
Šalje Mandi gori na čardake:
— Idi gori sirota divojko,
Manda će te naučiti vezti! —
Rano majka večericu daje,
Još ranije u ložnicu šalje.
Zaključala devet katanaca
I desetu bravu dubrovačku,

Da ne dođe Senjaninu Ive,
Kad je bilo noći od ponoći,
Al besidi Senjaninu Ive:
— Šta b' radila lipa Mandalina,
Da sad dođe Senjaninu Ive? —
— Ja bih moje oke povadila
I moje bih lice nagrdila. —
— Radi, Mande, što si naumila,
Ja sam glavom Senjaninu Ive.
Da se nisi ti sama falila,
Ja te nisam htio sramotiti
Jel sam znao da ćeš moja biti. —
Al podviknu lipa Mandalina:
— Bog t' ubio moja stara majko,
Što s' motrila a poznala nisi! — 66

1884 Kazivala Imerka Karagić, Gara

71. IZBAVLJENA DIVOJKA

Side Ive za večeru s majkom,
Al besidi stara mila mijka:
— Niko Ive u talambas lupa,
Nisu l' Turci obkolili dvore? —
Od hitnosti od Senja Ivane,
Od hitnosti, s golom sabljom trče.
Kad na vrati Toša knjigonoša,
Kapu skida, do zemlje se svija,
Knjigu daje od Senja Ivanu,
Knjigu štije od Senja Ivane,
Knjigu štije, grozne suze lije.
Pitala ga stara mila majka:
— Oj Ivane, moje dite drago!
I dosad si bile knjige štio,
Al jih nisi suzama ronio. —
Kroz plač majki Ive odgovara:

zkvh.org.rs

— Što su dosad knjige dolazile,
Nisu bile krvljom napisane,
Već su bile crnim murećefom,
Al je ova krvljom od obraza.
Pisala je lipota divojka,
Da mi Turčin otima divojku,
Malo joj je ostavio roka,
Malo roka tri nedilje dana,
Dokle Turčin svate ne sakupi. —
Ivanu je besidila majka:
— Ne brini se, Ive, moje dite,
U teb' s ujci, haramije gorske,
Piši knjigu i jednom i drugom,
Nek ti ujci u svatove dođu,
Nek povedu po dvanajst hajduka,
Pa će lako oteti divojku. —
Piše knjigu Ive svojim ujkom,
Svojim ujkom i jednom i drugom,
Da mu ujci u svatove dođu
I povedu po dvanajst hajduka.
Kad je bilo vrime od vinčanja,
Skupili se Ivini svatovi
I zasili u zelenoj gori.
Al besidi Podoljenac Ive:
— Oj nećače od Senja Ivane!
Ti se popni na jelove grane,
Pa pogledaj kroz zelenu goru,
Da nas ne će iznebušit Turci. —
Popeo se od Senja Ivane,
Popeo se na jelove grane,
Pa pogleda kroz zelenu goru,
Pa besidi od Senja Ivane:
— Ja ne vidim nikog od Turaka,
Ja ne vidim, samo govor čujem,
Di pitaju janjičari Turci:
„Oj divojko, draga naša dušo,

Ne imaš li kog od roda svoga,
Roda svoga u zelenoj gori?"
Al divojka njima odgovara:
„Imam ujka Podoljenac Ivu,
Lipo će vas dočekati ujko,
Iz pušaka, zelenih krušaka
Zagrist ćete, progunit ne ćete.
Sa sabalja, crvenih marama,
Otrt ć' te se, progledat ne ćete". —
Al besidi Podoljenac Ive:
— Oj nećače, od Senja Ivane,
Ti se popni na jelove grane,
Pa pogledaj kroz zelenu goru,
Da nas ne će iznebušit Turci! —
Popeo se od Senja Ivane,
Popeo se na jelove grane,
Pa pogleda kroz zelenu goru,
Pa besidi od Senja Ivane:
— Da bižimo, ta evo su Turci,
Da bižimo, kuda koji znamo,
Ta ima jih ko prolićom trave,
Sad ćemo svi izgubiti glave! —
Al besidi Podoljenac Ive:
— Skinem pušku s desnoga na livo,
Pa te stanem š njome udarati,
Ne će tebi divojka tribati,
Koja no je u Drinu kovana,
Tri kovača devet pomogača,
Kundak vezle tri vezilje mlade,
Kundak vezle tri miseca dana
I u litu tri bijela dana,
Dva su grla a četiri zrna,
Kud pogledam promašiti ne će,
A di pane melem tribat ne će. —
Al stigoše janjičari Turci,
Navališe iz gore hajduci,

zkvh.org.rs

Potukoše koji razbigoše,
Sam ostade diver kod divojke.
Al besidi Podoljenac Ive:
— Oj divojko, draga moja dušo
Odmakni se ti malo na livo,
Da te ne ću puškom naraniti! —
Odmače se na livo divojka,
Puškom puče Podoljenac Ive,
I ubije ručnoga divera,
Pa uzeše ruvo i divojku,
Pa odoše Ivanovom dvoru.
Lipo jih je dočekala majka,
Častila jih tri bijela danka
I lipe njim podilila dare:
Svim hajdukom s kajiši opanke,
A ujkama od lale košulje,
Pa se tada svati raziđoše
I odoše koji kuda znaše.
Ive osta s majkom i divojkom.
Onda bilo sad se spominjalo. 108

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

---

72. KUMOVANJE SENJANINA IVE

Kad se ženi od Senja Ivane,
Pa on prosi Maricu divojku,
Maru prosi, Maru ne da majka.
Majka j' daje Emi od Poljica,
U Emina mlogo, vele, blaga,
Bilih groša i žutih dukata.
Silne Emin svate sakupio,
A za kuma od Senja Ivana.
Kad su oni očli rad divojke,
Zdravo očli i natrag s' vratili.
Kad su došli u zelenu goru,

Stali da jim s' konji odjahuju
I da sitnom zobom nazobaju,
Al besidi Marica divojka:
— Oj Kaduno, oj moja zauvo!
Je l' je ono Emin od Poljica,
Na onome konju šarenome
I u onom ruvu gospodskome,
Što mu vitar zelen barjak vije? —
Al besidi Kaduna zauva:
— Bogat tebi Marice divojko!
Zar ne poznaš od Senja Ivana,
Što t' prosio tri godin' od majke?
A ono je Emin od Poljica,
Na onome konju grbavome
I u onom ruvu nimačkome,
Što mu vitar sidom vije bradom. —
Al besidi Marica divojka:
— Oj Kaduno, oj moja zauvo!
Daj ti meni ključe od dolafa,
Da prigledam ja moje darove,
Što je moja uložila majka,
Jesu l' dare za Emine svate,
Je l' košulja za vinčanog kuma,
Je l' jabuka za divera Janka? —
Privari se Kaduna zauva
I daje joj ključe od dolafa,
Da prigleda bijele darove,
Ali ona ne gleda darove,
Veće traži srebrne noževe,
Što joj Ive još ditetom dao,
Pa udara sebe u srdašce,
Za vrućih je besidila rana:
— Oj Kaduno, oj moja zauvo!
U nedilju do' će moja majka,
Za mene će najpre upitati,
Ti ćeš mojoj besiditi majki:

zkvh.org.rs

„Davno ti je poginula Mara,
Još u gori ostanula sama,
Za lipotom od Senja Ivana.“ —
To izusti a dušicu pusti.
Kad to vidi od Senja Ivane,
Trže nože od svilen-pojasa,
Pa udara sebe u srdašce,
Tu padoše jedno kraj drugoga,
Da ne žale jedno za drugime.
Al besidi Sibinjanin Janko:
— Ajte braćo, da jih saranimo,
Da jih tako tu ne ostavimo! —
Složiše se kićeni svatovi
Nadžakama raku iskopaše,
A sabljama kovčeg otesaše,
Saraniše kraj druma careva,
Saraniše jedno kraj drugoga.
Kad to vidi Emin od Poljica,
Tad besidi Emin od Poljica:
— Kukavice rano ne kukajte,
Ne budite moju staru majku,
Nek ne rani rano prid svatove,
Kad joj Emin ne vodi divojku. — 70

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

73. LUCINA JEDINICA

Zaigralo kolo pod narandžom,
Pod narandžom u zelenoj bašči
I u kolu Luca udovica,
A nuz nju je jedinica ćerka,
A na ćerki zlato i zlamenje,
Sitan biser i drago kamenje.
Al eto ti od Senja Ivana,
Konja jaši od Senja Ivane,

Sedlo mu je s jelinskih rogova,
A na sedlu tice šarenperke,
Uzdice su zmije prisojkinje.
Stalo kolo da gleda junaka,
Al govori od Senja Ivane:
— Igraj kolo, ti ne gledaj mene,
Nisam došo kolo ustavljati,
Već sam došo curu izbirati,
Na kojoj je zlato i zlamenje,
Sitan biser i drago kamenje. —
Izbode se Luca udovica:
— Nije moja mizinica za te,
Već za onog u kojeg su dvori,
U kojeg su dvori samotvori,
Troja vrata od suvoga zlata,
Tri pendžere od srebra skovane,
Dvori mu se za suncom okreću. —
Al besidi od Senja Ivane:
— Poslušajte mila majko mene:
U mene su dvori samotvori,
Troja vrata od suvoga zlata,
Tri pendžere od srebra skovane,
Dvori mi se za suncom okreću. —
Kad to čula Luca udovica,
Udala je svoju mizinicu.
Kad je došla u po'đane mami,
Al besidi Luca udovica:
— Je l' istina, što se Ive fali,
Da s' u njega dvori samotvori,
Troja vrata od suvoga zlata,
Tri pendžere od srebra skovane? —
Al zaplaka mizinica ćerka,
Pa besidi svojoj miloj majci:
— Istina je, što se Ive fali,
Al u dvoru devet paunova,
Paunova, devet paunica,

zkvh.org.rs

Paunica, devet paunčiča
I za njima stara paunica:
Paunova-devet diverova,
Paunica-devet jetrovica,
Paunčića-devet sinovčića
I za njima stara majka šeće. — 50

1908 Kazivala Julka Parčetić, Sombor

---

74. NE DA IVE LJUBE MANDALINE

Dvi se zvizde priko neba vile:
Zvizda zorna i zvizda danica.
Navile se na Ivine dvore,
Di je majka Ivu svitovala:
— O moj Ive, moj očinji vide!
Sinoć te je oženila majka,
Ojutros ti bila knjiga stigla,
Da ti iđeš u carevu vojsku,
Da vojuješ, da se s Turci biješ;
Moždar sine i devet godina,
A ti si se ištom oženio.
A šta će ti ljuba Mandalina? —
Al besidi Senjaninu Ive:
— Ako j' ljuba roda gospodskoga,
Ona će me u dvoru čekati,
Dok ne dođem iz careve vojske. —
Pa je Ive besidio ljubi:
— Moja Mande, moja virna ljubo!
Ja ću ići u carevu vojsku,
Čekaj mene za devet godina,
Kad po redu nastane deseta,
Ako li se ja natrag ne vratim,
Udaji se za koga ti drago. —
To je Manda poslušala Ivu,
Čekala ga za devet godina

I brez kara i brez mrmoranja,
Kad po redu nastala deseta,
Udala se ljuba Mandalina.
Čudni glasi dopanuše Ivi,
Pa on iđe caru gospodaru.
— Bogat tebi, care gospodare!
Čudni su mi dopanuli glasi,
Udala se ljuba Mandalina,
Pušti mene mome dvoru bilom. —
To se caru baš na žavo dalo,
Pa on pušća Senjanina Ivu,
Da on iđe svome dvoru bilom.
Leti Ive kano tica brza,
On ne gleda ni puta ni druma,
Već kako će brže Senju doći,
Pa on iđe priko vinograda.
Kad je došo u srid vinograda,
Tamo nađe ostarila starca,
Bradu riže pa vinograd veže,
Suze roni pa čokot zaliva.
— Božja pomoć, ostario stari!
Kaka te je nevolja izbila,
Bradu rižeš pa vinograd vežeš,
Suze roniš pa čokat zalivaš? —
— Bog pomogo, delijo neznana,
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat:
Imao sam sina jedinoga,
Pa je očo u carevu vojsku.
Evo tomu već devet godina,
Za sina sam i zaboravio,
Već mi žavo snaje Mandaline,
Juče su joj prstendžije bile,
Još za časak pa će i svatovi. —
Kad je Ive razumio riči,
Brzo ode svome dvoru bilom.
Kad je došo svome dvoru bilom,

zkvh.org.rs

On se penje gori na čardake,
Na čardaku sestra Margarita
Vezak veze, suzama poliva.
— Božja pomoć, lipota divojko,
Kaka te je nevolja izbila,
Vezak vezeš, suzama polivaš? —
Al besidi sestra Margarita:
— Bog pomogo, neznani delija,
Kad me pitaš pravo ću ti kazat:
Imala sam brata jedinoga,
Pa je očo u carevu vojsku,
Za brata sam i zaboravila,
Al mi žavo snaje Mandaline,
Što će danas iz dvora izaći.
Juče su joj prstendžije bile,
Još kroz časak pa će i svatovi. —
Kad je Ive razumio selu,
On silazi prid bijele dvore.
Kad prid dvorom, stara mila majka,
Na studen se kamen naslonila,
Studen kamen suzama poliva.
— Božja pomoć, ostarila stara!
Kaka te je nevolja izbila,
Na studen se kamen naslonila.
Studen kamen suzama polivaš? —
Kroz plač stara Ivi odgovara:
— Bogat tebi neznani delija,
Kad me pitaš pravo ću ti kazat:
Imala sam sina jedinoga,
Pa je očo u carevu vojsku.
Tom je prošlo već devet godina,
Pa sam sina već i pribrinila,
Al mi žavo snaje Mandaline,
Što će danas iz dvora otići,
Juče su joj prstendžije bile,
Još za časak pa će i svatovi. —

Pa podvikne ostarila majka,
Ona viče snaju Mandalinu:
— Daj, iznesi snajo Mandalina,
Daj iznesi jednu čašu vina,
Neka bude za Ivinu dušu! —
Kad eto ti snaje Mandaline,
Ona nosi jednu čašu vina,
Pa je daje ostariloj majki,
Al besidi ostarila majka:
— Bogat tebi, delijo neznana,
Evo vina za Ivinu dušu! —
Al besidi ostarila majka:
— Bogat tebi, snajo Mandalina,
Iznesi još jednu čašu vina,
Pa je podaj deliji neznanom,
Neka bude za Ivinu dušu,
Tebi mladoj nek bude za sriću! —
Al ti nosi snaja Mandalina,
Ona nosi drugu čašu vina,
Pa je daje deliji neznanom,
— Bogat tebi, neznani delija,
Evo vina za Ivino zdravlje! —
Pa s' okrene u bijele dvore,
Pa zapiva tanko glasovito:
— Bože mili na svemu ti fala!
Doletio bijeli golube,
Pa on ne da golubice svoje,
Ne da Ive ljube Mandaline. — 125

1884 Kazivao Dano Evetović, Bački-Aljmaš

75. NEVESELA STRINA

Kad je majka Ivana ženila,
Lipe mu je svate sakupila:
Sve delije momke neženjene,

zkvh.org.rs

Pod delije sve konje trećake,
Pod Ivana konja četvrtaka.
Na Ivu je ruvo pokrojila
Mila majka od svile zelene.
Svi svatovi zdravo i veselo,
Nevesela Ivanova strina.
Pitala je Ivanova majka:
— A šta si mi nevesela nevo?
Kad ti staneš tvog Stipu ženiti,
Ja ću onda veselija biti. —
Ona ćuti, ništa ne besidi,
Uzme vidro pa ode na vodu.
Kad je očla u goru zelenu,
Pobigoše do dvi bile vile,
Al besidi Ivanova strina:
— Stan'te malo moje drugarice,
Da vam kažem do dvi do tri riči:
Ajte sa mnom moje drugarice,
Da iđemo na carske drumove,
Sad će naić Ive sa svatovi',
Da striljamo Senjanina Ivu. —
Jedna j' vila očeva sestrica,
A druga je sela materina,
A treća je Ivanova strina.
Koja j' vila očeva sestrica,
Ona j' mlada njima besidila:
— Nemojte ga moje drugarice! —
Koja j' vila sela materina,
Ona jim je mlada besidila:
— Bože mili da lipa junaka,
Kako će ga prižaliti majka! —
Koja j' vila Ivanova strina,
Ona ćuti ništa ne besidi.
Uze strilu pa ustrili Ivu,
Pod Ivanom Barno pokleknio,
Mlađan Ive srdit besidio:

— Dura Barno da bi neustao,
I menekar ne dono do majke! —
Al su njemu ujci pritrčali,
Pa su Ivu lipo svitovali:
— Ti ne kaži tvome konju dobrom
„Dura Barno da bi neustao,
I menekar ne dono do majke,"
Već ti kaži tvome konju dobrom:
„Dura Barno da bi ti ustao,
I menekar donio do majke." —
Kad su očli prid Ivine dvore,
Svi svatovi s konja salaziše,
Ne salazi Senjaninu Ive,
Al besidi stara mila majka:
— Sađi s konja samovoljo moja,
I sad si mi samovoljan majki! —
— Ja ne mogu stara mila majko,
Vrlo me je zabolila glava,
Od srdašca priboliti ne ću. —
Veže glavu svilenom maramom,
A srdašce tananim pojasom,
Rano njim je večerati dala.
Kad su mladi sili večerati,
Naslanja se mlađan đuvegija,
Naslanja se glavom na divojku,
Al beside do dvi zauvice:
— Bože mili, da teškog nesrama,
Kod ovijih naših mladinaca,
Di s' naslanja mlađan đuvegija,
Prid svatovi' glavom na divojku! —
Rano jih je u ložnicu slala,
Kad su očli mladi u ložnicu.
Al besidi Senjaninu Ive:
— Oj divojko, draga dušo moja!
Ne mogu ti reći: ljubo moja,
Nisi samnom noćcu prinoćila,

zkvh.org.rs

Već ti iđi gori na čardake
I potraži moju staru majku
Pa zaišti sviću voštenicu,
Al ne kaži mojoj staroj majki,
Da je njezin Ive priminuo,
Već ti kaži mojoj staroj majki,
Da si mlada đerdan pokidala,
Pa u mraku ne vidiš ga skupit.
Nek se majka pisama napiva,
Moje sele kola naigraju,
Jel su moje izdaleka sele.
Okren' lice tvoje od mojega,
Nek ne vene tvoje od mojega! —
To izusti a dušicu pusti.
Kad ujutru jutro osvanilo,
Al dolaze do dvi zauvice,
Pa otvore na ložnici vrata,
U ložnici krvi do članjaka,
Pa besidi do dvi zauvice:
— Oj Ivane, želila te majka,
Prvu li se noćcu bije ljuba? —
Al besidi lipota divojka:
— Ne kun'te i ukleli ste ga!
Ive nam je davno priminuo,
Još u veče u večernje doba,
Kad su svati sili večerati. —
Zaplakale Ivanove sele,
One iđu staroj miloj majki,
— Oj starice stara mila majko!
Ive nam je davno priminuo,
Još u veče u večernje doba,
Kad su svati sili večerati. —
Al zacvili Ivanova majka,
Al zacvili tanko glasovito,
Glasovito ali žalovito.
Tišila je lipota divojka:

— Muč' ne plači naša stara majko!
Dvorit ću te devet godinica
Brez Ivana kao i s Ivanom. — 114

1884 Kazivao Dano Evetović, Bački-Aljmaš

76. JUNAŠTVO SENJANA

Vino pili Senjani hajduci,
Vino pili šesdeset Senjana
I med njima od Kosova Rade.
Iđe majka Desančića Gojka
Pa besidi od Kosova Radi:
— Sidiš Rade, ladno piješ vino,
A moj Gojko u prokletoj kuli,
U prokletoj kuli Tomaginoj. —
Al besidi od Kosova Rade:
— Čuj me, majko Desančića Gojka!
Daj ti meni za kupu dukata,
Da ja dadem Senjanom na vino,
Ne bi l' nam se koji obrekao,
Da će ići kulu pohoditi. —
Gojkova mu odgovara majka:
— Otkud meni za kupu dukata,
Kad mi nije moj stekao Gojko? —
Al besidi od Kosova Rade:
— Znaš li, majko Desančića Gojka,
Kada smo mi kulu porobili,
Silnog smo se blaga zadobili,
Svakom bratu po kupu dukata,
A tvom Gojku dvi kupe dukata,
Jel je Gojko naš barjaktar bio,
Što je uvik prid nama hodio? —
Daje majka za kupu dukata,
Daje majka od Kosova Radi,
Rado daje Senjanom na vino,

zkvh.org.rs

Svi će ići kulu pohoditi.
Kad ujutru jutro osvanilo,
Al junaka nema nijednoga,
Kad to vidi od Kosova Rade,
On ti iđe od Senja Ivanu:
— Kad smo, Ive, sinoć pili vino,
Bilo nas je šesdeset Senjana,
Što će ići kulu pohoditi,
A ojutros nema ni jednoga. —
Al besidi od Senja Ivane:
— Bogat tebi, od Kosova Rade,
A ti udri tvoj barjak zeleni,
Ti ga udri Senju na kapiju,
Pa podvikni tanko glasovito:
Ko je sinoć pijo ladno vino,
Nek ojutros pod barjak izađe. —
Ode Rade Senju bijelome
I on uze svoj barjak zeleni,
Pa ga udri Senju na kapiju
I podvikne tanko glasovito:
— Ko je sinoć pijo ladno vino,
Nek ojutros pod barjak izađe! —
Svi junaci na broj izađoše,
Samo nema Radosavljev Perle,
Njemu ne da izać stara majka.
Pojašiše Senjani hajduci,
Pojašiše konje od mejdana
I kreniše s Bogom putovati.
Al besidi od Kosova Rade:
— Lakše, braćo, Senjani hajduci!
Iđem lagat ja Perlinoj majki,
Nek nam pušti Radosavljev Perlu. —
Ode Rado Perlinome dvoru.
— Božja pomoć, Perličina majko!
Ostali nam na drumu svatovi,
Ženi nam se od Senja Ivane,

Mene zove za vinčanog kuma,
Perlu zove za ručna divera. —
Privari se tu Perlina majka,
Pa njim pušti Radosavljev Perlu.
Putovali Senjali hajduci,
Putovali tri dni i tri dana,
Ugledali Biograde stolne,*)
Pa beside Senjani hajduci:
— Ono j', valjda, kula Tomagina? —
Al besidi od Kosova Rade:
— Koliko je od Pivnica bilih,
Od Pivnica pa do Bića bilog,
A od Bića pa do Biograda,
Toliko je do proklete kule,
Do proklete kule Tomagine. —
Još njim veli od Kosova Rade:
— Čujete l' me Senjani hajduci,
Kome j' sada kula nadaleko,
Taj neka se bilu Senju vrati! —
Svi junaci nikom ponikoše
I u crnu zemlju pogledaše,
Vratiše se Senjani hajduci,
Ostade jih trideset hajduka.
Opet jezdre Senjani hajduci,
Opet jezdre tri dni i tri dana,
Dok dođoše u zelenu goru,
Tamo pasu dvoje-troje ovce,
Dvoje vlaške a jedne madžarske.
Rade vaća ovcu od ovaca,
Od ovaca i od jaganjaca.
Živu ovcu ražnji' pripekao,
Ovca bleči crna gora ječi.
Al besidi od Kosova Rade:
— Draga braćo, Senjani hajduci!
Ko ne može 'vake muke trpit,

*) Biograd na moru, stara pristolnica hrvatskih vladara

zkvh.org.rs

Nek ne iđe, nek se natrag vrati!
Jel ako nas po'vaćaju Turci,
Na 'vake će muke nas mećati,
Žive će nas ražnji' pripicati. —
Vratiše se Senjani hajduci
Ostade jih samo sedmerica.
Kad su došli kuli Tomaginoj,
Oblači se od Kosova Rade,
Oblači se u ruvo tucačko
I u ruku tucačku batinu,
Pa on ode tavnici na vrata.
Al na vrati' ago Ćene-ago.
Tu se Rade do zemlje savija:
— Božja pomoć, ago, Ćene-ago! —
Ago s' maši u džepove rukom,
Pa izvadi tri dukata žuta,
Pa dariva nevoljnoga sužnja,
Još ga pita ago, Ćene-ago:
— Kog si roda, kog li si plemena? —
Al se Rade do zemlje savija,
Pa besidi turski i latinski:
— Ne pitaj me za rod i za pleme,
Ja sam tužan prinevoljan sužanj,
Ja sam bio u Pivnica bilih,
Bio sužanj u Gojkove majke. —
Al besidi ago Ćene-ago:
— Ti ćeš kazat prinevoljni sužnju,
Ti ćeš kazat pri Gojkovoj majki,
Dok joj dođe petak, turski svetac,
Onda će joj obisiti Gojka. —
Al se Rade do zemlje savija,
Pa besidi agi Ćene-agi:
— Bogom brate, ago Ćene-ago!
Otvori mi tu tavnicu tavnu,
Da ja vidim Desančića Gojka,
Pa ću kazat ja Gojkovoj majki

Da sam vid'o njezinoga Gojka. —
To je Ago za Boga primio,
Otvori mu tu tavnicu tavnu,
Da on vidi Desančića Gojka.
Kad je Rade ušo u tavnicu,
Poznade ga Desančiću Gojko.
— Zar si i ti od Kosova Rade,
I ti sužanj u prokletoj kuli? —
Al besidi od Kosova Rade:
— Ćuti Gojko, mukom zamuknuo!
Nisam tužan prinevoljan sužanj,
Već sam došo kulu pohoditi,
Odkaleg je kula najlošija. —
Al besidi Desančiću Gojko:
— Tvrđa j' kula da je Bog ubio!
Tri aršina mermera kamena
A četiri suve rastovine.
Odaleg je kula najlošija,
Najlošija, od zapada sunca. —
S otim s' Rade natrag povratio
I otišo med svoju družbinu.
Kleko Rade na gola kolina,
Izmolio troje litanije:
— Daj mi Bože prolićne vitrove
I daj Bože jesenje daždave! —
Poduniše prolićni vitrovi,
Udariše jesenje daždave,
Još za sunca kulu prokopao
I trideset oprostio roblja,
Dok se Rade namirio Gojka,
Uzeše ga među konje vrane,
Pobigoše kroz zelenu goru.
Nafriško se ositiše Turci,
Ositiše, potiru digoše,
Podigoše pa jih sastigoše.
Kad to vidi Desančiću Gojko,

zkvh.org.rs

On besidi od Kosova Radi:
— Dragi brate, od Kosova Rade!
Ociči mi s tvojom sabljom glavu,
Ne daj m' više u rukama Turkom
Ni turskima pod nogama konj'ma! —
Naljuti se od Kosova Rade,
Pa posiče oko Gojka Turke
I posiče on na Gojku gvožđe.
Tute njim je i noć omrknila,
Pobigoše kroz zelenu goru,
K'o god vuci kroz bijele ovce,
Oni biže u Pivnice bile.
Kad su došli kod Gojkove majke,
Častila jih tu Gojkova majka
Za tri noći, za tri bila danka.
Vino piše, pa se raziđoše.
Onda bilo, sad se spominjalo,
A mi da smo zdravo i veselo! 189

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

77. SMRT NESUĐENIH DRAGIH

Kad se ženi Senjaninu Ive,
Pa on prosi lipu Mandalinu,
Prosio je tri godine dana
I četvrte skoro oko polak,
Al besidi lipa Mandalina:
— Oj Boga ti, Senjaninu Ive!
Ti si mlađan momak za ženidbu,
Ti se ženi, nek ti sritno bude,
Jel me tebi majka dati ne će,
Već ti prosi moju drugaricu
Drugaricu Šatru Katarinu,
Što j' od mene i lipča i višlja
I s bijelim ruvom bogatija. —

To je Ive Mandu poslušao,
Pa on prosi Šatru Katarinu,
Prosio je i isprosio je,
Isprosio i prstenovao.
Kad je došlo vrime od vinčanja,
To je čula lipe Mande majka,
Pa je Mandu u dvor otpremila,
A ona je na prozoru bila.
Kad je Ive sa svatovi' prošo,
Tad je stara tiho besidila:
— Bože mili da lipa junaka!
Da to vidi moja Mandalina,
U njozi bi srce pripuknilo,
Kad bi mene od majke prosio,
Prosio me tri godine dana
I četvrte skoro oko polak.
Pa kad mene ne bi majka dala,
I ja bih se stara usmrtila,
A kamo li moja Mandalina. —
Ona misli da niko ne čuje,
Al to čula lipa Mandalina.
Kad je Ive sa svatovi prošo,
Ona iđe u nove dućane,
Pa kupuje svilene gajtane,
Ona iđe pod zelenu jelu,
Pa se viša o jelove grane.
Pod jelom je knjigu napisala,
U knjigi je 'vako govorila:
— Kraj druma mi grobak iskopajte,
Kudan ć' Ive sa svatovi' proći! —
Kad je Ive u dvorove stigo,
U dvorove Šatre Katarine,
Te se vinča i natrag se vrati,
Kad je došo kraj zelene jele,
Al besidi Senjaninu Ive!
— Stan'te, stan'te kićeni svatovi!

zkvh.org.rs

Kad sam tamo sa svatovi' prošo,
Ovaj grobak ovdi bio nije,
Ovo j' grobak lipe Mandaline,
Pa on vadi oštre penecire,
Pa udara sebe u srdašce.
Za vrućih je besidio rana:
— Kraj Mande mi grobak iskopajte
I zajedno ruke sastavite
I u ruke zelenu jabuku,
Čelo moga bunar iskopajte,
Čelo glave ružu usadite,
A izrebar stole postavite;
Ko je žedan, nek vodice pije,
Ko je mlađan, nek se kiti ružom,
Ko j' umoran, taj nek opočiva,
Nek spominje što su mili bili,
Mili bili pa se usmrtili! —
To izusti a dušu ispusti. 67

1903 Kazivala Liza Prćić, Subotica

---

78. PRKOSNA MAJKA

(Ista pisma malo drukčije)

Vezak vezla lipa Mandalina,
Na krilu joj Ivanova glava,
Al besidi Ivanova glava:
— Kome vezeš lipa Mandalino? —
Progovara lipa Mandalina:
— Ne vezem ja, kome je rečeno,
Već ja vezem, kome je suđeno. —
— Ja te prosih tri godine dana. —
— Ti me prosi još tri litnja dana,
Pa ako me baš ne dala nana,
A ti iđi Anki Pomoranki,
Jel je Anka i višlja i lipča

I bilim je ruvom bogatija. —
Očo Ive, isprosio Anku,
Pa je vodi kraj Mandinog dvora,
Istrčala lipe Mande mama:
— Bože mili da lipih svatova,
Još je lipči mlađan ćuvegija,
Da sam mlada, sama bih s' udala,
Kamo l' ne bih moju Mandu dala! —
Ne izlazi lipa Mandalina,
Ona iđe gori na čardake,
Pa otvara rastove dolafe,
Pa izvadi zlata i brišima.
Do podne je svilen gajtan plela,
A od podne u njeg prigledala;
Kad je sunce na za'odu bilo
Ona uzme svilene gajtane,
Pa se šeće u zelenu bašču,
U zelenu bašču pod narandžu,
Pod narandžu, voćku plemenitu,
Progovara lipa Mandalina:
— Oj narandžo, voćko plemenita,
Bi l' se mogla ti mlada priviti,
I menekar mladu zadržati? —
To s' vidila dva siva sokola,
Oni lete lipe Mande majki.
— Oj starice, stara mila majko!
Obis'la se lipa Mandalina,
U zelenu bašču pod narandžu,
Pod narandžu voćku plemenitu. —
Lipo su je braća saranili:
U kraj puta, u kraj vinograda,
Kud će Ive sa svatovi' proći,
Čelo noga bunar iskopali,
Čelo glave ružu usadili,
Čelo groba stolicu metili,
A na križ su pismo napisali:

zkvh.org.rs

Ko j' umoran, nek na stolac sidne,
Ko je mlađan, nek se ružom kiti,
Ko je žedan, taj nek vode pije,
Ko je učen, taj nek pismo štije! —
A eto ti Ive sa svatovi',
Svi klecaju pa se Bogu mole,
Al ne kleca Senjanine Ive,
Pismo štije Senjanine Ive,
Pismo štije, suzama oblije,
Pa besidi Senjanine Ive:
— Vi vodite Anku Pomoranku,
Vi vodite njenoj miloj majci,
Ja joj nisam lice obljubio,
Niti sam je mladu zagrlio! —
To izusti pa dušu ispusti.
Lipo su ga svati saranili,
Sa sabljama sanduk otesali,
S nadžacima raku iskopali,
Pokraj lipe Mande pokopali,
Kroz zemlju njim ruke sastavili,
A u ruke zelene jabuke. 69

1908 Kazivala Julka Parčetić, Sombor

79. ZLA SVEKROVA

Sio Ive večerati s majkom,
Ljuba njim je sjajnim lučem sjala,
Izgori joj lučin do ručice,
Pa joj pade Ivi na kolina.
Majka vidi a Ive ne vidi,
Al besidi Ivanova majka:
— Oj Ivane, moje drago lane!
'Oće kučka da te živog spali. —
On uzima lake buzdovane

Pa udara svoju virnu ljubu;
Kako ju je lako udario,
Tri joj zuba iz usta izbio,
A četvrti u grlo sasuo.
Ona ode gori na čardake
Pa uzima ogledalo sjajno
Pa ogleda svoje bilo lice,
Bilo lice i po njem modrice.
— Moje lice, al si pogrubilo.
Tako bilo Ivanovoj majki,
Kad me 'oće da omrazi s vojnom! —
Ona misli da niko ne čuje,
Al to čula Ivanova majka
Pa besidi Ivanova majka:
— Oj Ivane, moje drago lane!
Očla kučka gori na čardake
I uzela ogledalo sjajno
Pa ogleda svoje bilo lice.
„Moje lice al si pogrubilo,
Tako bilo Ivanovoj majki
I mom vojnu Senjaninu Ivi.“ —
On uzima svoju britku sablju
Pa se penje gori na čardake
Pa udara svoju virnu ljubu,
Udara je po svilenom pasu.
Kako ju je lako udario,
Na sablji joj čedo iznijao.
On ga zavi svilenom maramom
Pa ga nosi svojoj staroj majki.
— Bogat tebi, moja stara majko!
Evo, majko, zelene jabuke,
Uzabrane a nesazrijane,
Zagrižene a nepojidene,
Kad joj nisi sazrijati dala;
Pa kad nema ljube Mandaline,
I kad nema zelene jabuke,

zkvh.org.rs

Neka nema ni mene jadnika. —
Trže nože od svilen-pojasa
Pa udara sebe u srdašce.
Mrtav pade pokraj čeda svoga. 49

1884 Kazivala Imerka Karagić, Gara

---

80. SENJANI HAJDUCI I ŠANDIJA PUŠKAŠ

Zbor zboriše Senjani hajduci,
Zbor zboriše, ladno vino piše,
Pa beside svi Senjani redom:
— Sve zulume zemlji ukidosmo,
Ne mogosmo Šandiju puškaša,
U Šandije mlogo kažu blaga,
Bilih groša i žutih dukata. —
Al Šandija bolji junak biše,
Bolji junak biše od Senjana,
Sabljom siče kao i Senjani,
Puškom bije bolje od Senjana.
Dozboriše Senjani hajduci,
Da će ići Šandiji puškašu.
Kroz malu jih penežer opazio,
Al je velik zulum učinio.
Puškom puče Šandija puškašu,
Pa ubije od Kosova Radu,
Za vrućih je rana besidio,
Besidio od Kosova Rade:
— Ovako vam žena ne dopala
I 'vako vam dica ne dopala,
Ko što j' mene puška dopanula
U srid puca, di mi srce kuca. —
Opet puče Šandija puškašu
I ubije od Senja Ivana.
Trećom puče Šandija puškašu,
Pa ubije Radosavljev Perlu.

Tu poginu Senjani hajduci,
Svi poginu, žalosna njim majka!
Teško nama brez 'vakih junaka,
Pod zulumom prokletih Turaka! 31

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

Napomena. Sabrane pisme u ovoj knjizi zapisane su točno onako, kako su ih kazivači recitovali. Nikakve promine ni ispravke, ni jezične ni gramatičke, nisu učinjene. Zapisane su, dakle, točno onako, kako narod govori ili kako je govorio, kada je pisma postala, pa su je tako i kazivači naučili. Nije ispravljeno niti „jel" u „jer", premda su mi nekoji jezikoslovci govorili da barem to ispravim. Ostavio sam, da se vidi kako Bunjevci meko govore. Neke su nepoznate riči protumačene u tekstu, dok će one običnije znati i sami čitatelji. Turske riči uopće nisam tumačio, jer im je, u ovim krajevima, teško doznati pravo značenje. Za odlomljene-nepotpune stihove kao n. pr.

„Zar i sada
Kaješ Mare Latinović Andru

Ili

A sluge je
Još i danas gologlave služe."

presvj. B. Rajić veli: — da se to nalazi u pismama, kada lica, što imaju ulogu, govore u najvećem uzbuđenju ili smetenosti. —

Ovoliko sam smatrao za potribno na koncu napomenuti. Inače, tko zna bolje, široko mu polje.

zkvh.org.rs

GROKTALICE

II. DIO

zkvh.org.rs

Ove pisme, kojima su ovdi zapisani samo naslovi, pridao sam našoj „Matici Hrvatskoj“ u Zagrebu za X-tu knjigu velikog zbornika „Hrvatskih narodnih pjesama“. Tako ćemo, eto, i mi Bunjevci-Hrvati biti zastupani u tom zborniku, u kojem su sabrane narodne pisme iz svih krajeva i zemalja gdigod Hrvati žive. Neka je, zato, hvala „Matici Hrvatskoj“.

Tko želi imati i tu knjigu bunjevačkih nar. pisama, neka se obrati „Matici Hrvatskoj“ u Zagrebu.

1. MAJČINE MILOSTI

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

2. DOBRA SNAJA UGODILA SVEKROVI

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

3. SIN OD KAMENA

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

4. JUNAČKA NEVISTA

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

5. SIROTAN MIRKO

1873 Kazivala Mara Pejagić, Vancaga

6. MOMAK KUŠA DIVOJKU

1910 Kazivala Jela Jaramazović, Subotica

7. VILA BI MU ODŠALILA ŠALU

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

8. HAZNADAR KATANA

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

9. DIVOJKA PRIVARILA HERCEGA STIPANA

1910 Kazivala Jela Jaramazović, Subotica

zkvh.org.rs

10. LUKA KAPETAN I LJUBA BARJAKTAR

1899 Zapisao Ilija Kujundžić a čuo od slipog Stipe, franjevačkog kantora u Subotici

11. ŽENIDBA VIDAK KAPETANA

1899 Zapisao Ilija Kujundžić a čuo od slipog Stipe, franjevačkog kantora u Subotici

12. IZBOR KRALJA MATIJAŠA

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

13. SMRT BOLANOG IVE

1884 Kazivala Eva Drvar, Čonoplja

14. BOLANI JUNAK U TUĐINI

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

15. NAŠLI SU SE BRATAC I SESTRICA

1908 Kazivala Liza Prćić, Subotica

16. UZIĐANA RUČKONOŠA

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

17. BEKRIJI BI MAMUZE SKOVALA

1890 Iz Čavolja

18. SESTRA BRATA JEFTINO PRODALA

1884 Kazivala Eva Drvar, Čonoplja a čula od monoštorskih cura.

19. BISER MARA PO JEZERU BRALA

1890 Iz Čavolja

20. DAJ, DIVOJKO, ŠTO SI OBEĆALA

1910 Kazivala Jela Jaramazović, Subotica

21. LJUBINA OSVETA

1908 Kazivala Teza Crnković, Subotica

22. DITE MLADOŽENJA

1911 Kazivala Roza Šibalić, Baja

23. KAKO ĆE JOJ POTAVNITI LICE

1910 Kazivao Ivan Gabrić, Subotica

24. SA KOGA SU DVORI PORUŠENI

1884 Kazivala Kata Matoševa, Kaćmar

25. DIVOJKA NE ĆE ZA STAROG DELIJU

1910 Kazivala Jela Jaramazović, Subotica

26. JANJINA SIROTICA

1910 Kazivala Jela Jaramazović, Subotica

zkvh.org.rs

SADRŽAJ

Str.

Pridgovor 3

I. Pobožne 5

1. Marijina poruka 7
2. Gospin san 7
3. Nebeska zlamenja 8
4. Marija i Židovi 9
5. Zasluge svetaca 9
6. Prijateljstvo sv. Ivana 10
7. Zlatan kokot 10
8. Boli sv. Katarine 11
9. Uspavanka 12
10. Gospino okrilje 12
11. Molitva sv. Kate 13
12. Sveti Toma i vile 13
13. Križanje 13

II. Dičije 15

1. Taši, taši 17
2. A-be-ce 17
3. Trči pivac 17
4. Estendžija 17
5. Sidi dida 18
6. Oj Ivane medeni 18
7. Jedan dva tri 19
8. Na „Materice" 19

III. Korizmene 21

1. Kaloper 23
2. Šta je u zori? 23
3. Pavle paune 24
4. Vlajalo 24
5. Oj Ivane 25
6. Bogojan 25
7. Kujo lekujo 26
8. Ježonja dragonja 27
9. Cembule 27
10. Paun pase 28
11. Ajde Kate 28
12. Kolo Ivanovo 29
13. Tuđa majka 30
14. Lipa Marta 31

IV. Kraljičke 33
1. Kada iđu u kolo 35
2. Kada dođu u kolo 35
3. Kada iđu putom 35
4. Kad se susriju dvoje kraljice 35
5. Kad iđu od kuće do kuće 36
6. Kada dođu u kuću 36
7. Kad odlaze 36
8—9. Župniku 37
10. Svećenicima 37
11—12. Bratu i sestri 38
13. Braći ili sirotanu 38
14. Omraženoj braći 39
15—16. Divojčici 40
17—18. Novoj snaši 40
19. Novorođenčetu 41
20. Dici 41
21. Rodbini 41
22—24. Đaku 42
25. Samouku đaku 43
26—28. Divojki 43
29. Divojki vezilji 44
30—32. Sirotici 45
33. Jedinici 46
34. Materinoj mazi 47
35. Matoroj divojki 47
36—37. Momku 47
38. Sirotanu 48
39—41. Jedinku 48
42—75. Divojki ili momku 50
76. Privarenoj divojki 68
77. Odbijenom momku 68
78. Suparnicama 69
79. Suparnicima 69
80. Nesuđenima 70
81. Zaručnicima 71
82. Udavači 72
83. Sirotici udavači 72
84. Uskočkinji 73
85. Mladom paru 73
86. Drugaricama 74
87. Lovcu 75
88. Čobanu i čobanki 75

zkvh.org.rs

89. Svadljivoj ženi 76
90. Udovici 76
91. Didi 76
92. Pijancu 77
93. Pijancu starešini 77
94—101. Vojnicima 78
102. Junaku 83
103. Vojnikovoj majci 83
104—5 Vojnikovoj ljubi 84
106—7. Narodnim borcima 85
108. Kad se kraljice razilaze 85

V. Svatovske 87
1. Kad se momak za vinčanje sprema . . . 89
2. Kad se kupe svatovi 89
3. Kad idu rad divojku 89
4. Kad dođu divojačkoj kući 90
5. Kad divojki meću vinac 90
6. Kad roditelji daju kćeri blagosov . . . 90
7. Dok se divojka prašća sa rodbinom . . . 91
8. Kad divojku vode napolje 91
9. Dok divojka sida na kola 92
10. Kad se krenu na vinčanje 92
11. Kad povedu divojku momačkoj kući . . . 93
12. Kada idu kroz selo 93
13. Kad stignu momačkoj kući 93
14. Nazdravica 94
15. Podskočnice 94

VI. Groktalice. I. Dio 97
1. Bog kuša Tošu 99
2. Okrutna maćuha 100
3. Nezahvalna dica 101
4. Zla majka 102
5. Sud mrtvoga brata 103
6. Zavidna snaja 104
7. Bratska ljubav 107
8. Dva brata 110
9. Sestra nevira 112
10. Brat izbavlja sestru 115
11. Bogdanova sela i Mate Ogračić . . . 118
12. San budimske kraljice 120
13. Zarobljena dica budimskoga kralja . . . 125
14. Tanana košulja 128
15. Janko kuša ljubu 130

16. Vuk ogleda divojku 134
17. Smrt carevića Tadije 136
18. Junačka oklada 138
19. Vira i nevira 142
20. Virna ljuba 145
21. Ljuba izbavi vojna 147
22. Svatovi blizanaca 150
23. Ljubav i dužnost 151
24. Omer i Omerka 153
25. Divojka iđe na ogled 156
26. Divojka ne će za nedragog 158
27. Brižna majka 161
28. Žalosna svatica 163
29. Marica nevista 165
30. Zla i dobra sestra 167
31. Milostivi diver 170
32. Udovica Marta i Boreta vojvoda . . . 171
33. Majka i sestra 175
34. Prigoreni ranko 177
34. Srce materino 180
35. Mezirović Joso i vila Mandalina . . . 183
36. Dva Latinovića i Šuićkinja Mara . . . 184
37. Robovanje lipe Mandaline 186
38. Gradnja Biograda 189
39. Koji ti je ponajbolji bio? 191
40. Damjanova ljuba 192
41. Bulino kajanje 192
42. Mara i Ljiljana 193
43. Lov Sibinjanin Janka 194
44. Dvi drugarice 195
45. S galije delija 195
46. Spremanje u svatove 196
47. Kletva pokuđene divojke 197
48. Dva bigura 197
49. Ustriljena divojka 198
50. Smrt nevirne Jele 199
51. Divojačke kletve 200
52. Što ne pazi obraz i zakona 200
53. Silno blago 201
54. Marko Kraljević oženio vilu 201
55. Marko Kraljević ulovio zmiju 202
56. Sokol Marka Kraljevića 204
57. Molitva Marka Kraljevića 204

zkvh.org.rs

58. Marko Kraljević i vila brodarica . . . 206
59. Marko Kraljević i Vlajkinja divojka . . . 207
60. Marko Kraljević i Musa Arbamusa . . . 208
61. Marko Kraljević i virna ljuba 209
62. Marko Kraljević i nevirna ljuba . . . 210
63. Marko Kraljević pogubi nećaka . . . 214
64. Pogibija Marka Kraljevića . . . 215
65. Senjani junaci 216
66. Privareno Ture 218
67. Junak Turčin 220
68. Janjica divojka privarila Ivu Senjanina . . 221
69. Ohola divojka 223
70. Motrila je al poznala nije 225
71. Izbavljena divojka 227
72. Kumovanje Senjanina Ive 230
73. Lucina jedinica 232
74. Ne da Ive ljube Mandaline 234
75. Nevesela strina 237
76. Junaštvo Senjana 241
77. Smrt nesuđenih dragih 246
78. Prkosna majka 248
79. Zla svekrova 250
80. Senjani hajduci i Šandija puškaš . . . 252
Napomena 253
II. Dio 255
Pisme pridate „Matici Hrvatskoj" 257